

Lars Råmunddal

DISIPPELLIV

**Kristusetterfølgelse
i lys av Filipperbrevet**

STUDIEBOK

med 16 leksjoner om disippelskap

Luther Forlag

© Luther Forlag, Oslo 2000, i samarbeid med Ansgar Teologiske Høgskole,
Kristiansand

Omsagsdesign: Eirik Moe Grafisk Design, Stavanger

Sats: AS Gutenbergs Eftf., Oslo

Trykk og innbinding: AIT Otta AS

ISBN 81-531-4527-6

Studieplan bakerst i boka er godkjent av Norsk Kristelig Studieråd

Til min kjære Lillian

som gjennom 25 gode år har lært meg så mye
om tillitsfull tro og hverdagens etterfølgelse av Jesus

INNHold

Forord

INNLEDNING

Kapittel 1

DISIPPELLIVETS SIKTEMÅL

- Leksjon 1* Å få del i nåden
 Fil 1,1-8
- Leksjon 2* Å være preget av kjærligheten
 Fil 1,9-11
- Leksjon 3* Å tjene evangeliet med sitt liv
 Fil 1,12-18
- Leksjon 4* Å synliggjøre Kristi storhet
 Fil 1,19-26
- Leksjon 5* Å kjempe og lide for troen
 Fil 1,27-30

Kapittel 2

DISIPPELLIVETS FORBILDER

- Leksjon 6* Jesus Kristus: Rett sinnelag
 Fil 2,1-11
- Leksjon 7* Paulus: Hengiven tjeneste
 Fil 2,12-18
- Leksjon 8* Timoteus: Oppriktig omsorg
 Fil 2,19-24
- Leksjon 9* Epafroditus: Livet som innsats
 Fil 2,25-30

Kapittel 3

DISIPPELLIVETS GRUNNPRINSIPPER

- Leksjon 10* Å tjene ved Guds Ånd
 Fil 3,1-3
- Leksjon 11* Å tape seg selv for å vinne
 Kristus
 Fil 3,4-11
- Leksjon 12* Å være grepet av Kristus
 Fil 3,12-16
- Leksjon 13* Å leve i forventning
 Fil 3,17-21

Kapittel 4

DISIPPELLIVETS KJENNETEGN

- Leksjon 14* Disippelsamfunnets kjennetegn
 Fil 4,1-3
- Leksjon 15* Kjennetegn på kristen livskvalitet
 Fil 4,4-7
- Leksjon 16* Tjenestelivets kjennetegn
 Fil 4,8-23

Brukt og anbefalt litteratur

FORORD

De siste tiårene har vi sett at disippelskap, disippelgjøring og disippeltrening kommet stadig sterkere i fokus i kristne fellesskap, menigheter, kirker, misjonsorganisasjoner og teologiske institusjoner både i Norge og internasjonalt. I et lederskapsprogram som kalles «Arrow Leadership Program» knyttet til Leighton Fords Ministries i USA, formuleres disippelskapets mål og mening på en glimrende strategisk måte slik: Visjonen er å sette ledere i stand til «å bli ledet mer av Jesus» (=disippelskap), og «å lede mer som Jesus» (=ledelse eller «leadership» for «å lede flere til Jesus» (=evangelisering og misjon). I denne formuleringen er det nok lederskap som står i fokus, men likevel viser den at disippelskapet på mange måter er *en nøkkel* om vi skal komme til rette med en del viktige temaer om kristenlivets karakter og funksjon.

For det første er disippelskapstanken viktig for å forstå at kristenliv primært handler om en relasjon og et livsfellesskap med den Herre Jesus Kristus. For det andre er disippeltanken en nøkkel for å få fart på misjonsoppdraget. Når kristne begynner å leve som disipler, viser det seg nemlig at de også blir evangelister og misjonærer der de lever og der de bor! For det tredje er det slik at disippelskap også er nøkkelen til å forstå hva kristent lederskap egentlig handler om. Ingen blir nemlig en leder i kristen eller bibelsk betydning av ordet, om han eller hun ikke er villig til å være en Jesu disippel med alt hva det innebærer.

Denne boken ser Kristusetterfølgelse og disippelskap i lys av Paulus' brev til Filipperne. Dermed kan vi si at vi kommer svært nær den undervisning og veiledning som en av urkirkens mest innflytelsesrike ledere har gitt nye kristne. Dette skal vi i innledningen si noe mer om. Bokens målgruppe er selvfølgelig alle som er interessert i å studere Filipperbrevet ut fra denne tematikken. Men den primære målgruppe er allikevel dem som har behov for mer innsikt i hva Bibelen har å si oss om det å være en Jesu etterfølger i dag.

Kristiansand i 31. august 1999
Lars Råmunddal

INNLEDNING

1. UTGANGSPUNKTET: «DISIPPELBREVET»

På mange måter kan det være rett å si at Filipperebrevet, som er utgangspunkt for denne studieboken om disippelskap, er et “disippelbrev”. Og det er minst to grunner til det:

For det første: Filipperebrevet er skrevet kristne som trengte veiledning og hjelp til å forstå hva de hadde fått del i. Da brevet ble skrevet, hadde det gått i overkant av 10 år siden menigheten ble grunnlagt. Det var altså snakk om en ung og voksende menighet. Det kommer også tydelig fram i brevet at de kristne står overfor store utfordringer både når det gjelder motstand mot evangeliet og på det læremessige område. Derfor skriver også Paulus – for å gi veiledning og hjelp.

For det andre: Ved nærmere ettersyn vil man kunne se at brevet handler om de helt grunnleggende prinsipper for kristent liv og tjeneste. Her var det viktig med opplæring både i sentrale kristne lærepunkter og i de elementære prinsippene for kristent liv. Begge disse faktorene (lære og etikk) har med etterfølgelse av Jesus å gjøre. Derfor er disse to elementene også med i alle brevene som Paulus skriver til nye menigheter og nye kristne. Det kan imidlertid være vanskelig å finne et samlende tema i Filipperebrevet. Noen har forsøkt seg med «glede», som et samlende tema ut fra det faktum at dette ordet går igjen flere ganger. Det gjør nok også det, men brevet handler om langt mer enn kristen glede! Vi vil faktisk vise at Paulus i dette brevet er innom svært mange av de viktigste temaene som går på kristusetterfølgelse og disippelskap.

Nå er vi klar over at ordet «disippel» ikke brukes av Paulus i det hele tatt. Dette til forskjell fra evangeliene og Apostlenes gjerninger. Hva grunnen er til dette vet vi ikke, men han bruker altså andre ord og begreper for det å være en kristen og en disippel, som – det å være troende, kalt, hellig, utvalgt, i Kristus, osv. Saken derimot – Kristusetterfølgelse og disippelskap – finner vi i høy grad i Paulus’ brever, og ikke minst på en konsentrert måte i Filipperebrevet! Og da er vi ved det vi kan kalle hovedtema i denne studieboken; nemlig hva Filipperebrevet kan lære oss i dag om Kristusetterfølgelse og disippelliv. Men før vi sier noe mer om nettopp dette og om den paulinske disippelskaps-teologi i det hele, kan det være nyttig å ta med noe mer om Filipperebrevets bakgrunn og karakter.

Noen fakta om brevet og de kristne i Filippi

Paulus kommer til Filippi i Makedonia fordi han var lydige det kallet Herren gav ham om å gå til Europa med evangeliet. Nettopp denne tildragelsen er beskrevet i Apg 16,6ff. Her fortelles det at Paulus og hans medarbeidere blir hindret av Guds Hellige Ånd i å fortsette å forkynne evangeliet i Asia, og at Paulus får et syn om natten der han ser en mann som står og kaller og sier: «Kom over til Makedonia og hjelp oss!». Deretter fortelles det om hvordan det kristne fellesskapet blir etablert i provinsbyen Filippi.

Menigheten i Filippi ble altså til på grunn av disippellydighet. Betegnende i denne beretningen er vers 10 der det heter: "Da han hadde hatt dette synet, *forsøkte vi straks* å komme til Makedonia, for *vi skjønnte* at Gud hadde kalt oss til å forkynne evangeliet der." Her må man virkelig kunne tale om disippellydighet! Men la oss også ta med oss noen fakta om brevet og de kristne i Filippi:

Brevet skrevet under Paulus' første fangenskap i Rom på begynnelsen av 60-tallet, i overkant at 10 år etter at menigheten i Filippi ble grunnlagt.

- Menigheten i Filippi hadde utgangspunkt i tre menneskers omvendelse – iflg framstillingen i Apostelgjerningene kap 16. Forretningskvinnen Lydia (16,13-15), en slavepike som ble utnyttet av sine herrer (16,16-18) og fangevokteren i det fengslet der Paulus og Silas opplevde en «underfull» utfrielse (16,25-34).
- Foranledningen for dette brevet er at Paulus har mottatt en gave fra menigheten som Epafroditus har kommet for å overrekke, jf 1,7-17; 2,25-30. Paulus vil takke og gi utsendingen den beste anbefaling. Paulus varsler også at Timoteus vil komme på besøk – og at han selv planlegger et besøk, jf 2,24-25.
- Innholdsmessig kan man si at brevet er et typisk paulinsk brev, med personlige hilsener, selvitnesbyrd og praktiske meddelelser – vevd sammen med teologiske betraktninger og åndelig veiledning.

2. BOKENS SIKTEMÅL OG OPPBYGNING

Denne boken får karakter av å være en studiebok om disippelskap med utgangspunkt i en fordypning i Filipperbrevets tekst. Hele 16 tekstfordypninger har resultatet blitt av gjennomgangen av Filipperbrevets fire kapitler. Vi kaller disse fordypningene «leksjoner», som er et ord som iflg fremmedordboken betyr «lesning, forelesning, undervisningstime, skjennepreken, irettesettelse». Og jeg gjør oppmerksom på at det er de tre første betydningsnyansene av ordet som gjelder her! Rent praktisk får boken følgende oppbygning:

- Hvert av de fire kapitlene i brevet har fått en overskrift i overensstemmelse med hovedtemaet «disippelliv».

- Brevet blir inndelt i tekstavsnitt med overskrifter som svarer til hovedkapitlenes tematikk.
- Gjennomgangen av hvert tekstavsnitt får igjen følgende inndeling:

Kommentarer til teksten – der det gis enkle fortolkende kommentarer til det aktuelle tekstavsnitt.

Perspektiver på disippelskap – der vi fordyper oss i hva det enkelte tekstavsnitt sier om disippelliv og Kristusetterfølgelse i vår situasjon i dag.

Disippeltesten – som består av spørsmål og oppgaver som et forsøk på å aktualisere tekst og tematikk inn i den enkeltes liv.

Ofte møter vi ved gjennomgangen av bibelske tekster ord, begreper og temaer som er ekstra viktige i teksten (nøkkelord) og som også er viktige med tanke på kristenliv og Kristusetterfølgelse i dag. For den leser som ønsker å fordype seg i slike begreper og temaer, er det utarbeidet det vi kaller “*Mer om... rammer*”. Det aller meste av materialet i disse rammene, med unntak av nr 3, 7 og 9, er med tillatelse hentet fra *Robert Gornitzkas* innføringsbok i Det nye testamentet: *Ord som lever. Budskapet i Det nye testamentets bøker*, Kristiansand 1998. Følgende temaer behandles i slike rammer i boka.

“MER OM...” RAMMER

1. Mer om hva nåde er
2. Mer om kjærlighetsbegrepet
3. Mer om det å forkynne evangeliet
4. Mer om “Jesus-relasjonen” i Filipperbrevet
5. Mer om militærpråket i Filipperbrevet
6. Mer om hva den såkalte kristushymnen i Fil 2 lærer om Jesu person og gjerning
7. Mer om apostelen Paulus’ liv og tjeneste
8. Mer om Timoteus
9. Mer om hva Bibelen lærer om sykdom og helbredelse
10. Mer om livet i Ånden og det å “tjene ved Guds Ånd”
11. Mer om hva Paulus lærer om rettferdigjørelsen
12. Mer om vekst og modning i kristenlivet (helligjørelsen)
13. Mer om Jesu gjenkomst og den kristnes forventning
14. Mer om det kristne fellesskap, menigheten
15. Mer om den kristne gleden
16. Mer om kristen givertjeneste
17. Mer om bønner

Det hender også i tekstgjennomgangen at det siteres greske ord som ikke alltid gis en utdypende forklaring. Meningen med å referere det greske ordet er i slike tilfeller at den leser som måtte være ekstra interessert kan slå opp i bibelordbøker for å lese seg inn på det aktuelle begrep. I litteraturlisten bak i boka finnes forslag på ulike typer oppslagsbøker både for den som er litt kyn- dig i grunnspråket gresk – og den som ikke er det.

OPPSUMMERINGSRAMMER

Som hjelp til å få bedre oversikt over hva teksten har å si om disippelskap, er det satt inn oppsummeringsrammer. Denne oppsummeringen tar kun med hovedpunkter i framstillingen.

3. DEN PAULINSKE DISIPPELSKAPSMODELL

Vårt utgangspunkt for denne studieboken om disippelskap, er altså et brev av apostelen Paulus. Og dermed er vi midt inne i det vi kan kalle den paulinske disippelskapsteologi. Og presentasjonen av Kristusetterfølgelse og disippelskap i denne boken kan dermed sies å være et forsøk på å komme så nær den bibelske måten å tenke disippelskap og etterfølgelse som mulig. Og spesielt er vi altså interessert i å få tak i hva Paulus vektla i sin undervisning og veiledning. Vi ser imidlertid ikke at det er vår oppgave i denne boken å gjøre rede for og utdype likheter og forskjeller mellom disippelskap slik dette er framstilt i evangeliene (dvs i Jesu undervisning og praksis) og i det paulinske materiale. Vårt orienteringspunkt er altså apostelen Paulus' undervisning og praktiske veiledning av relativt nye kristne i Filippi. Det øvrige bibelmateriale, deriblant også Jesu undervisning og praksis, vil i høy grad være med i utdypningen av de ulike temaer. Vi ser altså ikke på forholdet mellom Paulus' disippelskapsmodell og Jesu modell (eller eventuelt andre bibelske modeller) i et konfliktforhold, men heller slik at du vektlegger forskjellige ting og at de dermed utfyller hverandre.

Vi kan si at den paulinske disippelskapsmodell har følgende generelle kjennetegn:

(1) *Modellen er Kristusorientert.* Dette innebærer først og fremst at kristenliv og disippelskap hos Paulus handler om at den enkelte troende står i en personlig relasjon til Jesus Kristus som Frelser og Herre. Men det innebærer også at både disippellivet og tjenesten forankres i nåden. Her kommer vi kommer til å betone noe av det som er spesielt ved det paulinske nåde-begrep; nemlig at Paulus ikke ser nåden bare som en «stand» eller «status», men som en kraft, ja, som en drivkraft for det kristne liv og tjeneste.

(2) *Modellen tar Den Hellige Ånds person og gjerning i forhold til kristenliv og fellesskap på alvor.* Dette innebærer at den gir rom både for Åndens fylde, frukt og gaver. Vi vil her betone noe av det som er spesielt ved den paulinske spiritualitet, nemlig at den har rom både for det «sterkt» åndelige og det menneskelige. Den har med andre ord rom både for svakhet og kraft! Spesielt er det Åndens gjerning i relasjon til den kristne karakterbygging som er i fokus, uten at den karismatiske erfaringsiden ved Åndens gjerning dermed blir borte.

(3) *Modellen er forankret i Paulus' måte å forstå og praktisere kristent fellesskap på.* Skal vi tale teologisk, kan vi si at vi aldri vil kunne få tak i Paulus' disippelskapstanke – uten å gå veien via hans ekklesiologi, dvs hans teologi om menigheten eller det kristne fellesskap. Og her det den bibelsk-organiske måte å se fellesskapet, kristenlivet og tjenesten på, som står sentralt. Dette innebærer blant annet at Paulus ser det slik at vi som troende er blitt podet inn som lemmer på en levende organisme, Kristi kropp – som er hans menighet.

(4) *Modellen er målrettet mot evangelisering og misjon.* Ikke minst kommer dette til syne i Filipperbrevet, som har sterke appeller til de kristne om å bli med i kampen for evangeliet. Og denne kampen består, iflg Filipperbrevet, ikke minst i den enkelte kristnes overgivelse til det å bringe evangeliet videre til stadig nye mennesker. Kanskje kan vi si det slik at disippelliv og Jesus-etterfølgelse sikter seg iflg Paulus mer mot evangelisering og misjon – enn mot et pietistisk eller et eller annet spiritualistisk fromhetsideal, der en bestemt religiøs oppførsel eller annet blir hovedsak.

Disippelskap i lys av institusjonalisme og spiritualisme

Det kan være behov for å si litt mer om punkt 3 ovenfor. Her understreket vi altså at den paulinske disippelmodellen må sees i lys av måten Paulus tenkte kristent fellesskap eller menighet på. Nå er det nok en kjensgjerning at den bibelske ekklesiologi eller lære om den kristne menighet opp gjennom kirkehistorien har hatt lett for å bli misforstått, eller kanskje rettere - feiltolket, enten i institusjonalistisk eller i spiritualistisk retning. Men hva innebærer dette med tanke på forståelsen av disippelskap?

I en institusjonalistisk forståelse av menighetsliv og kristenliv, vil disippeltanken nødvendigvis måtte bli stemoderlig behandlet. Grunnene er at fokus ikke settes på den enkelte kristnes nådegave og tjeneste, men på institusjonens, dvs menighetens eller kirkens profesjonelle tjenere som prest, pastor, osv. Fokus settes heller ikke primært på den enkelte kristnes etterfølgelse og lydighet mot Herren, men på hvordan kirkens medlemmer passer inn (eventuelt ikke passer inn!) i menighetens eller organisasjonens aktiviteter, planer og programmer. Og endelig viser det seg at det i den institusjonalistiske måte å tenke på, ofte skjer en forskyvning fra det å betrakte menigheten som et sted for fellesskap og relasjoner – til et sted der såkalt rett lære, korrekte dogmer og akseptert religiøst oppførsel doseres og bekreftes. Det er åpenbart at disippelskap, som framfor noe er relasjonsbasert, får små muligheter til å utvikles i slike fellesskap.

I den spiritualistiske måte å tenke kristenliv og menighet på, vil også disippeltanken måtte lide. Grunnene til dette er den form for overåndeliggjøring som er typisk for all spiritualisme. Nå handler det å være disippel selvfølgelig om det å være nær Herren og det handler om å erfare Ånden

i våre liv, *men* det handler også om nærhet til den livsvirkelighet som den enkelte er satt inn i. Det handler om å være en ny skapning i Kristus og Åndens seirende liv i oss, *men* det handler også om det å være menneske med svakheter og feil. Den menneskelige og livsnære dimensjon ved det kristne liv har altså lett for å bli underkjent i den mer spiritualistisk orienterte kristendomsforståelse. Ja, dette kan faktisk ende opp i et dualistisk syn, der man opererer med en åndelig og en materiell virkelighet hver for seg – uten at man finner noen særlig sammenheng mellom disse. Er det riktig galt, vil man kunne betrakte den «åndelige» virkelighet på en idealistisk måte, mens den hverdagslige og jordnære kan bli sett på nærmest som et nødvendig onde. Skal disippelskap og Kristusetterfølgelse plasseres innenfor en slik virkelighetsforståelse, får vi i hvert fall problemer med det bibelske materialet, og ikke minst det Paulus forkynner og underviser om.

I forlengelsen av dette kan vi si at den spiritualistiske måte å tenke på (i hvert fall i den vestlige verden) er svært individualistisk. Dette punktet er imidlertid like problematisk i forhold til den bibelske disippelskapstanke som det andre vi har vært innom. Grunnen er at vi i Skriften alltid finner at disiplene inngår og innordner seg i et fellesskap. Og ingen har vel som apostelen Paulus gjort rede for hva dette innebærer: Som kristne og disipler er vi nemlig lemmer på Kristi legeme. Det nye liv i Kristus er altså et liv i hans kropp sammen med de andre lemmene. Her har vi hver vår nådegave og tjeneste. Vi har ulik funksjon, men lik verdi.

Konkluderende kan vi altså si at vår forståelse av kristenliv og disippelskap henger nøye sammen med hvordan vi oppfatter det kristne fellesskaps vesen og funksjon. Og her er det, som vi har sett, grøfter å falle i som gjør at vi bør jobbe samvittighetsfullt med kirke- og menighetsforståelsen parallelt med disippelteologien. Her vil Paulus, hans brever og hans teologi, kunne gi god veiledning for oss. Med andre ord er dette enda en grunn til å studere Kristusetterfølgelse i lys av Filipperbrevet, - et lite, men viktig, brev for å forstå hva Kristusetterfølgelsens basis og siktemål er. Lykke til med studiet!

Kapittel 1

**DISIPPELLIVETS
SIKTEMÅL**

Kapittel 1

DISIPPELLIVETS SIKTEMÅL – EN OVERSIKT

LEKSJON 1

Kommentarer til teksten: Fil 1,1-8

Mer om hva nåde er

Perspektiver på disippelskap:

Å få del i nåden

Disippeltesten

LEKSJON 2

Kommentarer til teksten: Fil 1,9-11

Mer om kjærlighetsbegrepet

Perspektiver på disippelskap:

Å være preget av kjærligheten

Disippeltesten

LEKSJON 3

Kommentarer til teksten: Fil 1,12-18

Mer om det å forkynne evangeliet

Perspektiver på disippelskap:

Å tjene evangeliet med sitt liv

Disippeltesten

LEKSJON 4

Kommentarer til teksten: Fil 1,19-26

Mer om «Jesus-relasjonen» i Filipperbrevet

Perspektiver på disippelskap:

Å synliggjøre Kristi storhet

Disippeltesten

LEKSJON 5

Kommentarer til teksten: Fil 1,27-30

Mer om militærspåket i Filipperbrevet

Perspektiver på disippelskap:

Å kjempe og lide for troen

Disippeltesten

LEKSJON 1

Å FÅ DEL I NÅDEN Fil 1,1-8

Kommentarer til teksten

Brevets innledning faller i to deler, nemlig adresse og hilsen 1,1-2 og takksigelse og bønn 1,3-8. Vi tar med noen kommentarer til hver av disse delene:

Adresse og hilsen, 1,1-2:

Adresse og hilsen har, som i de fleste paulinske brev, denne struktur:

- *Presentasjon*: Paulus og Timoteus, Jesu Kristi tjenere.
- *Adressat*: De hellig i Filippi og deres tilsynsmenn (gresk: *episkopos*) og menighetstjenere (gresk: *diakonos*).
- *Hilsen*: Nåde være med dere og fred fra Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus. Hilsenen er altså den samme i alle de 13 paulinske brev, med unntak av Kolosserbrevet der “Jesus Kristus” er utelatt. På mange måter er det rett å si at hilsenen er en “fast formel”, og inneholder to av de mest sentrale begreper i den kristne tro, nemlig:
 - *Nåde* (gresk: *charis*), som brukt i hilsenen kan ha følgende betydning: «Alle bevis for Guds omsorg – må være med dere».
 - *Fred* (gresk: *eirene*), som tilsvare hebraisk: *shalom*, som i en fredshilsen betyr: å gå vel, lykke, velferd.

Ellers kan vi si at de paulinske hilsenene gir en utkrystallisering av de viktigste elementene i Paulus’ tro eller kristendomsforståelse:

Gud - som vår Far (ofte også Jesu Kristi far).

Herren Jesus Kristus. Dette er uttrykk for en uhyre sterk livsrealitet, som ikke minst er viktig å understreke når vi i dette materialet setter fokus på kristenliv som disippelliv:

- Jesus Kristus eier oss
- Jesus Kristus befaler over oss
- Jesus Kristus har ansvar for oss

Hos Paulus er det dessuten sentralt at vegen går gjennom Jesus Kristus til Gud, jf 1 Kor 8,6.

Takksigelse og bønn, 1,3-8

Det er verdt å merke seg at alle Paulus' brev begynner med takksigelse, med unntak av Galalterbrevet! Her ser det ut til at alvoret var så påtrengende at Paulus umiddelbart etter hilsenen går rett på sak, jf vers 6.

Hva var så årsaken til takksigelsen her i Filipperbrevet? Tre forhold synes åpenbare som takksigelsesgrunn, jf vers 3-9:

- 1) *De* har vært med i arbeidet for evangeliet, vers 5.
- 2) *Gud* vil fullføre sin gjerning i dem, vers 6.
- 3) *Paulus* bærer dem i sitt hjerte, vers 7.

Vi skal merke oss et par-tre viktige begreper her: Uttrykket *evangeliet* i vers 5 er Paulus' faste uttrykk for hans livsgjerning. Kort sagt kan vi si at innholdet i evangeliet er: Budskapet om Jesus Kristus, hans død, oppstandelse og gjenkomst.

Arbeid for evangeliet, som Paulus her taler om - jf vers 5, må i forhold til filipperne primært sikte til at de deltar i arbeidet for evangeliet ved sin forbønn for apostelen, jf vers 19. Det kan også være at apostelen her har den økonomiske støtten som filipperne gir ham, jf kap 4,15, i tankene. Generelt sett kan vi si at arbeid for evangeliet betyr å bli deltaker i arbeidet for å gi evangeliet videre til stadig nye mennesker - enten direkte ved eget vitnesbyrd og liv, eller ved å støtte andre som arbeider for dette.

I vers 7b går det fram at Paulus ser på sitt arbeid som et *forsvar* (gresk: *apologia*) og en *stadfestelse* av evangeliet. Det apologetiske arbeidet Paulus her sikter til går ut på å forsvare evangeliet fra alle typer angrep det er utsatt for i denne verden. Det stadfestende arbeid kan man si var selve evangelieforkynnelsen. I denne lå nemlig en guddommelig virkningsside. Gud virket selv med sin Ånd der Ordet ble forkynt, og på denne måten ble evangeliets budskap stadfestet ved at mennesker kom til tro og tok imot frelsen, jf Apg 14,3.

Guds verk i den kristne

Vers 6 taler om tre viktige ting om Guds verk med den kristne:

Først og fremst er det klart at Gud framstår som initiativtakeren, dvs frelsens subjekt, den handlende. Dernest kan vi si at apostelen taler om Guds verk i den enkelte kristne. Vi kan godt si at her står både det objektive og det subjektive perspektiv sentralt: Det handler altså om Guds verk for oss, dvs frelsesgrunnlaget (det objektive), (jf f eks Rom 3,21ff), men også om Guds verk i oss (det subjektive), (jf f eks Ef 1,17-20; 2,10; 1 Tess 5,23). Endelig er det med bakgrunn i dette verset grunnlag for å si at Gud tar hånd om oss helt fram - til "Jesu Kristi dag", kap 1,6 og 10. Jf også 2,16 og 1 Kor 1,8.

I det følgende vil vi spesielt være opptatt av vers 7 - og det apostelen sier at de troende i Filippi hadde - del med ham i nåden. Uttrykket trenger jo egentlig ingen forklaring, det sier enkelt og klart at når de troende i Filippi hadde tatt i mot frelsen i Jesus Kristus (dvs evangeliet), fikk de - sammen med ham som hadde formidlet evangeliet til dem - del med ham i nåden, dvs i frelsen - i selve evangeliet.

MER OM NÅDE HVA NÅDE ER

1. Det bibelske frelsesbudskap handler om nåde

- Bibelens hovedbudskap er at frelsen i Kristus mottas i tro, som er tillit til Frelseren og basert på nåde alene. Om dette sier Paulus: "...Av nåde er dere frelst, ved tro. Det er ikke deres eget verk, men Guds gave", jf Ef 2,8; jfr også 2,5b.
- Ordet "nåde" i NT understreker altså spesielt sterkt frelsens nådekarakter.

2. Mer om nådens virkning

- I NT har ordet "nåde" (gr. *charis*) språklig sammenheng med "glede" (gr. *chara*). Nåde er noe som bringer glede, og ordet settes ofte i forbindelse med det uventede og overraskende. Det som bringer glede og leder til takk (jfr. lat. "*gratia*"), er spesielt den gunst som en overordnet instans (f.eks. en hersker) viser den underordnede part. Et menneskes skjebne kunne stå eller falle med deres gunst eller ugunst (jfr. f.eks. de orientalske kongers despotiske makt over sine undersåtter). Det innhold som særpreger ordet er altså den gunst (velvilje) som fra høyeste hold ble vist den som hadde en lavere status.
- I GT brukes også ordet "nåde" (hebr. *chen*) om den gunst og godvilje som ble utvist, f.eks. av en konge overfor en undersått (Est 5,2). Men særlig er det tale om Guds nåde. Guds nåde er Guds ufortjente gunst eller velvilje mot mennesker (1 Mos 6,8; 18,3; 19,19; 2 Mos 7,7ff).

3. Mer om den paulinske nådeteologi

- I NT er ordet "nåde" et hovedord, særlig hos Paulus – som står for en utpreget "nådeteologi", jfr. f.eks. Rom 3,24. Hos Paulus er Guds nåde Guds uforskyldte kjærlighet og barmhjertighet mot syndere på grunnlag av hans frelser- og forløsergjerning i Jesus Kristus (Ef 1:7). Guds nåde er ikke bare hans tilgivende sinnelag, men selve det frelsesprinsipp som er kjernen i hans frelsesplan, nemlig at frelsen helt og holdent er fundert på Guds nåde (lat. favor Dei) og utelukker all menneskelig fortjeneste og verdighet. Budskapet er at frelsen er Guds nådige gave som gis alle som vil ta imot frelsesbudskapet i tro.
- Frelsens nådekarakter understrekes også kraftig i avsnittet om at Gud har utvalgt oss i Kristus før verden ble skapt (Ef 1,3ff), dvs. at Gud har bestemt det slik at alle som tror på Jesus Kristus blir frelst. Den som tror på ham har sin frelse forankret i Gud fra evighet av. Det styrker vissheten om barnekår hos Gud. "Barnekår" (gr. *hyiothesia*) vil si retten til å være Guds barn, av bare nåde, ved troen på Jesus Kristus (Ef 1,5; jfr. Rom 8,15; Gal 4,5; Joh 1,12).

(Tekst fra: R. Gornitzka: Ord som lever, s. 182-183.)

Perspektiver på disippelskap

Overstrømmende av takknemlighet for de troende i Filippi, taler Paulus i dette skriftavsnittet om det som egentlig er basis og fundament for alt liv i Jesu følge; om hvor viktig *nåden* er for sant kristenliv og disippelliv.

Det er som vi ovenfor har sett i vers 7 at apostelen bruker uttrykket om at de troende i Filippi har *fått del med ham i nåden*. Sammenholder vi dette med vers 6, blir det klart at nåden, det at Gud griper inn i våre liv og gjør sin gjerning, nåden gjelder hele livet, begynnelse, fortsettelse og avslutning! Å få "del i" nåden innebærer *altså å få del i Guds altomfattende nådegjerning i mitt liv!* Disippelliv begynner med andre ord med nåde, det fortsetter med nåde og det avsluttes med nåde.

Og det kan være grunn til å spørre om *hvorfor dette er så viktig å betone nåden når vi snakker om kristusetterfølgelse?* Vi skal se på tre sentrale sider ved nådens karakter og betydning for en disippel:

- 1) Nåden er basis og fundament for alt disippelliv.
- 2) I nåden finnes ikke bare syndstilgivelse, men også kraft til et seirende liv!
- 3) I erfaringen av nåden finnes endelig den motivasjon en disippel trenger til sin tjeneste.

Nåden som basis for disippelliv

La oss først understreke at ut fra apostelen Paulus' undervisning, er det klart at alt kristenliv - og dermed alt disippelliv - har karakter av å være *et liv i og under nåden*. Kristenliv er med andre ord ikke basert på lovkrav, regler og bud, verken de vi måtte mene at Gud hadde satt opp eller de vi måtte ha funnet på selv. Det lovfrie nåde var det jo Paulus kjempet for.

Når dette er sagt om den lovfrie nåde som basis for sant kristenliv og all tjeneste i Guds rike, er det *ikke* sagt at vi taler om et liv uten normer, moral eller disiplin. Nei, tvert imot! Et liv i etterfølgelse har med alt dette, men poenget er at moralen og disiplinen vokser ut av en kjærlighetens forpliktende relasjon som disippelen har til sin Herre - Jesus Kristus. Dermed blir det ikke regler og bud om hva man bør og ikke bør gjøre som blir saken, men forpliktelse og lydighet mot ham som har med sitt eget blod har løst oss fra synden og satt oss fri til etterfølgelse!

Nåde gir kraft til liv og tjeneste!

Nok en grunn til at det er viktig å betone nåden når vi snakker om kristusetterfølgelse, er *nettopp i nåden at kraften finnes* til et seirende liv og et

liv i tjeneste for Jesus. Igjen har Paulus mye å lære oss i denne forbindelse. La oss se på et par sentrale skriftsteder. Først går vi til 1 Kor 15,10ff der apostelen sier følgende: “Men ved Guds nåde er jeg det jeg er, og hans nåde mot meg har ikke vært forgjeves, for jeg har arbeidet mer enn noen av dem, det vil si ikke jeg, men Guds nåde som har vært med meg.”

Nåden er altså iflg Paulus ikke bare en status eller “stand” vi kommer inn i ved troen på Kristus, men den er *en kraft* som utvirker noe i våre liv. Nåden er med andre ord virkningsfull i ditt og mitt liv! Skal troen følges av gjerning og tjeneste, må med andre ord nåden få lov å virke i våre liv!

Det andre ordet vi skal ta med fra det paulinske materialet er Ef 3,7, der Paulus sier: “Og jeg ble en tjener for evangeliet da Gud grep inn med sin kraft og gav meg sin nådegave.” Her kombineres tydelig ordene *kraft* og *nåde*. Var Guds kraft og nådens gaver drivkraft i den tjeneste Paulus fikk fungere i, må vi vel kunne si at det samme gjelder oss andre.

Nåden som motivasjonsfaktor

Endelig må vi ut fra det vi har sagt om nådens viktighet for sant og sunt kristenliv og disippelliv, også kunne si at *nåden er viktig som motivasjonsfaktor* for disippelen. Dette er viktig å understreke - nettopp fordi vi har så lett for å hente motiver for disippelskap fra andre kilder enn nåden. Jeg tenker her på motivasjonskilder fra en form for selvrealisering til edel og god kristelig idealisme.

Litt mer konkret: Hvordan kan nåden virke som motivasjonsfaktor for en som ønsker å leve et liv i etterfølgelse av Jesus Kristus? Jo, for det første er det klart at nåden setter fokus på Jesus ikke på oss selv! Dermed blir det klart at det blir Jesus som skal ha all ære - også for våre liv og det vi måtte få utføre i vår tjeneste for ham. Dessuten leder nåden oss til nådens gaver som sentrale “virkemidler” i vår tjeneste for Jesus. Er det snakk om andre motivasjonsfaktorer, som f eks selvrealisering eller en eller annen form for idealisme, vil fokus for komme på våre egne evner og anlegg.

Del i nåden - med i arbeidet

Det kan være naturlig til slutt å kople vers 7 og vår taler her om nådens betydning for sant disippelliv - til vers 5 der Paulus gir filipperne ros for at de “helt fra første dag og helt til nå har vært *med i arbeidet* for evangeliet”. Stikkordsmessig kan vi sette dette opp på følgende måte:

- *Del i nåden*
- *Med i arbeidet*

Her er det siste betinget av det første: I Guds rike er det nemlig slik at ingen kan bli med i arbeidet for evangeliet - uten først å ha fått del i nåden.

Med uttrykket “med i arbeidet” mener nok Paulus, som vi under kommentarene til teksten har bemerket, å få del i anstrengelsene for å bringe evangeliet videre til stadig nye mennesker og folkegrupper. La oss ut fra et disippelskapsperspektiv merke oss et par ting ut fra vers 7: Først og fremst skal vi merke oss at det er her snakk om *noe umiddelbart!* “Fra første dag” - taler Paulus om. I dette ligger selvfølgelig at - umiddelbart etter at de kristne i Filippi kom til tro på evangeliet, så fikk de del i “arbeidet”, i pasjonen om å gi evangeliet videre til andre. Og alt kristent erfaringsliv taler jo for at det er dette som er det normale. Mennesker som opplever evangeliet i sitt eget liv, vil umiddelbart se behovet for og kjenne trangen til å gi det videre til andre. Nettopp dette fenomen ligger nemlig innebygget i evangeliets vesen!

Samtidig som det er snakk om noe umiddelbart, så er det snakk om *noe varig!* “Helt til denne dag” taler apostelen om. Når evangeliet virkelig får tenne oss, og når vi erfarer nådens kraft i våre liv, er det lite sannsynlig at disippelliv og tjeneste bare blir et kortvarig blaff. Tvert imot er det store muligheter for at nåden vil ha gitt oss både utholdenhet og stabilitet til en livslang tjeneste.

OPPSUMMERING: Å FÅ DEL I NÅDEN

Å få “del i nåden” innebærer å få del i Guds altomfattende nådegjerning i våre liv. Dette innebærer bl a:

1. At disippelliv er *et liv i og under nåden*. Nåden framstilles hos Paulus ikke bare som basis og fundament for disippellivet, men også som det “rom” og den atmosfære vi skal få lov å tjene Gud i.
2. At vi som disipler får vi også *gjennom nåden kraft til liv og tjeneste*. Paulus taler om både en nåde-stand og en nåde-kraft i sine brev. For en disippel som ønsker å ta tjenestesiden ved det kristne liv på alvor, er jo dette avgjørende å få tak i.
3. At vi som disipler kan oppleve at det er *nåden som gir ”drivkraft” til tjenesteoppgavene*. At apostelen ikke markerer noe skille eller “overgang” mellom det å komme inn i nåden og inn i tjenesten, må bety at det er nåden som gjør en troende og en disippel i stand til å tjene. Men vi har også sett at det er snakk om mer enn det: Det er også nåden som gir disippelen *de rette motiver* til å tjene!

Disippeltesten

1. Når deg gjelder måten vi har møtt nåden på den enkelte av oss, gir vi gjerne forskjellige vitnesbyrd. Noen vektlegger den nåde Gud har møtt dem med i dåpen, andre viser kanskje til en radikal omvendelse - og atter andre kan vitne om at nåden har kommet nærmest som en soloppgang i deres liv -

forsiktig først – og så sterkere og sterkere. Skriv ned ditt vitnesbyrd om hvordan du har møtt og erfart nåden!

2. Oppsummér for deg selv hva du har fått med deg om nåden i denne leksjonen. Sett gjerne noen stikkord ned på papiret, og tenk grundig igjennom hvilke konsekvenser nåden har fått i ditt liv!
3. Hvorfor kan det være så vanskelig for mange av oss å gripe nåden som motivasjonsfaktor og drivkraft i vår etterfølgelse og tjeneste?

LEKSJON 2

Å VÆRE PREGET AV KJÆRLIGHETEN

Fil 1,9-11

Kommentarer til teksten

Vi har i Nytestamentet gjengitt flere bønner som Paulus har bedt for menigheter og troende som han hadde et nært forhold til. Til dette se: Ef 1,15-23; 3,14-21; 1 Tess 1,2-3.

Bønn i tre deler

Bønnen Paulus her ber for disiplene i Filippi, består av tre deler. Han ber -

- 1) *om at* (=tema, bønneemne) deres *kjærlighet* må bli stadig mer rik på innsikt og dømmekraft,
- 2) *slik at* (=hensikt) de blir i stand til å dømme om hva som er rett i de forskjellige spørsmål.
- 3) *Så skal* (=konklusjon) de stå rene og uten feil på Jesu Kristi dag.

Kjærlighet for livet!

Vi skal merke oss et par ting ut fra denne bønningen:

Først: Kjærligheten (gresk: *agape*) har ikke bare en "hjerteside" (gode og sterke følelser), men også en "forstandsside", det tales her om innsikt, dømmekraft. Denne skal veilede den kristne gjennom vanskelige spørsmål!

Dermed er det også sagt at meningen med den kristne kjærligheten (=agape-kjærligheten) *skal synliggjøres og konkretiseres* inn i konkrete livssituasjoner og i de relasjoner vi lever i til andre mennesker. Det er jo nettopp der vi har bruk for å kunne dømme i forskjellige spørsmål og vite hva som er rett og galt.

MER OM KJÆRLIGHETEN

1. Ordet "kjærlighet"

- Ordet for den kjærlighet det er tale om brukes knapt i klassisk gresk, som har andre ord for "kjærlighet". (Jfr. følgende greske ord for kjærlighet: "*Eros*" - kjærlighet mellom mann og kvinne, "erotisk kjærlighet"; ikke brukt i NT; "*Filia*" - ofte om kjærlighet mellom venner, vennskap, "sosial kjærlighet", jfr. Jak 4:4; "*Filadelfia*" - kjærlighet mellom søsken, "søskenkjærlighet"; jfr. f.eks. Rom 12:10; "*Filanthrōpia*"-kjærlighet til mennesker, medmenneskelighet, "human kjærlighet"; jfr. Apg 28:2.) Men i NT er "agape" et hovedord for kjærlighet. (Substantivet

forekommer ca. 120 ganger, verbet ca. 130 ganger.) Kjærlighet hos mennesker er virket av Gud og er en refleks av hans kjærlighet (1 Joh 4:19).

- Den gudgitte kjærligheten har ikke først og fremst med følelseslivet å gjøre, i form av gode og varme følelser. (Dermed er det ikke sagt at kristen kjærlighet er uten følelser!) Kristen kjærlighet har først og fremst med viljelivet å gjøre, nemlig viljen til å gjøre det aller beste for sine medmennesker (uten å få noe igjen). Sann kristen kjærlighet skal vise seg i praktisk handling i hverdagslivet, slik det også understrekes i 2 Joh.

2. Om å leve i kjærlighet, jf spesielt Johannes brever

"Dette er kjærligheten: at vi lever etter hans bud. Dette budet har dere hørt fra begynnelsen, og det skal dere følge", jf 2 Joh vers 6.

- Å leve i kjærlighet er (altså) å leve etter Guds bud (flertall). Kjærligheten til Gud vises ved å holde hans bud (jfr. 1 Joh 5:3). Slik er det også med kjærligheten til Guds barn (jfr. 1 Joh 5:2). Broderkjærligheten manifesteres på en konkret måte i det daglige liv ved å leve etter Guds bud og praktisere nestekjærlighet.
- Å leve i kjærlighet er alltid å leve etter "budet" (entall). Her sammenfattes alle budord om Guds vilje i det ene bud, nemlig kjærlighetsbudet, som de kristne har hørt fra første stund. Det er altså ikke noe nytt bud som er blitt forkynt dem (i motsetning til vranglærernes "moderne teologi"), men har røtter helt tilbake til Jesu egen forkynnelse (jfr. Joh 13:34; 15:12, 17). Helhetssammenhengen og særlig de følgende vers (v.7ff) om vranglærernes falske kristologi gjør det nærliggende å anta at også budet om å tro på Jesus Kristus som Guds Sønn er i apostelens tanker (jfr. 1 Joh 3:23). På den måten knyttes igjen forbindelsen mellom sannhet og kjærlighet.

(Tekst fra: R. Gornitzka: Ord som lever, s. 410.)

Skal vi stå rene og "*uten feil på Kristi dag*" slik Paulus taler om det til slutt i bønnen, må det være snakk om en gudgitt eller gudskapt feilfrihet - ved at den guddommelige ved at kjærligheten blant annet dekker over "en mangfoldighet av synder", som det står i 1 Pet 4,8. Skal vi stå rene og feilfrie, må det nemlig være noe som er gitt oss, her har vi ingen mulighet i oss selv. Det er altså den gudgitte kjærligheten som gir muligheten for denne utgangen "på Kristi dag".

Denne tanken forsterkes med uttrykket i vers 11, der det heter - "fylt av *rettferds frukt, som skapes* ved Jesus Kristus, Gud til pris og ære". Begrepet "rettferds frukt" må da være den frukt som av Gud ved Ånden skapes i den troendes liv som er bygget på "rettferd", dvs frelsens nåde. Det er nettopp dette fenomenet Jesus selv taler om i Joh 15,4-5 der han sier: "Bli i meg, så blir jeg i dere. Likesom grenen ikke kan bære frukt av seg selv, men bare hvis den blir i vintreet, slik kan heller ikke dere bære frukt hvis dere ikke blir i meg. Jeg er vintreet, dere er grenene. Den som blir i meg og jeg i ham, han bærer mye frukt, men uten meg kan dere intet gjøre."

Perspektiver på disippelskap

Allerede i åpningen av brevet apostelen skriver til de nye Jesu etterfølgere i Filippi betoner Paulus kjærlighetens plass i disippellivet. Med dette har altså apostelen gitt oss to nøkkelord som basis og drivkraft for alt kristent liv og kristen tjeneste: *nåden* (jf vers 1-8) og *kjærligheten* (jf vers 9-11). Hva innebærer det så for en disippel å være preget av kjærligheten? Vi skal i det følgende se på følgende sider ved kjærligheten.

- 1) Hvorfor kjærligheten er så viktig for en disippel.
- 2) Hva det innebærer det at kjærligheten - som vi som disipler trenger - skal ha innsikt og dømmekraft?
- 3) Hva det å vokse i kjærlighet har som konsekvenser.

Hvorfor er kjærligheten så viktig for en disippel?

Det kan være grunn til å spørre hvorfor kjærligheten er av slik fundamental betydning for kristent liv og etterfølgelse? Oppsummerende kan vi framstille dette på følgende måte:

- Den kjærligheten som vi her snakker om, er noe helt spesielt! Det er snakk om en gudgitt kjærlighetsgave og som gjenspeiler Guds eget vesen.
- Denne gudgitte kjærligheten er iflg Bibelen selve “nøkkelen” som lukker oss inn i det rette forhold til Gud (sett i perspektiv av Guds kjærlighet til oss), men også den nøkkel som lukker oss inn i det rette forhold til de mennesker vi er satt til å leve sammen med som Jesu etterfølgere.
- Denne kjærligheten ikke er en sak blant mange, eller bare en del av helheten. Nei, den angår alt som har med kristenliv og tjeneste å gjøre. Den har altså en “helhets-karakter”, jf 1 Kor 13.
- Det kjærlighetens liv vi her snakker om er det liv som bærer varig frukt.

Kjærlighet med innsikt og dømmekraft

For det andre: De elementer som Paulus ber om skal være en viktig bestanddel av kjærligheten, nemlig innsikt og dømmekraft, kan vi godt si er hovedsporene som alt kristenliv skal leves etter i denne verden: *Kjærlighet med innsikt og dømmekraft!* Kanskje kan vi si at kjærligheten er lokomotivet og at den sammen med nåden blir en drivkraft i våre liv. Dette lokomotivet går (som andre lokomotiv og tog!) på to spor, nemlig innsikt og dømmekraft. Og vi kan godt spørre hvorfor det er så viktig å holde innsikt og dømmekraft sammen med kjærligheten?

Jo, dette er viktig, fordi - kjærlighet uten innsikt står i fare for å bli godvilje uten mål. Den kjærlighet Gud har vist oss i Jesus Kristus er nemlig målrettet. Den er rettet inn mot synderne og de fortapte, for å reise opp mennesker til nytt liv og tjeneste. Vi kan også si at kjærlighet uten dømmekraft

kan bli utsvevende og utflytende. Dømmekraften bringer nemlig retten og rettferdigheten inn i utøvelse av kjærligheten. Bare på denne måten kan vi som Paulus sier “dømme om hva som er rett”.

Holdes innsikten og dømmekraften sammen i utøvelsen av kjærligheten i våre liv, vil våre liv og vår tjeneste faktisk ligne Jesu liv og Jesu tjeneste for andre mennesker! Ingen har som han demonstrert denne gudgitte innsikt og dømmekraft som Paulus her taler om, som nettopp Jesus. Her - som på alle områder - er derfor Jesus Kristus disiplens Mester - men også forbilde.

Å vokse i kjærligheten

For det tredje: La oss også understreke viktigheten av og muligheten for å vokse i kjærligheten, dvs oppleve at kjærligheten Gud har gitt oss blir “mer og mer rik” på innsikt og dømmekraft, slik apostelen uttrykker det. Den kjærlighet vi her har talt om, er altså ikke en statisk størrelse, noe som gis oss en gang for alle - og så er vi likesom ferdig med det.

Nei, en disippel er et menneske som er i *en prosess* med sitt liv. Og det er her snakk om en livsprosess i nært fellesskap med den Herre Jesus Kristus. Og her er det hele tiden snakk om å vokse og å modnes i den nåde og kjærlighet - og i det liv som er gitt oss. Formidler av den innsikt og dømmekraft apostelen her snakker om, er det Guds ord som er gitt oss i Bibelen og det er Guds Hellige Ånd som formidler Guds egen innsikt og visdom.

OPPSUMMERING: Å VÆRE PREGET AV GUDS KJÆRLIGHET

Disippelliv er framfor noe basert på og preget av Guds unike kjærlighet.

1. Det er *flere grunner for at Guds kjærlighet er viktig for en disippel*: den gjenspeiler Guds eget vesen, den griper inn i alle områder av våre liv og i alle relasjoner vi står i - og endelig er et liv preget av Guds kjærlighet et liv som bærer varig frukt, slik Bibelen taler om det.
2. *Spesielt viktig for disippelen er det at kjærligheten blir preget av innsikt og dømmekraft*, slik Paulus ber om for Filipperne. På denne måten blir nemlig vår utøvelse av kjærlighet målrettet og rettferdig, etter mønster av Jesu liv og tjeneste.
3. *Det er mulig for en disippel å vokse i kjærlighet* - både i forståelsen av den kjærlighet som Gud har vist oss i og gjennom Jesu frelsesverk, men også vokse i erfaring og etterlevelse av den.

Disippeltesten

1. Oppsummér for deg selv hva kjærligheten er og hvor viktig den er for en Jesu etterfølger – ut fra det du har lest i denne leksjonen.

2. På hvilken måte kan Paulus' framstilling av hva kjærligheten er, virke som et korrektiv til vår tids utvannede oppfatning av hva kjærlighet er?
3. Gjør deg selv tanker om hvordan du kan "vokse i kjærligheten", som vi har talt om her?

LEKSJON 3

Å TJENE EVANGELIET MED SITT LIV FIL 1,12-18

Kommentarer til teksten

Tekstavsnittet 1,12-18 faller naturlig i to deler:

- 1) 1,12-14, som handler om Paulus' fangenskap og hvordan det har virket.
- 2) 1,15-18, der Paulus relaterer sine egne motiver for tjeneste og forkynnelse til andre motiver og forkynnere.

Den bærende grunntanke i disse versene er at apostelen tjener evangeliet med sitt liv - selv om de ytre omstendigheter skulle tilsi at han kunne være forhindret i å gjøre det. La oss se litt mer på enkeltheter i dette tekstavsnittet.

Til og med fangenskapet ærer Kristus!

Paulus forteller her at han under sitt fangenskap i Rom har hatt innflytelse på tre grupper:

- 1) Vaktsoldatene ("de i borgen")
- 2) Hedningene ("de andre")
- 3) De kristne i Rom ("brødrene"). Dette kan enten være alle de kristne i Rom, ofte kalt "hellige", jf 1,11, eller de predikende brødre, som han taler om i vers 15-18.

La oss merke oss vers 12, der han sier at det som har skjedd med ham (dvs fangenskapet), har blitt til framgang for evangeliet. Det har først og fremst forherliget Jesu navn, jf vers 13 - der apostelen sier at det er blitt allment kjent at det var "for Kristi skyld" at han var i fengsel. Dette betyr jo at Paulus' fangenskap har vært med på å gjøre Jesus kjent - og dermed gi ære til ham. Men apostelens fangenskap har også vært med på å gi de kristne i Rom mer frimodighet, vers 14, der han sier at de kristne i Rom er blitt mer "uredde"!

Hovedsaken: Forkynnelsen av evangeliet!

Det vitnesbyrd Paulus avlegger i vers 12-14, om sin egen uselviske tjeneste for evangeliet, danner nok utgangspunkt på påfølgende vers omtale av forkynnere med andre motiver for tjeneste/forkynnelse enn dem apostelen selv viser med sitt liv. Men selv omtalen av disse uedle motivene for tjeneste i vers 15-18, munner ut i et gledesutbrudd på vegne av evangeliet: Selv forkynnere med uedle motiver vitner til Jesu navns forherligelse og virker til evangeliets

fremme! Kristus blir forkynt i alle fall, utbryter han, vers 18. Egentlig sier vil da tekstavsnittet, vers 12-18, fortelle oss at både livsomstendigheter (som et fangenskap), mennesker og motiver kan være underordnet i forhold til den store saken - forkynnelsen av evangeliet i denne verden!

Vi kan finne tre ulike motiver for å forkynne evangeliet i disse versene:

- 1) De som forkynner av misunnelse (avind) for å vekke strid eller kiv, vers 15.
- 2) De som forkynner for å hevde seg, dvs av egoisme og ærgjerrighet, vers 17.
- 3) De som forkynner med god hensikt, med ærlige motiver - utelukkende til Jesu ære, vers 15. David Hedegård oversetter her - "av hjærtats hængivenhet".¹

Men Paulus gleder seg uansett hva motivene er bak forkynnelsen! Hvordan skal dette forstås? En grunn kan være at alle forkynte med rett "kristologi", dvs deres forkynnelse av Kristus var rett selv om de forkynte med gale motiver.

MER OM DET Å FORKYNNE EVANGELIET

1. I NT brukes flere ord og uttrykk for det å forkynne evangeliet:

- *Katangelein* - betyr å proklamere og bringe bud om noe gledelig. Brukes f eks Apg 3,24; Rom 1,8; 1 Kor 2,1; Fil 1,17.
- *Martyrein* - betyr å bevitne eller vitne ut fra egen erfaring. Brukes f eks Joh 1,7; Rom 10,2.
- *Evangelizein* - betyr å forkynne evangeliet, bringe godt budskap. Brukes f eks Luk 9,6; Apg 10,36; 1 Kor 15,1; 1 Pet 1,12.
- *Keryssein* = kunngjøre evangeliet for alle mennesker. Brukes f eks Matt 4,17; Apg 10,42; Rom 10,8 og ellers hyppig hos Paulus og brukes her i Fil 1,15.

2. Forkynnelsen skal bringe Jesus til alle mennesker!

- I den teksten vi arbeider med i Filipperbrevet bruker Paulus to av disse ordene. I vers 17 bruker han *katangellein* og i vers 15 bruker Paulus verbet *keryssein*. Begge disse ordene betyr å gjøre kjent noe som har skjedd, dvs en kunngjøring eller en proklamasjon med vekt på å slå fast og gjøre kjent noe som har skjedd.
- I den kristne forkynnelsen ble altså vekten lagt på hva Gud har gjort i og gjennom Jesu liv, død og oppstandelse til menneskehetens frelse. Og dette var noe alle mennesker skulle få forkynt! Ordet brukes i NT ikke om undervisning i den kristne tro.

Perspektiver på disippelskap

Disse versene i Filipperbrevet gir et sterkt vitnesbyrd om *et liv levd for evangeliet*, dvs for at evangeliet skal bli gjort kjent alle steder for alle

¹ Jf David Hedegaard: Nya Testamentet på vår tids språk, Stockholm 1966, 2. utg., s 460.

mennesker. Det som har hendt med ham, sier - Paulus og tenker på fangenskapet, har heller blitt til framgang for evangeliet. Og det som har hendt ham - og følgene av det, vitner også om ekte hengivenhet til Herren og om uselviske motiver for tjenesten. Dette tekstavsnittet kan si en hel del om hva det innebærer for en disippel å tjene evangeliet med sitt liv. Det vi snakker om - og det Paulus eksemplifiserer i disse versene, er *en overgivelse* til å tjene evangeliet med sitt liv.

- 1) Først sier vi det slik at det handler om hele liv i hel tjeneste for Jesus.
- 2) Dernest ser vi på noen konsekvenser av å være delt i sitt hjerte og sin innstilling.
- 3) Endelig forsøker vi å beskrive hengivenhetens vesen, siktemål og fare.

Det handler om hele liv i en hel tjeneste for Jesus!

Dette er helt klar det bibelske perspektiv på etterfølgelse og tjeneste, og det er flere grunner til at det er viktig å understreke dette i dag: I vår tid er religion og tro i høy grad blitt en privatsak. I dette ligger at troen i det moderne samfunn er blitt skjøvet stadig sterkere inn i privatlivets sfære, og lengre og lengre fra det offentlige rom. Dette gjør selvfølgelig at etterlevelsen av Kristus i hverdagen (dvs også i det offentlige rom) må bli avgjort, bevisst og målrettet.

Men problemet er mer alvorlig enn at religion er blitt en privatsak. For det vi ser er også at den kristne trosutøvelse i stor grad er blitt det vi kan kalle helgedags- og kirkeorientert. I dette ligger at kristenliv og menighetsliv for svært mange kristne i stor grad går ut på å delta i en del aktiviteter eller en gudstjeneste eller to. Hjemmet og hverdagen kan for slike kristne være vanskelig å inkludere på rett måte i troens liv og tjeneste.

Nok en faktor kan være med på å forverre dette bildet ytterligere: Når vi skal ha noe gjort i våre menigheter og organisasjoner, gjør vi som man vanligvis gjør for å få noe gjort, vi ansetter mennesker til å gjøre det. Heltidsarbeidere - kaller vi dem gjerne. Og det kan være snakk om et vidt spekter av mennesker - prester, pastorer, sekretærer av ulik type, evangelister, osv. Dette kan selvfølgelig være både rett og nødvendig, men det kan samtidig være livsfarlig dersom vi ikke samtidig forkynner og underviser om at alle kristne har en eller flere nådegaver til tjeneste - og at alle kristne er en forvalter av den nådens gave som vedkommende har fått del i.

Saken er jo den at dersom vi ansetter mennesker for å utføre den jobben eller tjenesten vi selv skulle ha deltatt i, blir bildet helt galt i forhold til Bibelens framstilling av kristenliv og tjeneste. Apostelen Peter er helt klar på hva dette hel-tjenesteperspektivet dreier seg om. I 1 Pet 4,10f sier han: "Tjen hverandre, hver med den nådegave han har fått, som gode forvaltere over Guds

mangfoldige nåde.” Hver enkelt kristen har nemlig fått del i nådens gaver til tjeneste. Og her er det ikke en tjeneste for en sektor av livet, eller for deler av min tid, men det er snakk om hele liv i en hel tjeneste “for hverandre”, som Peter sier.

Helhetsperspektivet på vår tjeneste kommer også fram i måten Paulus framstiller denne saken på. Vi er nemlig som kristne blitt lemmer på Kristi legeme, jf Rom 12,4ff; 1 Kor 12,13ff. I dette ligger et budskap om hvordan Herren hadde tenkt at vi skulle fungere i liv og tjeneste - som Herrens egne lemmer på hans kropp! Her forstår vi at det ikke kan være snakk om å melde seg på legemet som lem - noen ganger - for så igjen å være fristilt. Nei, det er snakk om en total ny og radikal livssituasjon, der vi som kristne og disipler har fått del i noe som angår hele vårt liv, - all vår tid og alle våre ressurser!

Konsekvenser av å være delt

Bibelen taler faktisk mye om det å være delt i forhold til det å være hel. “Deltheten” har fulgt det sanne og hengivne gudsliv til alle tider, men dette er ingen unnskyldning for å leve delt i dag. Det finnes også farer som er knyttet til dette fenomenet når det gjelder åndelig liv. Og vi kan si det slik at dersom vi er delt, lider vi selv av det, fellesskapet vi tilhører lider - og endelig forteller Skriften oss at Jesus Kristus lider av det.

Vi vil altså selv lide av å være delt! Er vi delt er vi nemlig oppblandet, sier Guds ord. Dette var situasjonen for Laodikea-menigheten som vi kan lese om i Åpenbaringsboken kap 3. De kristne her var verken kalde eller varme, kan vi lese, de var altså ”oppblandet”. De hadde fått en ny Ånd i frelsen, men samtidig slapp de verdens ånd inn i sitt liv og i menighetens gjøremål. De hadde overgitt sine liv til Herren, men samtidig levde de for seg selv og sine egne interesser. Dette førte blant annet til at de kristne i Laodikea var blinde for sin egen sanne åndelige situasjon. De trodde alt var bra, men de visste ikke at de var fattige, elendige, blinde og nakne, åndelig talt!, jf vers 17. Det er klart at en slik situasjon lider vi selv under, - selv om vi ikke er klar over det.

Dessuten: Fellesskapet vi tilhører lider også dersom vi er delt. Herren Jesus blir nemlig stående ”på utsiden” av et fellesskap som ikke er preget av hjertets overgivelse. Nettopp derfor sier han til Laodikeerne: ”Se jeg står for døren å banker. Om noen hører min røst og åpner døren, da vil jeg gå inn til ham ...”, vers 20. Et fellesskap uten hjertets overgivelse til Herren, er derfor ikke bare oppblandet, men også overflatisk, åndelig talt. Hjertets dybdeerfaring med Herren er nemlig borte. Nettopp det som er genuint i det kristne fellesskap er også borte, nemlig åpenbarings- og fellesskapsdimensjonen.

Endelig kan vi si det slik at Jesus selv lider dersom vi er delt i våre liv! Fellesskapet med Jesus framstilles nemlig i Bibelen som et kjærlighetsfellesskap som ikke tåler ”innblanding” fra andre parter. Med nidkjærhet attrår han den ånd han har latt bo i oss, sier apostelen, jf Jak 4,5. Jesus elsker altså sine etterfølgere så høyt at han ønsker udelt fellesskap med oss! Derfor står han å banker ved vår hjertedør om vi er blitt oppblandet og delt i våre liv, derfor vil han komme inn til oss og ha udelt hjertefellesskap med oss, jf Åp 3,20.

Det handler om “hjærtats hengivenhet”!

Skal vi tjene evangeliet med våre liv, handler det altså om “hjærtats hengivenhet”, for å bruke Hedergårds oversettelse av Fil 1,15 igjen.

Hengivenhetens *vesen* er kjærligheten til Jesus Kristus. Ingen blir en tjener for evangeliet uten å ha opplevd Jesu nåde og kjærlighet i sitt liv. Hengivenhetens *vesen* er altså en personrelasjon - ikke en eller annen “sak” eller et “anliggende”. Det handler derfor ikke om ytre former eller saker - som: rett lære, karismatikk, evangelisasjon, misjon, rett organisasjon, eller annet, men om hjertets overgivelse og hengivenhet til personen Jesus Kristus! Vi kan derfor si at en Jesu disippel bare kjenner en form for spiritualitet eller åndsliv, nemlig “hengivenhetens spiritualitet”.

Hengivenhetens *siktemål* er vekst og framgang for evangeliet, slik Paulus kunne vitne om at hans hengivenhet for evangeliet hadde virket, jf Fil 1,12. Og poenget er altså at denne vekst og framgang for evangeliet kommer når det finnes hjerters hengivenhet hos Jesu etterfølgere! I Guds rike er det nemlig slik at det ikke blir noen vekst og framgang uten hengivelse. Hele bibelhistorien viser dette. Kirke- og misjonshistorien viser også dette. Spør du om hvorfor det er slik, finnes det ikke noe bedre svar enn det profeten Hanani sa til Juda-kongen Asa: “For Herrens øyne farer over hele jorden, så han med sin makt kan hjelpe dem som helhjertet holder seg til ham”, 2 Krøn 16,9. Det ser altså ut til at Gud for fremme sin sak på har bundet seg til og gjort seg avhengig av svake menneskers hengivelse til ham.

Hengivenhetens *fare* er imidlertid trelldommen. Hengivenhet kan nemlig ende i trelldom! Og dette fenomenet kan opptre når vår hengivenhet rettes mot noen eller noe annet enn mot personen Jesus Kristus. Hos Jesus blir nemlig ikke hengivenhetens motpart alle kravene, men nåden og kraften. Dersom det er kravene som blir hengivenhetens motpart, ender vi nemlig fort i trelldommen. Og resultatet av det er at vi kan bli trøtte, frustrerte, oppgitte, utslitte og utbrente. For alle Jesus-etterfølgere som sliter med kravene, er det derfor

viktig å minne om at det kan være tid for en justering. Det kan nemlig være at vår hengivenhet har kommet på villspor - bort fra hjertets hengivenhet til Jesus. Også for disipler i dag er det derfor viktig å høre Jesu ord om å komme avsides med ham for å hvile fra kravene, og for å møte nåden og kraften.

OPPSUMMERING: Å TJENE EVANGELIET MED SITT LIV

Et viktig siktemål med et liv i etterfølgelse av Jesus Kristus å oppleve å bli en tjener for evangeliet med sitt liv. I denne leksjon 3 har vi satt fokus på tre viktige saker vedrørende dette:

- 1) Først har vi sett *hvor viktig det er å være hel* i sitt liv. Dette innebærer bl a at kristendommen blir noe mer enn en privatsak for oss. Bibelens tale om at vi som kristne er lemmer på Kristi legeme, forteller oss både om en helhetsdimensjon og et totalengasjement for og i våre liv som er spesielt og unikt!
- 2) Dessuten har vi sett *hvor farlig det er å være delt* i sitt liv og i sitt hjerte. Er vi delt vil vi nemlig selv lide av det, det kristne fellesskap vi er en del av vil lide under det – og endelig vil Jesus Kristus – som har søkt fellesskap med oss - lide under det.
- 3) Endelig har vi sett *hvor velsignet frigjørende "hjertets hengivenhet" til Herren kan være for våre liv*. Og det frigjørende ligger nettopp i relasjonen en etterfølger har til Jesus, som er et personfellesskap basert på kjærlighet. Og det er ikke et liv trelldom under harde og ubarmhjertige krav!

Disippeltesten

1. Vi har i denne leksjonen talt om disippelens hengivenhet til Herren. Hva er ditt forhold til det vi har talt om? Oppfatter du dette som noe svett og anstrengt, eller har du positivt forhold til begrepet og saken? Hvilke assosiasjoner gir begrepet "hjertets hengivenhet" deg?
2. Hva er hengivenhetens vesen og mål, ifølge det vi her har talt om?
3. Hengivenhetens fare er trelldommen, har vi sagt. Og den opptrer når hengivenheten rettes mot noen eller noe annet enn mot personen Jesus Kristus. Opplever du dette som noe aktuelt i ditt liv?
4. Hva sies i denne leksjonen om det å være "delt" og på hvilken måte opplever du faren for å bli delt i ditt liv?

LEKSJON 4

Å SYNLIGGJØRE KRISTI STORHET

Fil 1,19-26

Kommentarer til teksten

Paulus fortsetter i disse versene sitt sterkt personlige vitnesbyrd der han gir uttrykk for at Kristus må æres gjennom ham, enten han skal leve eller dø. Ja, målet er intet mindre enn at Kristi storhet, jf vers 20, skal bli synlig gjennom det som skjer med hans liv, enten han får leve eller om han måtte dø for evangeliet! Men før vi går mer inn i tematet om å synliggjøre Jesu storhet med sitt liv, la oss se på noen enheltheter i teksten.

En forstående frigivelse?

Hva tenker Paulus på når han i vers 19 sier: “For jeg vet at alt dette skal bli til frelse for meg”? Ett alternativ er her at Paulus har tenkt på den åndelige frelse. Samme ord brukes nemlig på gresk (*soteria*). Det andre alternativet er at Paulus har befrielse fra fangenskapet i tankene? Tekstsammenhengen taler vel helst om det siste. New English Bible oversetter derfor - min frigivelse.²

Det kan da være naturlig å spørre om hva er det som taler for Paulus' frigivelse? “*Alt dette*”, som han taler om i vers 19, må sikte til alt som har skjedd ham, jf vers 13ff. Dessuten nevner apostelen en faktor til som var viktig i denne sammenheng, nemlig *forbønn*. “Dere ber for meg”, sier han. At Paulus hadde tro på bønn og forbønn, kan det ikke være tvil om. I et av de andre fangensbrevene, nemlig Efeserbrevet, gir han en appell om bønn som klart viser apostelens tro på bønnens makt. I Ef 6,18ff sier han: “Gjør dette i bønn, og legg alt fram for Gud! Be til enhver tid, i Ånden! Våk og hold ut i bønn for alle de hellige, også for meg”.

Ja, enda en faktor tar han med: *Jesu Kristi Ånd* gir meg hjelp, sier han. I Apg 16,7 finner vi også dette uttrykket. Og her finner vi en sterk fortelling om hvordan Den Hellige Ånd ledet Paulus og hans medarbeider i misjonsarbeidet. Først heter det at Ånden hindret dem i å forkynne Ordet i Asia. Deretter heter det at Jesu Ånd ikke gav dem lov til å dra til Betynia. Og endelig fortelles det

² “Yes, and rejoice I will, knowing well that the issue of it all will be *my deliverance*,...”, New English Bible, Fil 1,19.

om at Paulus om natten hadde et syn der han blir kalt til å forkynne evangeliet i Makedonia, dvs - Europa om vi taler om verdensdeler.

Paulus' personlige livsprogram

I versene 20-24 kommer Paulus med det vi kan kalle hans personlige livsprogram. Og vi kan gjerne si at dette består av tre deler:

- Hans *livsmål*, versene 19-20, at "Kristi storhet" må vise seg i alt som skjer med ham - enden liv eller død. Slik uttrykker Paulus seg for å si at for ham var det viktigste livsmål at det skulle bli tydelig og klart gjennom hans liv og tjeneste - hvem Jesus Kristus var og hva det betyr for alle mennesker at han er død for våre synder og oppstått til vår rettferdiggjørelse.
- Hans *livskilde*, vers 21. "For meg er livet Kristus og døden en vinning", sier apostelen her. Kanskje er det dette enkle ordet som aller best oppsummerer Paulus' livspasjon. Hans overordnede orienteringspunkt var Kristus.
- Hans *livsvalg*, versene 22-26. Han er trukket til to sider, sier han. På den ene side: Gjøre et arbeid som kan bære frukt, vers 22. Dette innebærer bl a å hjelpe filipperne til framgang og glede i troen, vers 25. På den annen side: Bryte opp - være sammen med Kristus - som er så mye bedre, vers 23. Vi kan ut fra dette også si at versene 21-24 viser de to polene Paulus' fromhet - både den dype himmellengsel - og den intensive kallsbevissthet.

MER OM "JESUS-RELASJONEN" I FILIPPERBREVET

1. Kristus i Filipperbrevet

- Filipperbrevet kan sies å være et typisk "Kristusbrev". Navnene Jesus, Kristus, Jesus Kristus, Kristus Jesus, Herren, Herren Jesus, Herren Jesus Kristus, Frelseren, forekommer hele 51 ganger i brevets 104 vers.
- Dette sterke Kristusbudskap finner vi aller sterkest i brevets Kristus-hymne (2,6-11), som vil vise Kristus både som forbilde (på ydmykhet og selvfornektelse) og inspirasjonskilde for de kristne (2,5).

2. Kristus og den troende i Filipperbrevet

Men Filipperbrevet har et helt spesielt budskap om forholdet mellom Kristus og den troende - som vi kan oppsummere i følgende punkter:

- Kristus er den troendes liv, jf utsagnet "for meg er livet Kristus" (1,21).
- Kristus er den troendes forbilde, jf det Paulus sier i kap 2,5 "Vis det samme sinnelag som Kristus Jesus".
- Kristus er den troendes rettferdighet (3,2-11). "Her har jeg ikke min egen rettferdighet, den som loven gir, men den jeg får ved tro på Kristus...", sier Paulus i kap 3,7f.
- Kristus er den troendes inspirator (3,12-16), "Jeg er grepet av Kristus Jesus", sier apostelen i kap 3:12.
- Kristus er den troendes håp. Jf utsagnet i kap 3,20ff: "Vi har vår borgerrett i himmelen, og derfra venter vi Herren, Jesus Kristus, som frelser.
- Kristus er den troendes kraft. "Alt makter jeg i ham (Kristus) som gjør meg sterk", sier apostelen i kap 4,13.

(Tekst fra: R. Gornizka: Ord som lever, s. 203-204)

Perspektiver på disippelskap

Hvordan skal Jesu storhet kunne bli synlig gjennom våre liv som disipler i dag?

Dette er det helt fundamentale spørsmål man blir sittende igjen med etter å ha lest Paulus' sterke vitnesbyrd i versene vi nettopp har gjennomgått. Det ser ut til at apostelen vektlegger minst tre faktorer i det han her vitner om:

- 1) Selve nøkkelen ligger i det personlige livsforhold han har til sin Frelser og Herre. I vers 21 uttrykker han dette pregnant og sterkt: "For meg er livet Kristus og døden en vinning." "Jesus-relasjonen" har vi i dette kapitlet kalt denne saken.
- 2) Dessuten ser det ut til at Paulus vektlegger den hjelp som Jesu Ånd gir ham i den konkrete tjenestesituasjon som han befinner seg i, jf vers 19.
- 3) Endelig skal vi merke oss at Paulus vektlegger forbønnen fra de kristne i Filippi, jf også her vers 19.

Hvorfor er "Jesus-relasjonen" så viktig?

I det vi her kaller Jesus-relasjonen legger Paulus to ting som i aller høyeste grad henger sammen:

For det første: Den rette relasjon til Jesus er troens relasjon som plasserer den kristne i nådens stand. Vi har i gjennomgangen av de første versene i Filipperbrevets kap 1 sett hva dette innebærer. Dette er på mange måter en objektiv sak. Det er snakk om at Gud rettferdiggjør synderen av nåde for Jesu nådes skyld. Dette er basis og fundament for paulinsk kristendomsforståelse og det er – og må være – basis og fundament for sant og sunt disippelliv, og vi skal komme nærmere inn på dette ved gjennomgangen av brevets kap 3.

For det andre: Den relasjon til Jesus Kristus som troen og nåden er fundament og basis for, framstilles aldri i Skriften bare som en overbevisningssak eller en teoretisk sak. Nei, det er snakk om å komme inn i en person-relasjon, det er snakk om et intimt samliv med Jesus. Noe av dette gir Paulus sterkt uttrykk for seinere i Filipperbrevet. Han taler blant annet om "å kjenne ham", dvs Jesus, ved personlig erfaring og kjennskap, og om å ha "samfunn" med hans oppstandelse og hans lidelser, jf. 3,10.

Vi har stilt spørsmålet hvorfor denne Jesus-relasjonen er så viktig å leve i og være bevisst på for en disippel. Noe av det viktigste er nok den sannhet at det er kun i fellesskapet med Jesus Kristus at vi som troende og disipler kommer i rett forhold til Gud, og det er der vi får se ham som vår omsorgsfulle Far. Dessuten er det jo i og gjennom Jesus-relasjonen vi kommer i rett forhold til

både være omgivelser, våre medmennesker og – ikke minst – i forhold til oss selv.

Akkurat når det gjelder det sistnevnte – disippelens forhold til seg selv – skal vi skal merke oss at det er en slags dobbelthet i det bibelske materialet: Det er slik at vi som mennesker i troen på Jesus Kristus og i det nære og intime fellesskap med ham, har muligheter for å se sannheten om oss selv. Vi vil nemlig i relasjonen til Jesus bli konfrontert med vår synd og utilstrekkelighet, men vi vil også i og gjennom Jesu person og gjerning for oss kunne se at vi er verdifulle og at det er håp og tilgivelse for oss. I tillegg: I lys av Jesu gjerning i våre liv vil vi også kunne se hvilke enorme muligheter som åpner seg for oss. Vi er nye skapninger forteller Bibelen oss. Vi har muligheter til å tjene Gud i Ånd og kraft. Vi har muligheter til å seire i den kamp vi står i, osv.

Hva skjer når Jesus-relasjonen ødelegges eller forstyrres?

Hvor viktig Jesus-relasjonen er for en disippel blir ikke minst klart for oss når vi ser hva som kan skje dersom livsfellesskapet med Jesus forstyrres eller ødelegges. Da vil det nemlig dette virke inn på hvordan vi forholder oss til Gud som vår Far. Det vil også virke inn på hvordan vi forholder oss til våre omgivelser og medmennesker og endelig i forhold til oss selv. Vi vil kanskje slutte å betrakte Gud som en omsorgsfull og kjærlig Far og begynne å se på ham som en streng dommer som har mange krav til oss. I forhold til våre medmennesker og omgivelser vil vi kanskje oppleve at det ikke er Jesu liv og kjærlighet de ser i våre liv, men bare oss selv – som mennesker av kjøtt og blod. I forhold til oss selv vil vi kanskje få problemer med vårt kristne selv bilde og sann og sunn selvforståelse.

I det vi her har pekt på, ligger også at vi mister muligheten til å synliggjøre Jesu storhet med våre liv dersom livsrelasjon til Jesus forstyrres og ødelegges. Saken er jo at det er nettopp i det nære og intime fellesskap med Jesus at hans storhet kan åpenbares i våre liv. I dette ligger også den sannhet at det *bare er gjennom liv som Jesus får prege* at hans storhet og kjærlighetsmakt kan åpenbares. Hvilken utfordring er ikke dette for en Herrens disippel!

Endelig må vi kunne si at den fine ballansen mellom himmellengsel og kallsbevissthet som Paulus gir uttrykk for i de versene vi har arbeidet med, kan bli forstyrret dersom en disippel slurver med sitt forhold til Herren Jesus. Noen ord også om dette. Paulus vitner altså om at han blir ”trukket til begge sider”. Han lengter etter at det livsfellesskap han har med Herren Jesus skal erfares i fullkommenhet, men samtidig ser han at det arbeid han står i bærer frukt og at mennesker blir frelst og velsignet. Poenget her er at dersom vi lever i rett

Jesus-relasjon med våre liv, vil enhver troende og Jesu disippel oppleve det samme dilemma.

Vårt problem er kanskje at vi står overfor to ord (dvs himmellengsel og kallsbevissthet) som ikke har noen særlig klang hos oss som moderne vestlige kristne. Men problemet kan sitte dypere enn mishag i forhold til ord og begreper. Det kan rett å slett være snakk om at vi har blitt lunkne i forhold til det å leve nært og forpliktende i samliv med vår Herre og Frelser. Og det vi har talt om her er at dersom Kristi storhet skal åpenbares i våre liv, er det nettopp i det intime samliv med Jesus Kristus at nøkkelen ligger.

Men er det noe som kan hjelpe oss slik at Jesu storhet kan bli vist i og gjennom våre liv? Ja, det er faktisk det. I vers 19 taler apostelen om to ting som gir ham hjelp i dette: Jesu Ånd og de troendes forbønn. Selv om det er klart ut fra tekstsammenhengen at den hjelp som Den Hellige Ånd og forbønnen gir ham spesielt går på frigivelsen fra fangenskapet, har dette igjen med den større sammenheng å gjøre; det at Jesu storhet gjennom alt skal bli synliggjort med det som skjer i hans liv.

Når det gjelder Den Hellige Ånds gjerning og oppgave i våre liv som troende og etterfølgere, består den jo i en sum i dette å herliggjøre Jesus, dvs gjøre Jesus stor i våre liv og gjennom våre liv. Det var dette Jesus talte om når han skulle forklare for disiplene hva Den Hellige Ånds oppgave som Talsmannen var i deres liv. "Han skal forherlige meg, for han skal ta av det som er mitt, og forkynne det for dere", Joh 16,14. Apostelen Paulus bruker blant annet ordet "forvandling" når han skal beskrive Åndens gjerning i den troendes liv: "Og alle vi ser med utildekket ansikt Herrens herlighet som i et speil og blir forvandlet til det samme bilde, fra herlighet til herlighet. Dette skjer ved Herrens Ånd", 2 Kor 3,18. Disse skriftordene viser oss klart og tydelig at *dersom Jesu storhet skal bli synlig i og gjennom våre liv, så er det Den Hellige Ånds verk*. Vi har ingen ære i dette. I tillegg til dette er det klart ut fra det apostoliske vitnesbyrd at Den Hellige Ånd vil utruste oss og lede oss i vår etterfølgelse og tjeneste. Også dette for selvfølgelig for at Kristi storhet skal bli åpenbart!.

Hvorfor er så forbønnen så viktig? Konkret i Paulus' situasjon kunne den være medvirkende til at han kunne frigis fra fengsel. Og Paulus forstod mer en noen hvor viktig forbønnen var. Vi har tidligere sitert Ef 6,18ff der han appellerer gjentatte ganger til forbønn for alle de hellige, ham selv og den gjerning han stod i. Bakgrunnen i Ef 6 er den veldige åndskamp som de troende står i, jf vers 10ff. Og dermed kan vi si at den dypeste begrunnelse for at vi som Herrens etterfølgere går i forbønn for hverandre og for den tjeneste vi skal

utføre, er at bønn hindrer Satan i å utføre sine forførende planer i forhold til Herrens verk i denne verden. Dette gjør forbønn til et av de viktigste redskap til seier i den åndskampen den kristne menighet står i – og dermed i den enkelte kristnes liv. Forbønn setter oss altså i større frihet til å tjene Herren etter hans vilje! Dermed har vi også sagt at det må ansees å være livsviktig for en Herrens disippel som ønsker å tjene Herren etter hans vilje og som ønsker at Jesu storhet skal åpenbares gjennom tjenesten, at hun eller han skaffer seg mye forbønn og mange forbedere!

OPPSUMMERING: Å SYNLIGGJØRE JESU STORHET

Hvordan kan en disippel at Jesu storhet kan bli synliggjort gjennom sitt liv? Vi har her pekt på et par-tre viktige faktorer:

- 1) Det viktigste *for en disippel som har som høyeste mål i livet å synliggjøre Jesu storhet, er å leve i det åpne, nære og intime fellesskap med Herren Jesus Kristus.* Dersom dette ødelegges og forstyrres, vil dette også ødelegge for vår mulighet til å vise Jesu storhet med våre liv.
- 2) Det er egentlig bare *Guds Hellige Ånd som i og gjennom våre liv kan "herliggjøre" Jesus*, som Jesus selv har uttrykt det. Også konkrete tjenestesituasjoner (som Paulus i fangenskap i Rom) kan Ånden bruke til å synliggjøre Jesu storhet. Dette skal vi som disipler i dag også være klar over!
- 3) Endelig har vi sett at apostelen kaller på *de troendes forbønn*, noe han for øvrig gjør ofte i sine brev. Og behovet for forbønn burde ikke være mindre for oss som disipler i dag enn det var for Paulus den gang. Grunnen til forbønnens betydning er at vi som Jesu etterfølgere egentlig står i en åndskamp, der det bare er bønn og forbønn som kan seier og framgang, og i Paulus' tilfelle – frigivelse.

Disippeltesten

1. Oppsummér for deg selv hvorfor det vi her har kalt "Jesus-relasjonen" er så viktig for en disippel, og hvordan det kan ødelegges.
2. Hva preger det personlige forhold som *du* har til den Herre Jesus Kristus? Formulér (gjerne skriftlig) hva du opplever som velsignet og gledelig, men formulér også hva du opplever som vanskelig, dvs hva du strever med?
3. I den aktuelle teksten vi har jobbet med i Filipperbrevet er det tydelig at Paulus vektlegger Den Hellige Ånd og forbønn som "hjelpere" i det å vise Jesu storhet gjennom sitt liv. Hva betyr disse to "faktorene" i ditt liv? Har du noen erfaring med at Ånden og forbønn har vært med på å herliggjøre Jesus og gjennom i ditt liv?

LEKSJON 5

Å KJEMPE OG LIDE FOR TROEN Fil 1,27-30

Kommentarer til teksten

Vers 29 framstår på mange måter som nøkkelveset i dette tekstavsnittet. Her sier Paulus: *“Dere fikk den gave ikke bare å tro på Kristus, men også å lide for ham”*. Det liv i tjeneste for evangeliet som apostelen vitner om at han selv levde, var også et liv som de troende i Filippi er kalt til. Dette var et liv i tro, etterfølgelse og lidelse. Og det er dette liv som vil fremme evangeliets sak, sier apostelen.

Den rette livsholdning

Det finnes flere uttrykk i denne teksten som beskriver den rette kristne livsholdning:

- 1) Holde stand i en Ånd, vers 27.
- 2) Kjempe for troen, vers 27. Begge disse uttrykkene er for øvrig hentet fra militærspåket, jf Ef 6,10-20.
- 3) Lide for Kristus, vers 29, dvs vilje til å lide vondt i etterfølgelse av Kristus.

I kampen for evangeliet skal vi heller ikke “la oss skremme” av motstanderne, sier Paulus. Og Paulus peker på noen faktorer som i denne forbindelse skal oppmuntre filipperne:

- 1) Det forhold at motstanderne ser de kristnes standhaftighet og vilje til å lede - er et varsel fra Gud om deres undergang, jf vers 28.
- 2) Å tro på Kristus og lide for Kristus er et privilegium, vers 29.
- 3) Den kamp de kristne i Filippi må kjempe er den samme som de har sett Paulus selv kjempe, vers 30.

MER OM MILITÆRSPRÅKET I FILIPPERBREVET

1. Byen Filippi var en militærkoloni

- Byen Filippi, som opprinnelig ble grunnlagt av Aleksander den stores far, Filip av Makedonia på 300-t. f Kr, ble av keiser Augustus gjort til en militærkoloni. Romerske veteranersoldater ble gjerne overført til byen.
- Byen var også befolket av pensjonerte romerske soldater og deres etterkommere pluss andre innflyttere fra Italia. Byen hadde for øvrig et sterkt romersk preg, med romersk administrasjon og forfatning, og er med rette blitt kalt et “Rom i miniatyr”.

2. Ord og uttrykk som har med militærlivet å gjøre

- Det er da kanskje ikke underlig at Paulus bruker mange ord og uttrykk fra militærspåket når han skriver til Filipperne.

- Vi har sett eksempler på dette i disse versene, jf uttrykk som - kjempe for evangeliet, holde stand, ikke la seg skremme av motstanderne. Også uttrykket "lide for ham", dvs Kristus, kan henspille på soldatens liv. I kap 2,27 kalles også en av Paulus' medarbeidere - stridskamerat, dvs en medsoldat i kampen for evangeliet. (Tekst fra R. Gornitzka: Ord som lever, side 194.)

Perspektiver på disippelskap

Disippelliv er soldatliv!! Som kristne er vi er nemlig Herrens krigere eller soldater i denne verden. Ser vi på hva som preger et soldatliv i denne verden, kan vi faktisk lære en del om noe som er viktig også for disippellivet. Her vil vi peke på følgende punkter:

- 1) Hva kampens forutsetter.
- 2) Hvilken karakter kampen har.
- 3) Hva kampen krever av en disippel.

I Guds armé er det allmenn verneplikt!

Det første som må understrekes ut fra disse versene er at alle kristne kalles til å være med å kjempe og lide for evangeliet, iflg. Paulus. Det finnes iflg Paulus bare en type verving til Guds armé, og det er "nådens verving". Det er erfaringen av Guds verk i oss ved og gjennom nåden som gjør oss skikket til å kjempe kampen for evangeliet i denne verden. Egentlig er det dette Paulus uttrykker i vers 29: "Dere fikk den gave ikke bare å tro på Kristus, men også å lide for ham." Med andre ord: Troens gave innebærer også kamp og lidelse. Men alt er en gave og et privilegium!!

Hvor godt er det ikke at det framstilles på denne måten at vi alle har vår plass, alle er vi regnet med! Vi har imidlertid tradisjon for i kristne menigheter og kirkesamfunn å lage A- og B-lag. B-laget består da av den store mengde troende som har sin sak i orden med Gud og som går i kirken. A-laget er de ivrige, som taler mye om utrustning og tjeneste og som bruker tid og ressurser på ulike tjenesteoppgaver. B-laget har en tendens til å se på A-laget som spesielt åndelige mennesker og at de står for noe som er uoppnåelig for dem selv. I A-laget finnes det nok også dem som mener at B-laget ikke er særlig åndelige, og mange i A-laget beskylder dem ofte for å være heller lunkne.

Dette er egentlig en håpløs situasjon å være i, og den virker ofte slik at mange kristne mennesker blir hindret i sann etterfølgelse og tjeneste av Jesus. Veien ut av dilemmaet og av "lagdelingen" blant de kristne, er noe av det vi her har betont: Herren har regnet med absolutt alle i sin armé. Ethvert lem på Kristi legeme har sin spesiell og unike funksjon. Alle kristne er utrustet med en

eller flere nådegaver til tjeneste. Og oppfordringen i dette burde være klart og tydelig: Alle kristne, alle som ønsker å følge etter Jesus Kristus i sitt liv, har en særegen plass i Guds store plan. *Ditt og mitt kall er ikke å bli som de andre, men å finne vær egen, særegne plass og rolle!*

Hvilken kamp er det vi står vi i som Jesu disipler?

Vi kan si det er en kamp på tre områder:

- 1) Det er en kamp for å bringe evangeliet videre ut.
- 2) Det er en kamp i forhold til selv.
- 3) Det er endelig og i siste instans snakk om en åndskamp.

Vi skal si litt mer om hvert av disse kamparenaene.

Den første kamparenaen, som Paulus altså taler spesielt om i disse versene, er den kampen vi som Jesu etterfølgere er satt til å delta i for å bringe evangeliet videre - til nye mennesker. Han taler om å kjempe for "troen på evangeliet", vers 27. Han taler også om å lide for Kristus, vers 29, som en konsekvens av dette. Det er denne kampen Paulus altså vitner sterkt om at han står i, og han bekrefter at de troende i Filippi står i "den samme kamp", vers 30. Men det er også mye som tyder på at Paulus sier dette for å *bevisstgjøre* de troende på at de står i denne kampen. Det trenger vi også som etterfølgere i dag en ny bevissthet om. Vi kan på nådens grunnlag kalle alle til å delta i denne kampen, en livsviktig og livsavgjørende kamp for å nå nye mennesker med frelsesbudskapet slik at de ikke går forta. Kampen går derfor egentlig ut på å redde mennesker fra evig fortapelse. Klart vi må kjempe!!

Den andre kamparenaen er den kampen Bibelen sier at en gjenfødt kristen og disippel har *i sitt eget liv, ja, sitt eget indre*. Som mennesker som er blitt gjenfødt av Ånden og som har fått Ånden som nytt livsprinsipp, opplever vi som troende og disipler altså en kamp mellom Ånden og vår gamle gudsfientlige natur. Det er dette Paulus så pregnant taler om i Galaterbrevets kap 5,16ff.: "Jeg sier dere: Lev et liv i Ånden! Da følger dere ikke begjæret i vår syndige natur. For vår onde natur står med sitt begjær Ånden imot, og Ånden står imot vår onde natur. De to ligger i strid, slik at dere ikke er i stand til å gjøre det dere vil." Denne strid eller kamp som apostelen her taler om skjer altså på det indre plan i våre liv.

Og appellen er klar med tanke på at den riktige side skal vinne i denne indre kamp: Lev et liv i Ånden! Dette er iflg det Paulus sier i vers 24 et liv der Jesu kors står sentralt: "De som hører Kristus til, har korsfestet sin onde natur med dens lidenskaper og lyster", sier han. Det vi da egentlig snakker om her er den kamp som handler om å gå til Jesu kors med vår synd, lidenskaper og

lyster. Dette er en daglig kamp for enhver troende og Jesu etterfølger. Taper vi denne kampen, vil våre liv ganske fort bli preget av vår gamle, onde natur, jf. vers 19 ff. i Gal 5.

Den tredje kamparenaen for en Jesu etterfølger er den kamp vi som Jesu etterfølgere er kalt til å kjempe *mot Guds og gudsfolkets motstander – Satan*. Spesielt i Efeserbrevets kap 6,10ff taler Paulus om denne kampen. Her bekrefter apostelen på det sterkeste at den kristne menighet og at den enkelte kristne står i det vi vanligvis kaller en åndskamp: ”For vi har ikke kamp mot kjøtt og blod, men mot makter og myndigheter, mot verdens herskere i dette mørke, mot ondskapens åndehær i himmelrommet”, vers 12.

Dessuten peker han på i disse versene hva som kan gi oss seier i denne kampen. Han holder fram fire faktorer som er livsavgjørende for utfallet av kampen:

- 1) Guds veldige kraft må gjøre Herrens soldater sterke, jf vers 10.
- 2) Guds fulle rustning må dekke våre liv slik at vi ikke blir såret av de ”brennende piler” som djevelen angriper oss med, vers 13-16.
- 3) Guds ord, som Åndens sverd, må brukes som forsvarsvåpen, jf vers 17.
- 4) Bønnen, og spesielt bønn i Ånden, må brukes for å framgang i kampen, jf vers 18-20.

Vi skal imidlertid merke oss at apostelen ikke kaller de kristne til en angrepskrig mot Satan og demonmaktene. Det han taler om, er det vi heller kan kalle en forsvars- eller motstandskrig. I vers 11 taler han om å ”holde stand” mot djevelen, og i vers 13 om å ”gjøre motstand”. Hva kan grunnen være til at Paulus bruker denne lite offensive uttrykksmåten?

Faktisk sier apostelen noe svært viktig om karakteren av den åndskamp som vi står i som kristne. Forskjellen på forsvarskrig og angrepskrig er nemlig at slagmarken i første tilfelle er i min besittelse, og min oppgave er bare å beholde den, mens den i det siste tilfelle er i fiendens besittelse, og jeg må kjempe for å erobre den. Her er vi egentlig ved forskjellen på den kamp som Jesus Kristus kjempet og vår åndskamp som kristne og Jesu etterfølgere. Jesus førte jo en ”offensiv” kamp mot djevelen, eller det vi kanskje kan kalle en erobringskrig, jf Matt 12,28ff, og vi vet at han gitt ut av denne kampen som triumfator, jf Kol 2,14f.

Følgene av dette er at vi ikke behøver å kjempe for å seire, men vi kjemper ut fra den seier som Jesus allerede har vunnet. Vi kjemper ikke for å erobre noe, men vi kjemper for å bevare det Jesus allerede har erobret. Men fordi djevelen

prøver seg på det området som Jesus har erobret, er vi kalt til å vise ham bort og stå ham imot med den utrustning som apostelen taler om i Ef 6,10ff.

Den kamp vi står i som kristne krever noe av oss!

Hva kampen krever av oss som Jesu etterfølgere er egentlig hovedbudskapet i vers 27-30 i Filipperbrevets kap 1. Følgende kreves av en Herrens soldat, en Jesu etterfølger:

- 1) At vi fører et liv som er evangeliet verdig, v 27a.
- 2) At vi holder sammen i kampen, v 27b.
- 3) At vi viser fryktløshet, v 28.

La oss gå litt dypere i hvert av disse punktene:

Hva betyr det så at det av oss disipler avkreves at vi skal leve et liv som er "evangeliet verdig", som Paulus uttrykker det i vers 27a? Kanskje kan vi konsentrere svaret på dette viktige spørsmålet i to enkle punkter:

- Et liv som er evangeliet verdig, er et liv som ikke krenker Skaperen.
- Et liv som er evangeliet verdig, er et liv som ærer Frelseren.

I disse to enkle punktene ligger egentlig hele den kristne moral og etikk gjemt. En grunnleggende og viktig del av den kristne disippeletikk kan vi si er felles med allmenmenneskelige moralske verdier. Å ikke krenke Skaperen og skaperverket går både på vårt forhold til Gud som Skaper, på vårt forhold til våre medmennesker, i forhold til oss selv – og endelig i forhold til naturen. Og syndefallets historie er jo nettopp historien om hvordan vi mennesker har kommet i "ubalanse" på alle disse punktene.

God kristen etikk nøyer seg imidlertid ikke bare med idealet om ikke å krenke Skaperen med sitt liv, men den betoner også at et liv som er evangeliet verdig er et liv som også ærer Jesus Kristus som vår Frelser og Herre! Og dette gjør vi først og fremst ved å leve i lyset med våre liv, slik at Jesus kan bli æret og opphøyet ved at han vår tilgitt oss vår synd og vår skyld. På denne måten ærer vi Jesus som Guds offerlam og forsoner! Men vi ærer også Jesus ved at våre liv blir og brukes som et vitnesbyrd i verden om Guds godhet og nåde. Dette skjer som vi vet både ved det liv vi lever daglig for Herren Jesus, og ved våre ord, vårt vitnesbyrd om det samme.

Samhold og fryktløshet er viktig i kampen for evangeliet!

Det andre apostelen betoner som er viktig i den evangeliske kampen en disippel står i, er samhold. Egentlig uttrykker Paulus dette på en svært kraftfull måte – i det han sier at de troende må "holde stand i én Ånd" og "med samme sinn" – kjempe for troen på evangeliet. Nå viser vel historien at det ikke er denne siden av kampen for evangeliet vi kristne har behersket best. Tvert imot, det er vel indre motsetninger og splid sin til tider har dominert

blant Jesu etterfølgere. Derfor blir vi også ineffektive i kampen. Vi får ikke det gjennomslag for vitnesbyrdet som vi skulle i verden.

Hvorfor er samhold og enhet blant kristne så viktig. Jo, først av alt fordi det gir et godt fellesskap. Det vi alle som har prøvd motsetningen med splid og strid, kunne understreke! Dessuten er samholdet viktig fordi det simpelthen gir styrke. Og skal vi vise den fryktløsheten som Paulus også taler om her i kampen for evangeliet, trenger vi virkelig samholdets og enhetens styrke! Endelig kan vi si at samhold og enhet blant Jesu etterfølgere gir større gjennomslag for vårt vitnesbyrd i ord og gjerning i denne verden, jf Joh 17,21.

Så noen ord til slutt om apostelens formanings om ikke å la seg skremme av motstanderne, jf vers 28. Det første vi skal merke oss er selvfølgelig at Paulus ser ut til å regne med motstand mot evangeliet. Dette er også helt i tråd med både det Jesus selv hadde sagt, jf Matt 5,11-12; Joh 15,20, og det de første kristne stod for og hva de fikk oppleve, jf Apg 8,1ff; 13,50; 2 Tim 3,12. Kanskje kan vi si det slik at dersom vi som Jesu etterfølgere i denne verden *ikke* opplever motstand mot vitnesbyrdet og et radikalt liv i etterfølgelse, så er det grunn til å rope et varsku! Og motstanden vet vi kan komme på et mangfold av måter – fra baktalelse, hån og spott til forfølgelse, tortur og død. Men uansett skal vi ikke la oss skremme på noen måte, sier apostelen. Nei, vi skal tvert imot vise fryktløshet! Og dette vet vi at vi har stor grunn til fordi vi tror på en allmektig Gud som styrer alt, også motstanden mot evangeliet, til sitt eget og til evangeliets beste! Men vi kan vise fryktløshet også fordi vi som vi tidligere har vært inne på, kjemper denne kampen i kraft av den seier som Jesus Kristus har vunnet over djevelen og alle destruktive krefter.

OPPSUMMERING: Å KJEMPE OG LIDE FOR EVANGELIET

I de versene vi har arbeidet med har vi sett at Paulus motiverer og formaner disiplene i Filippi ut fra tanken om at de er soldater i Herrens armé. Og vi har stilt spørsmålet om hva det innebærer at vi er Jesu soldater i denne verden?

- 1) Det første vi har understreket er at *alle kristne er kalt på grunnlag av "nådens verving" bruke sitt liv i kampen for evangeliet.* Til Guds armé har vi sett at det er allmenn verneplikt!
- 2) Det andre vi har understreket er at *vi som Jesu etterfølgere står i en kamp på flere arenaer.* Det er kampen for å bringe evangeliet videre til stadig nye mennesker - i ord og gjerning, det er kampen i vårt eget liv mellom Ånden og den gamle gudsfientlige natur – og endelig er det en kamp mot djevelen og det apostelen kaller "ondskapens åndehær".
- 3) Endelig har vi sett på *hva som kreves av en Jesu etterfølger i denne kampen.* Her betoner apostelen tre ting: At vi fører et liv som er evangeliet verdig, at vi holder sammen i en Ånd – og endelig at vi ikke lar oss skremme av motstandere, men at vi viser fryktløshet på evangeliets vegne.

Disippeltesten

1. Hvordan forholder du deg til denne leksjonens tale om å være vervet til Guds armé på nådens grunnlag, dvs at alle kristne er kalt til å kjempe? Har du latt deg verve? Har du noe forhold til de beskrevne A og B-lag?
2. Hvilken av de beskrevne kamparénaene strever du mest med – og hvorfor?
3. Hvorfor kan det være viktig for oss som kristne og etterfølgere at vi forstår åndskampen som forsvarskrig og ikke som angrepskrig mot den onde?
4. Hvordan reagerer du på Paulus' beskrivelse av hva som kreves av oss som etterfølgere i den kampen vi står i?

Kapittel 2

DISIPPELLIVETS FORBILDER

Innhold kapittel 2

DISIPPELLIVETS FORBILDER

LEKSJON 6

Kommentarer til teksten: Fil 2,1-11

Mer om hva den såkalte Kristus-hymnen lærer om Jesu person

Perspektiver på disippelskap:

Jesus Kristus: Rett sinnelag

Disippeltesten

LEKSJON 7

Kommentarer til teksten: Fil 2,12-18

Mer om apostelen Paulus

Perspektiver på disippelskap:

Paulus: Hengiven tjeneste

Disippeltesten

LEKSJON 8

Kommentarer til teksten: Fil 2,19-20

Mer om Timoteus

Perspektiver på disippelskap:

Timoteus: Oppriktig omsorg

Disippeltesten

LEKSJON 9

Kommentarer til teksten: Fil 2,25-30

Mer om hva Bibelen lærer om sykdom og helbredelse

Perspektiver på disippelskap:

Epafroditus: Livet som innsats

Disippeltesten

LEKSJON 6

JESUS KRISTUS: RETT SINNELAG Fil 2,1-11

Kommentarer til teksten

Legg merke til den høytidelige innledningen til dette avsnittet!, vers 1-2, som framstår nærmest i en poetisk form. Bak de høytidelige formuleringene og formaningene som kommer, ligger antakelig ikke de store problemene (som tros- eller lærespørsmål), men heller mindre saker på det praktiske samarbeidsplan.

Formaninger som har med våre holdninger å gjøre

Vi kan dele formaningene i vers 2-5 inn i ulike grupper:

- 1) Formaninger om indre enhet og enighet, vers 2.
- 2) Formaninger til ydmykhet, vers 3.
- 3) Formaninger mot egoisme, vers 4.
- 4) Disse formaningene sammensluttes i vers 5 og formaningen om å “ha samme sinnelag som Kristus”.

Versene 6-11 kan leses og behandles på to måter:

- 1) Som en del av formaningsrekken - der Jesus settes opp som det store eksempel.
- 2) Som et selvstendig læreavsnitt om Kristus, som en “Kristologisk hymne”, som versene gjerne kalles.

Da versene faktisk er både formaning og lære(avsnitt), bør vi også behandle begge sider ved framstillingen. Vi kan si at logikken i avsnittet da blir som følger: Likesom Kristus fornedret seg selv, slik må også vi som hans etterfølgere være villige til å fornede oss selv, vers 1-8. Likesom Kristus ble opphøyd av Gud, slik skal også vi som hans etterfølgere en gang bli opphøyd av Gud, vers 9-11.

Vi kan altså si at det finnes en likhet mellom Kristus og hans etterfølgere i “etisk mønster”, men selvfølgelig ikke i “frelsesteologi”. Fordi frelsesteologien er så framtrødende i denne Kristushymnen, bør vi se litt spesielt på framstillingen eller læren om Kristus, som presenteres her:

MER OM HVA DEN SÅKALTE KRISTUSHYMNEN LÆRER OM JESU PERSON OG GJERNING

Kristushymnen kan ordnes i seks strofer som beskriver de forskjellige trinn i Kristus-mysteriet: Hans guddommelige opphav, hans ydmyke menneskekår, hans død på korset, hans opphøyelse til Faderens høyre hånd, hele universets tilbedelse, det nye Herrenavnet.

- 1) **Kristi pre-eksistens ("foruttilværelse", dvs. Kristi eksistens før han ble menneske):** "Han var i Guds skikkelse" (2,6a; jfr. 2 Kor 8,9; Kol 1,15ff). Ordet "skikkelse" eller "form" (gr. morf) betegner en persons eksistensform eller ytre fremtreden som svarer til personens vesen. At Kristus var i Guds skikkelse (eksistensform) i sin foruttilværelse, vil si at han var Gud av vesen og utstrålte Guds herlighet (i ære, storhet og makt). Skikkelse (form) og herlighet er knyttet sammen i Bibelen. Jfr. Joh 17,5 som taler om den herlighet som Jesus hadde før verden ble til. "Han så det ikke som et røvet gode å være Guds lik", heter det i 2,6b. Dette vil si at Kristus ikke holdt fast på sin rettighet til å være Gud lik i herlighet.
- 2) **Kristi selvfordedrelse ("kenose"), 2,7-8.** Kristus gav avkall på sin guddomsherlighet, "gav avkall på sitt eget", som det heter i 2,7a. Ordet "gi avkall på" betyr egentlig "uttømme seg for" (gr. kenoō). Det Kristus gav avkall på eller uttømte seg for var "hans eget", dvs. hans fulle guddomsherlighet.
- 3) **Kristus ble menneske og delte våre kår:** "Han tok på seg en tjeners skikkelse og var mennesker lik", 2,7b. Kristus, som var i Guds skikkelse, tok på seg en tjeners skikkelse da han kom inn i denne verden. Fra å være Herre, ble han tjener - et lysende eksempel på ydmykhet som de kristne skal ha til forbilde! Kristus, som var Guds Sønn, ble menneske (inkarnasjonen).
- 4) **Kristus døde for oss på korset:** "Kristus fornedret seg selv og ble lydlig til døden - ja, korsets død", 2,8. Korsdøden var for slaver og forbrytere og den mest nedverdiggende måte å dø på. Derfor var Jesu død på korset bunnen av hans fornedrelse. Sett med vantroens øyne var Jesu korsdød det store nederlaget, men sett med troens øyne den store seieren (Kol 2,15) og veien til opphøyelse: "Han ble lydlig til døden...Derfor har Gud høyt opphøyet ham..." (2,8-9). Det er altså en dyp sammenheng mellom Jesu korsdød og hans opphøyelse (jfr. f. eks. Apg 2,36; Rom 8,34; o. a. st.). Jesus er det store eksempel på at "den som fornedrer seg selv, skal opphøyes!" (Matt 23,12).
- 5) **Kristi opphøyelse:** "Derfor har Gud høyt opphøyet ham og gitt ham navnet over alle navn" (2,9). Det var Kristus som fornedret seg selv (frivillig), men det var Gud som opphøyet ham. Det skjedde gjennom Jesu oppstandelse og himmelfart, da han (igjen) fikk del i den fulle guddomsherlighet som han hadde i sin foruttilværelse (jfr. Joh 17,5) og ble gitt navnet over alle navn. Dette navnet er "Herren" (gr. kyrios; hebr. Jahve); jfr. 2,11.
- 6) **Kristi herredømme:** "Hvert kne skal bøye seg i Jesu navn, i himmelen, på jorden og under jorden, og hver tunge bekjenne til Gud Fader ære: Jesus Kristus er Herre!", 2,10-11; jfr. Ef 1,20-21). Jesus ble opphøyd til å være Herre i ordets absolutte (hele og fulle) betydning, med et herredømme av universell karakter (jfr. Matt 28,18). Jesus skal derfor tilbes som Herre - av alle! Tredelingen i himmel, jord og under jorden er et uttrykk for den universelle tilbedelse som svarer til hans universelle herredømme. Denne

universelle tilbedelse av Herren Jesus har spesiell adresse til troens folk som til alle tider - med lovprisning og takk - har avlagt urmenighetens trosbekjennelse: "Jesus Kristus er Herre!"

(Tekst fra: R. Gornitzka: Ord som lever, s. 200-202.)

Perspektiver på disippelskap

Det tekstavsnittet vi har sett på viser tydelig at eksemplet Jesus er noe helt spesielt! Han er ikke et vanlig forbilde. Ikke desto mindre framstilles Jesus faktisk som et forbilde for den troende! Men hva er så det spesielle med Jesus som forbilde og hva innebærer det for en kristen disippel å ha nettopp Jesus som eksempel for sitt liv? Vi skal merke oss at det er sentrale trekk ved Jesu person og karaktertrekk som av apostelen framheves som forbilledlig, som Jesu hans sinnelag og hans holdninger. Gjennom formaningene om å ha samme sinnelag som Jesus Kristus, kan man godt si at det er de troendes *karakterutvikling* som apostelen her er opptatt av. Og det er et par-tre sider ved kristen karakterbygging som vi kan framheve ut fra denne teksten:

- 1) Kristen karakterbygging har Jesuslikhet som mål.
- 2) Kristen karakterbygging starter "innenfra" og har det nye liv som drivkraft.
- 3) Kristen karakterbygging kan påskyndes eller hindres.

Disippelskap og Kristuslikhet

Kristuslikhet eller Kristus-imitasjon har stått svært sentralt i den kristne disippelskapstanken helt siden starten. Og egentlig er det jo de første disiplene som evangeliene forteller om, som er forbildene på dette området. De vandret og levde sammen med Jesus gjennom tre år. De lyttet til hva han sa, de fortalte videre det de hadde hørt. De imiterte hans holdninger, hans måte å tenke på, hans måte å møte mennesker på. De ble påvirket, sterkt påvirket, og deres karakter og personlighet tok etter hvert preg av samværet med Herren.

I prinsippet er det det samme som har skjedd med mennesker også etter at Jesus ble opphøyd til Faderens høyre hånd. I og gjennom det Ord som Jesus etterlot seg og i og gjennom Åndens komme og nærvær kan mennesker bringes i nærkontakt med Jesus Kristus – slik at deres karakter og personlighet kan bli preget på samme måte som de første disipler. Dette er det egentlig Paulus beskriver i 2 Kor 3,18: "Og alle vi ser med utildekket ansikt Herrens herlighet som i et speil og blir forvandlet til det samme bilde, fra herlighet til herlighet. Dette skjer ved Herrens Ånd." Her taler apostelen om tre viktige ting når det gjelder den forvandling til Kristuslikhet som vi som etterfølgere kan oppleve:

- Vi ser i dag ikke Herren direkte (som de første disipler), men ”indirekte”, dvs i Ordets speil.
- Vi blir gjennom dette samvær forvandlet (som de første disipler gjorde det ved ”direkte” kontakt).
- Det er Herrens Ånd som gjør det hele. Den Hellige Ånd er nemlig en forvandlings-ekspert, og den eneste som kan forvandle mennesker til Kristuslikhet.

Den forvandling til Kristuslikhet som Ånden og Ordet skaper i etterfølgerens liv, gjør at våre liv får preg av Jesu karakter og personlighet. Og den Jesus-imitasjon vi her taler om, er ikke forsøk på en ytre kopiering av Jesu måte å være på, men en måte å tenke på, holdninger og et liv preget innenfra av Jesu karaktertrekk. I de versene vi arbeider med her i Fil 2, taler apostelen om hva som kommer til å prege våre liv om det er Jesu sinnelag som får prege oss. Stikkordsmessig taler Paulus i Fil 2,1ff om enighet, å stå sammen i kjærlighet, være ett i sjel og sinn, ikke gjøre noe av tom selvhevdelse og ærgjærighet, være ydmyk, å sette andre høyere enn oss selv - og endelig - ikke bare tenke på sitt eget beste men også på andres! Det er dette Bibelen karakteriserer som *frukt* av det liv som Ånden skaper i oss.

Livet og kraften kommer innenfra!

De nytestamentlige skriftene lærer oss altså at kristustro og etterfølgelsens liv kommer ”innenfra”, dvs fra det liv som er skapt i den troendes indre ved Ordets og Den Hellige Ånds påvirkning og gjerning. Disippelliv handler altså ikke om et sett av regler for en ny måte å leve på - selv om disippelliv nettopp kan sies å være en ny måte å leve på. Nei, det er snakk om et liv som springer ut av en relasjon til Jesus Kristus - slik Jesu jordiske liv og gjerning sprang ut av den fullkomne relasjon han hadde til sin Far. Han var ”Gud lik”, sier apostelen. Nettopp i dette forhold springer også den offervillige lydighet ut av. Som Jesus var villig til ”å gi avkall”, slik vil også en Jesu disippel bli villig til å gi avkall på denne verdens goder, herlighet og makt for å gjøre Guds vilje og for å gjøre Herrens gjerning.

Dette kan vi si er nye livets tenkemåte slik Paulus også beskriver dette i Rom 12,1ff - der apostelen også taler om at den kristne skal bære sitt legeme fram som et levende offer for Herren (etter Jesu forbilde!), og han sier videre i vers 2: ”Og la dere ikke lenger prege av den nåværende verden, men *la dere forvandle ved at sinnet fornyes*, så dere kan dømme om hva som er Guds vilje...”. Det forvandlede liv - som altså ligner Jesu liv, er det liv som springer ut av et forvandlet og fornyet *sinn*. Har vi fått del i denne nye tenkemåten, dette nye sinn, dette Jesu sinnelag, vil vi ikke være opptatt av å gjøre noe av selvhevdelse, tom ærgjærighet og til eget beste - slik Paulus taler om det i vers

3 i Fil 2. Nei, har vi fått del i dette nye sinn, gir vi gjerne avkall på dette for å kunne lyde Guds vilje og gjøre hans gjerning.

La oss også understreke at det faktisk bare er Jesus Kristus som kan være disippelens forbilde i rett sinnelag. Det kristushymnen forteller oss er jo at han er enestående. Ingen som ham har hatt en slik posisjon, for frivillig å gi avkall på alt for å fornedre seg – ja, helt til den ynkeligste død vi kjenner til, for deg og meg! Ingen som ham har heller opplevd en slik opphøyelse, til herlighet og ære.

Det kan kanskje være nødvendig å understreke at det vi her snakker om, er en sak bare for gjenfødte mennesker - som har fått det nye liv og Guds Ånd i sitt liv. Det er nemlig ved å bli født på ny til nye skapninger - skapt i Kristi bilde og med Ånden som det nye livsprinsipp, at vi kan ha dette sinnelag, dvs tenke på denne måten. Mennesket slik det er av naturen, vil nemlig ha et helt annet utgangspunkt for sin tenkemåte! Her vil det nettopp være eget beste, selvhevdelse og ærgjærrighet, som vil stå i sentrum. Kristenliv og disippelliv er derfor kun for gjenfødte mennesker, dvs mennesker som har fått del i et nytt liv i troen på Kristus og ved Den Hellige Ånd! Forsøker ikke-gjenfødte mennesker å leve som kristne eller som disipler av Jesus, kan det derfor ikke bli annet enn etterfølgelse av kristne tros- og moralregler og en god del religiøst strev!

Men la oss også presisere at - også for gjenfødte mennesker som har fått Ånden i sitt liv, vil det være snakk om en kamp mellom den gamle naturen og den nye, slik vi også tidligere har vært inne på det. I Gal 5,16ff sier Paulus derfor: “Lev et liv i Ånden! Da følger dere ikke begjæret i vår syndige natur. for vår onde natur står med sitt begjær Ånden imot, og Ånden står imot vår onde natur. De to ligger i strid, slik at dere ikke er i stand til å gjøre det dere vil.” Videre i dette skriftavsittet i Gal 5 avslører og identifiserer Paulus videre det han kaller den gamle naturs eller “kjødets” gjerninger (vers 19-21), og han gjør det samme med Åndens frukt (vers 22), som jo ikke er noe annet enn frukten av det liv som er preget av Jesu sinnelag.

Hvordan kan kristen karakterbygging påskyndes og hindres?

Den karakterforvandling vi her taler om, *er en prosess*. Denne prosessen kan både påvirkes eller påskyndes og den kan hindres i en disippels liv. Det er åpenbart at Paulus med sin sterke formanings til Filipperne ønsker å påvirke eller påskynde dem ved formanings eller oppmuntring. I vers 3-4 kommer det en fire – fem formaninger på rekke og rad. Og formanings i Det nye testamentet er jo egentlig oppmuntring (samme ord på gresk!) til å bli hva man er, eller til å leve ut det nye live som er gitt ved Ånden. Og som Jesu

etterfølgere trenger vi formaningen og oppmuntringen slik at vi hele tiden er våkne på hva som er målet og hva som er viktig for oss. Vi kan nemlig både bli sløve og vi kan miste synet for det saken egentlig gjelder, nemlig å ligne Jesus mest mulig, og å imitere hans holdninger og hans liv.

Kristen karakterbygging kan altså påskyndes ved formaning, men den viktigste faktoren er allikevel det vi kan kalle samværsintimitet med Jesus! Vi har tidligere (leksjon 4) talt om Jesus-relasjonen viktighet for en disippel, og vi skal ikke gjenta noe av dette. Her må det bare understrekes at vi vil være preget av Jesu tenkemåte, holdninger og liv i den grad vi bruker tid på samvær og samliv med ham. Det er åpenbart at nedprioriterer vi denne siden av kristenlivet, vil vi antakelig bli lite preget av Jesu sinnelag. Og motsatt: Opprioriterer vi den intime personrelasjon til Herren Jesus, vil dette få store konsekvenser for måten vi lever kristenliv og disippelliv på.

I det vi her har talt om, ligger også at den kristne karakterbyggingen kan hindres eller hemmes. Og en hovedfaktor er i så fall at vi som disipler kommer ut at det nære og intime fellesskap med Kristus. En annen faktor kan være at vi blir uklare på hva kristenliv og Kristusetterfølgelse egentlig dreier seg om. Vi kan for eksempel begynne å vektlegge ytre forhold og former framfor karakterbygging etter Jesu forbilde. Vi kan komme til å betone ord og læresynspunkter framfor Åndsskapt liv og radikal etterfølgelse av Herren. Derfor kreves det årvåkenhet av en sann disippel! Dersom den karakterutvikling og karakterbygging som skapes ved Ordet og Ånden skal pågå uhindret, må prosessen overvåkes slik at disse forstyrrende faktorene ikke kommer inn.

I den resterende del av kap 2 i Filipperbrevet får vi konkretisert og synliggjort ulike mennesker som hver på sin særegne måte har fått sine liv radikalt endret som følge av en erfaring av Jesu frelsende gjerning. Det er også snakk om mennesker som gjennom den korte beskrivelsen vi har av dem og deres tjeneste i disse versene, viser sentrale og viktige sider av kristen karakterutvikling og vekst. Personene som vi i det følgende skal studere som forbilder i kristen karakterbygging er:

- *Paulus*, vers 12-18, som forbilde i hengiven tjeneste.
- *Timoteus*, vers 19-20, som forbilde i trofasthet og oppriktig omsorg.
- *Epafroditus*, vers 21-30, som forbilde i det å satse – om så gjelder livet – for evangeliet.

OPPSUMMERING: JESUS KRISTUS – FORBILDE I RETT SINNELAG

At Jesus Kristus framstilles som det store (og eneste!) forbilde i det som har med sinnelag å gjøre, forteller både noe om hva ekte disippelliv springer ut av og hvilke holdninger som vil særprege det. Vi har vært spesielt opptatt av hvordan det å ha Jesus som forbilde kan påvirke det vi har kalt *kristen karakterbygging*. Og det som vi har pekt på sentrale faktorer i kristen karakterbygging er følgende:

- 1) *Kristen karakterbygging har Jesuslighet og Jesusimitasjon som mål.* Som disipler i dag kan vi oppleve at vi blir formet og forvandlet ved Guds ord og ved Åndens gjerning i våre liv til Kristuslighet. I prinsippet kan vi oppleve akkurat det samme som de første disipler som vandret sammen med Jesus, gjorde. De holdningene som Paulus peker på som skal prege Kristusetterfølgerens liv er (alt med Jesus som forbilde!): Kunne vise enighet, å stå sammen i kjærlighet, være ett i sjel og sinn, ikke gjøre noe av tom selvhevdelse og ærgjærrighet, være ydmyk, å sette andre høyere enn oss selv – og endelig ikke bare tenke på sitt eget beste men også på andres.
- 2) *Kristen karakterbygging starter innenfra og har det nye liv som drivkraft.* Dette innebærer for det første at Jesu liv og gjerning, og ikke minst hans lydighetsforhold til Faderen blir mønster også for hans etterfølgere. Dessuten innebærer det – og det har som konsekvens – at disippelskap er for mennesker som har erfart gjenfødelse og nytt liv ved Ordet og Ånden. Det som Skriften kaller ”det gamle mennesket”, dvs mennesket slik det er av naturen, vil kun kunne vise dårlige kopier av Jesu liv og sinnelag.
- 3) *Endelig har vi talt om at kristen karakterbygging med Jesus som forbilde både kan påskyndes og hindres.* Vi har pekt på at Paulus tilsynelatende forsøker å påvirke de kristne i Filippi til Kristuslighet og Kristusetterfølgelse ved formaning eller oppmuntring. Dette er altså tilsynelatende i viktig faktor i denne sammenheng. Men vi har pekt på at selv hemmeligheten til større Kristuslighet i disippelens liv ligger i det intime personfelleskap med Herren Jesus Kristus. Reduseres eller ødelegges dette, reduseres og ødelegges også den karakterpåvirkning som Jesus som forbilde har for den troende

DISIPPELTESTEN

1. Les Kristushymnen i Fil 2,5-11 flere ganger for deg selv, og lev deg inn i Jesu frelsesgjerning ut fra disse versene og disse formuleringene. Hvordan vil du si at Jesus framtrer som *frelser* gjennom dette tekstavsnittet?
2. På hvilken måte framtrer Jesus som *forbilde* i disse versene?
3. I denne leksjonen har vi lagt vekt på hva Jesu person og gjerning har å si for det vi har kalt kristen karakterbygging. Hvordan har vi beskrevet at forvandlingen til kristuslighet skjer med den enkelte av oss?
4. Hvordan kan kristen karakterbygging hindres eller hemmes iflg det vi her har talt om? Hva har du kjent på som ditt problem på dette område?

5. Hvordan kan kristen karakterbygging påskyndes? Har du noen erfaring i denne sammenheng?

LEKSJON 7

PAULUS: HENGIVEN TJENESTE Fil 2,12-18

Kommentarer til teksten

I kap 2,12-18 starter Paulus opp med å komme med en rekke formaninger til Filipperne - for deretter å framstille seg selv som eksempel på kristen tjeneste og etterfølgelse. På mange måter er det rett å si ut fra disse versene at apostelen formaner til hengiven tjeneste for evangeliet, og at han framstiller seg selv som et eksempel på et menneske som nettopp lever i en slik hengiven tjeneste. Vi skal se på noen enkeltheter i teksten.

Hva betyr det å arbeide på sin frelse?

I vers 12-13 formaner apostelen Filipperne til “å arbeide på sin egen frelse med frykt og beven”. Hva vil dette si? Det første vi kan si ut fra den paulinske teologi vi finner i hans brever er at det må være snakk om å arbeide på *frelsens grunnlag*, ikke *for* å bli frelst. Ingen er nemlig klarer i å skille på disse tingene av de bibelske forfatterne enn nettopp Paulus.

Men Paulus kan også ha hatt det å arbeide for å *nå fram*, dvs til den endelige eller eskatologiske frelse, jf f eks kap 1,6. Endelig kan Paulus (mest sannsynlig her) ha *arbeidet for evangeliet* i tankene. Dette stemmer jo godt med vers 13, der Paulus sier: “For det er Gud som virker i dere både å ville og å gjøre etter hans gode vilje.”

I versene 14-16 er apostelen opptatt med å fortelle Filipperne at de skal virke med tanke på deres innflytelse på omgivelsene. De skal framstå -

- som moralske eksempler, vers 14-15,
- som lys i verden, vers 15b og
- ved å holde fast på livets ord, vers 16.

Å holde fast ved Ordet!

Endelig formaner Paulus Filipperne til å holde fast ved livets ord, vers 16-18. Derved vil de nemlig bekrefte Paulus' livsverk, vers 16. Og hans “livsverk” og “hellige tjeneste” bestod jo nettopp i bære livets ord ut til alle mennesker, og spesielt hedningefolkene, slik at det skapte lydighet og etterfølgelse. Paulus uttrykker seg selv slik at han “bærer deres tro fram som et offer”, jf vers 17. Nesten samme uttrykksmåte finner vi i Rom 15,16, der apostelen taler om at

han er prest blant folkeslagene, og at hans hellige tjeneste består i å forkynne evangeliet slik at folkeslagene blir et offer som Gud gjerne tar imot.

Dersom Paulus' liv og tjeneste resulterer i det hengivne arbeid for evangeliet som han forventer hos Filipperne, vil dette resultere i en gjensidig glede: Paulus vil glede seg sammen med de kristne i Filippi og de kristne vil glede seg sammen med ham, jf versene 17-18.

MER OM APOSTELEN PAULUS' LIV OG VIRKE

1. Paulus' liv før omvendelsen

- Paulus var født i byen Tarsus i Lilleasia (Apg 9,1). Han var jøde av Benjamins stamme og fra fødselen av romersk statsborger (Rom 11,1; Apg 22,25).
- Han fikk undervisning av den skriftlærde Gamaliel i Jerusalem og han tilhørte fariseerpartiet (Apg 22,3; 23,6).
- Av yrke var Paulus teltmaker, og hans jødiske navn var Saulus (Saul) og hans latinske Paulus (Apg 18,3; 13,9).
- Paulus forfulgte de kristne helt til utenlandske byer, og han var enig i at Sefanus led martyrdøden (Apg 9,1-2; 8,1).

2. Omvendelse og tjeneste

- Paulus' omvendelse kom overraskende og plutselig mens han var på veg til Damaskus for å arrestere de kristne (Apg 9,3-9). Ananias, en kristen disippel i Damaskus, tok seg av Paulus som også lot seg døpe der (Apg 9,17-18).
- Etter omvendelsen oppholdt Paulus seg i Arabia (Gal 1,17), og først etter tre år kom han til Jerusalem - der Barnabas førte ham sammen med apostlene (Apg 9,26; Gal 1,18). Noe seinere oppsøkte Barnabas Paulus i Tarsus og tok ham med seg til Antiokia i Syria (Apg 11,22-26). I denne menigheten hjalp Paulus til med å undervise de kristne, og herfra ble han sammen med Barnabas sendt ut på den første misjonsreise (Apg 13,2-3).

3. Paulus' reiser og forfatterskap

Fra kap 13 i Apostlenes gjerninger omtales Paulus reiser:

- Første misjonsreise, Apg 13,4-14,48.
- Reisen til apostelmøtet i Jerusalem, Apg 15,2-31.
- Andre misjonsreise, Apg 15,36-18,22. Han skriver *1 og 2 TESSALONIKERBREV* i Korint.
- Tredje misjonsreise, Apg 18,23-21,17. Han skriver *GALATERBREVET* og *1 KORINTERBREV* i Efesus, *2 KORINTERBREV* i Makedonia og *ROMERBREVET* i Korint.
- Reisen til Rom, Apg 25,11-12; 27,1-28,14. Han skriver *EFESERBREVET*, *KOLOSSERBREVET*, *FILIPPERBREVET* og *FILEMONS BREV* i fangenskap i Rom.
- Man antar også at Paulus ble frigitt fra fangenskapet i Rom og at han foretok nok en reise, og noen mener han også kan ha vært i Spania. Vi antar også at Paulus har skrevet *1 TIMOTEUSBREV* og *TITUS BREV* i denne perioden, henholdsvis i Makedonia og i Nikopolis.
- Dessuten antas at Paulus har skrevet *2 TIMOTEUSBREV* i et nytt fangenskap i Rom. Paulus skal ha lidd martyrdøden ved halshogging i Rom ca 64 e Kr.

Perspektiver på disippelskap

Den hengivne tjeneste for evangeliet, som Paulus vitner om at han står i, og som han formaner Filipperne til å følge ham i, kan man si har to relasjoner eller retninger.

- 1) Utgangspunkt for all tjeneste er relasjonen er til Herren.
- 2) Konsekvensene den hengivne tjeneste har for verden.

En tjeneste for Herren!

Den første er den vi kan kalle - relasjonen til Herren. Tjenesten for evangeliet i denne verden er først og fremst en tjeneste for Herren! Spesielt i vers 17 blir dette tydelig der han uttrykker at han ”bærer deres tro fram som offer”. Og vi har tidligere sitert Rom 15,16 der han gir uttrykk for at han er en prest for folkeslagene. Hva er det egentlig Paulus gir uttrykk for her? Egentlig er det jo litt underlig at apostelen uttrykker seg på denne måten – at han i og gjennom sin misjonsgjerning i denne verden – utfører en preste- og offertjeneste for Gud.

Jo, dette kan virke underlig, men samtidig avdekker det nok en viktig sannhet om hva som særpreger den hengivne tjenesten for evangeliet: Det er en tjeneste primært for Herren, for Herrens ansikt og i Herrens nærvær. Paulus hadde mottatt denne tjeneste fra Herren og det var Herren selv han var ansvarlig overfor som folkeslagenes prest! Derfor fikk apostelen oppleve at Gud virket i ham, slik han også sier at Gud gjør hos alle troende, jf. vers 13.

Det som vi her har sett var basis for apostelens hengivne tjeneste, gjelder i prinsippet enhver tjeneste i Guds menighet på jord. Derfor gjelder dette også for oss som disipler i dag. Vi er egentlige ikke menneskers, organisasjoners eller kirkesamfunns tjenere, men Herrens! Hvorfor er denne erkjennelse viktig å ta med for en disippel i dag?

Holder vi fast på denne erkjennelse som Herrens disipler, vil vi kunne styre unna to farlige grøfter vi kan havne i når det gjelder synet på vår egen tjeneste: Den ene grøften er at vi begynner å betrakte tjenesten for Herren som *vår* (private) sak. Den andre er at vi kan begynne å se på tjenesten som *andre menneskers* sak, dvs som noe vi gjør for andre mennesker. Førstnevnte grøft leder oss inn i selvrealisering og selvopptatthet. Sistnevnte grøft kan lede oss inn i usunne bindinger til mennesker og det vi kaller øyentjeneste. Konsekvensene i begge tilfelle er at det blir vanskelig for oss å være *Herrens* tjenere – å lyde ham alene! Apostelen Paulus er virkelig i forbilde i det å tjene

Herren alene, samtidig å ha et sunt og nært forhold til de mennesker og menigheter han utførte sin tjeneste blant.

Konsekvenser for verden

Den andre retningen som den hengivne tjeneste for evangeliet har - er mot verden. I vers 14-16 finner vi nemlig viktige stikkord for hvilke konsekvenser den hengivne tjeneste har for den verden den utøves i.

For det første: Som Herrens etterfølgere er vi *moralske eksempler* i denne verden. Det Paulus sier om dette i vers 15 kan kanskje være vanskelig å forstå. Mente apostelen virkelig at vi som kristne skal være uklanderlige, rene og uten feil - i moralsk betydning? Ja, han må faktisk ha ment det. Det er vanskelig å forstå disse ordene i en overført eller åndelig betydning. Han taler heller ikke her om kristnes forhold til Gud, men til verden de lever i. Vår holdning til disse ordene må derfor være at det er noe å strekke seg etter! Samtidig skal vi ha et par korrektiver med oss på den moralske idealismes veg: Vi skal være inderlig klar over vår moralske utilstrekkelighet i oss selv, dvs slik vi er av naturen. Den uklanderlighet, renhet og feilfrihet apostelen taler om her, er noe Gud skaper i våre liv ved sin Ånd og sin kraft. Det er simpelt hen Kristi liv synliggjort gjennom våre. Det andre korrektivet er frykten for hykleriet. Og moralske hyklere blir vi når det er uoverstemmelse mellom et tilsynelatende plettfritt ytre liv, mens det indre liv (tanker og motiver) ikke lar seg rense i renhetens kilde – som er Kristus.

For det andre: Som Herrens disipler er vi *lys i verden*, jf vers 15b. Her er det snakk om det lys som verden ikke har. Verden ligger nemlig i mørke forteller Bibelen, jf Joh 1,5 og 9ff. Skal verden bli opplyst i egentlig forstand - for at den gjennom Jesu person og gjerning skal se veien til samfunn med Gud og hva dette fellesskap innebærer, må dette skje gjennom den kristne menighet liv og vitnesbyrd, gjennom etterfølgerne av Jesus - de som var "verdens lys", jf Matt 5,14ff.

For det tredje: Som Herrens disipler er vi kalt til å *holde fast på Ordet*, jf vers 16a. Her er det snakk om det livets ord som formidler sannheten om Gud og mennesket. Og dette er en sannhet som verden i utgangspunktet ikke har. Den må få denne sannhet formidlet som en åpenbaring gjennom den kristne forkynnelse ut fra Ordet.

Som Jesu etterfølgere har vi altså et trefoldig kall i forhold til denne verden:

- Vi er kalt til å være moralske eksempler, slik at verden skal kunne se Guds standard for det menneskelige liv.
- Vi er kalt til å være lys, slik at verden kan se veien til Guds frelse.

- Vi er kalt til å holde fast på Ordet, slik både vi som disipler og verdens mennesker vet hva som er kilden og kraften.

Det vi altså med stor frimodighet kan si ut fra dette er at ditt og mitt liv som Jesu etterfølgere *har virkning* på og i denne verden! Vi er viktige for verden – ikke i kraft av oss selv, men i kraft Ordet, det nye liv og den åpenbaring vi har fått del i!

OPPSUMMERING: PAULUS – ET FORBILDE I HENGIVEN TJENESTE

Paulus viser i de versene vi nettopp har gjennomgått et par grunnsannheter om den tjeneste han selv og vi som Jesu etterfølger i dag bør legge oss på hjerte:

- 1) Først og fremst er det snakk om *en hengiven tjeneste for Herren*, ikke for oss selv eller for andre mennesker! Det var denne bevissthet som bar apostelen igjennom alle vanskeligheter i tjenesten. Det er den samme bevissthet som kan bære en disippel i dag igjennom de problemene han kan møte både i seg selv og i relasjon til andre mennesker.
- 2) Dessuten er det snakk om *en hengiven tjeneste med store konsekvenser for denne verden* ved at vi som Jesu etterfølgere framstår som moralske eksempler, som mennesker som lyser opp sannhetens- og frelsens veg – og dessuten som etterfølgere som står fast på det Gudsord som er kilden for det hele!

DISIPPELTESTEN

1. Vi har i denne leksjonen sett på Paulus' liv og tjeneste som et forbilde for Jesu etterfølgere i dag, og vi har spesielt vektlagt at den tjeneste som både apostelen og vi andre har mottatt, er en tjeneste for Gud (alene) – samtidig som den retter seg inn mot verden. Synes du det kan være vanskelig å holde disse to dimensjonene ved den hengivne disippeltjeneste sammen?
2. Vi har også talt om at det minst finnes to grøfter vi kan falle i når det gjelder måten vi oppfatter vår tjeneste på: Vi kan falle i den grøft å betrakte tjenesten som vår sak, dvs som noe vi styrer med og bestemmer over som vi vil. Vi kan også noen ganger oppleve at vi kan bli tjenere for andre mennesker, organisasjoner eller institusjoner, og at bevisstheten om den tjenesten vi har for Herren kan bli nokså svak. Kjenner du deg igjen i noe av dette? Hvilken betydning har det for deg og ditt liv at tjenesten din er *for Herren* og ikke for deg selv – eller for andre mennesker?
3. På hvilken måte kan din tjeneste være viktig "for verden" som vi har talt om her?

LEKSJON 8

TIMOTEUS: OPPRIKTIG OMSORG

Fil 2,19-24

Kommentarer til teksten

I Fil 2,19-30 taler apostelen om to trofaste medarbeidere i kampen for evangeliet, nemlig Timoteus og Epafroditus. Og begge disse framstår som eksempler for Filippene. Først litt om Timoteus.

Hvorfor Timoteus får et viktig oppdrag

Paulus sier i vers 19f at han har planer om snart å sende Timoteus til menigheten. Og et interessant spørsmål i denne sammenheng er hva apostelen ønsker å oppnå ved å sende denne sin nære medarbeider til Filippi? Ut fra denne teksten kan det se ut til at apostelen er opptatt av flere forhold:

- 1) Han var etter Paulus' oppfatning unik som medarbeider og ingen kunne som han ha "oppriktig omsorg for dere", jf vers 20.
- 2) Han hadde den rette innstilling ved at han ulikt "de andre" (?) ikke tenkte på sitt eget, men på Jesu Kristi sak, jf vers 21.
- 3) Han hadde bestått sin prøve - eller "eksamen" i kampen for evangeliet, jf vers 22-23.

MER OM TIMOTEUS

1. Litt om Timoteus' bakgrunn

- Timoteus var fra byen Lystra i Lilleasia (Apg 16,1). Faren var greker (hedning) og synes ikke å ha hatt noe forhold til kristendommen. Moren var en kristen jødinne (Apg 16,1). Hun het Evnike (2 Tim 1,5).
- Av sin mor har Timoteus fått kjennskap til "de hellige skrifter" = GT (2 Tim 3,15). Mormoren, som var en from jødinne, het Lois (2 Tim 1,5).

2. Timoteus' omvendelse og medarbeiderskap med Paulus

- Timoteus ble antagelig vunnet for Kristus gjennom Paulus på hans første besøk til Lystra, jfr. Apg 14,8ff og 1 Tim 1,2, hvor Paulus omtaler Timoteus som sin "ekte sønn i troen". Siden var det et særlig nært forhold mellom Paulus og Timoteus, som ble apostelens nære og fortrolige medarbeider til hans død.
- Timoteus ble omskåret av Paulus av rent praktiske grunner, med tanke på misjonsarbeidet blant jøder (Apg 16,3).
- Timoteus fulgte Paulus på den andre og tredje misjonsreise og ble betrodd viktige oppdrag.

3. Hvilken person var egentlig Timoteus?

- Timoteus synes ikke å ha vært noen robust type. Han var ofte syk (1 Tim 5,23). Ordet for "sykdom" (gr. *astheneia*) brukes ikke bare om svakhet eller skrøpeligheit, men også om sykdom (jfr. Luk 5,15; Joh 5,5; 11,4). Timoteus synes ikke å ha vært noen naturlig ledertype. Han synes å ha vært følsom og usikker og hatt lett for å bli motløs under vanskelige forhold (jfr. 2 Tim 1,7; 1 Kor 16,10).
 - Men selv om Timoteus verken var robust eller den fødte leder, var han i besittelse av egenskaper som gjorde ham til en av urmenighetens helt store personligheter som skiller seg ut blant Paulus' medarbeidere. Det som særpreget ham var hans trofasthet og pålitelighet, omsorg og kjærlighet (jfr. 1 Kor 4,17; Fil 2,19ff; 2 Tim 3,10ff). Han fikk derfor utføre en stor tjeneste - sine svakheter til tross!
- 4. Hva NT ikke forteller om Timoteus**
- Den oldkirkelige overlevering vet å fortelle at Timoteus virket som tilsynsman (biskop) i Efesus, at han var en nær venn av apostelen Johannes, og at han led martyrdøden der (år 97 e.Kr. på keiser Nervas tid).
 - Hans jordiske levninger skal være begravet i Apostelkirken i Konstantinopel. (Tekst fra: R. Gornizka: Ord som lever, s. 249-250.)

Perspektiver på disippelskap

Det er et par trekk ved Timoteus' liv og personlighet som vi her skal framheve når vi taler om denne personen som eksempel eller forbilde for oss i dag.

- 1) Det ene er at Timoteus er forbilledlig for oss i å vise sammenhengen mellom svakhet og styrke i våre kristenliv.
- 2) Det andre er at Timoteus er et forbilde i å vise to viktige grunnkvaliteter i en disippels liv, nemlig omsorg og trofasthet.

Forholdet mellom styrke og svakhet i våre liv

Det første er at eksemplet Timoteus kan si oss noe om forholdet mellom styrke og svakhet i våre liv! Foran har vi sett at Timoteus var en av apostelens viktigste medarbeidere og betrodd store og viktige oppdrag. Ja, kanskje er det rett å karakterisere ham som en av urkirkens store lederskikkelser. Samtidig har vi sett at han ofte var syk, han må ha vært følsom og kanskje usikker av natur - og han har hatt lett for å bli motløs. I sin svakhet og med sine mangler fikk han allikevel utføre en stor tjeneste for Herren - ved Guds kraft og nåde!

Hvem er det som ikke kjenner seg igjen - i hvert fall i svakhetsbeskrivelsen - av Timoteus? Og det generelle poeng her er jo at slik Timoteus fikk oppleve Guds nåde og kraft midt i sin egen svakhet, slik gjør Herren det for oss alle. Men allikevel er dette et område vi strever som Kristi etterfølgere. For det er virkelig vanskelig å kombinere svakhet og kraft på rett Bibelsk vis i våre liv! Svakhet og kraft er nemlig uløselig knyttet sammen i Skriften og i det kristne livet. Det går faktisk ikke an å erfare Guds kraft og makt uten gjennom

svakhet og nød. Svakheten er stedet der Guds makt åpenbares. Og dette innebærer altså at svakhet ikke er noen hindring for at Gud skal få virke i og gjennom oss. Den største hindringen for at, er faktisk vår egen dyktighet og selvhjulpenhet!

Fordi det er så vanskelig for oss å hevde, slik Bibelen taler om det, at vi både er svake og sterke i Kristus samtidig, havner vi lett i grøftene med våre liv og vår kristne virksomhet. Vi ser at i en del kristne miljøer blir fokus ensidig rettet mot seieren og herligheten. Og i “herlighetsgrøften” satser man ensidig på kraften. Ved hjelp av enkle, fikse formler og triks skal troen vokse og under og helbredelser skje slik vi ber om og ønsker. Målet er, i hvert fall indirekte uttalt, å beherske kraften. På denne måten kan man finne på å oppføre seg som Gud selv. Livets realiteter benektes da ofte og man bekjenner i stedet positivt. Den andre grøften kan vi kalle “elendighetsgrøften”, der mye oppmerksomhet rettes mot synden, svakheten og elendigheten. I denne grøften finner vi en nesten sykkelig forherligelse av tvil, anfektelse og mørke. Og det rynkes på nesen når det med glede og begeistring snakkes om helbredelse, vekst og synlig seier.

Poenget, som altså Timoteus synes å demonstrere med sitt forbilde, er samtidigheten - der svakhet og kraft lever side om side i våre liv. Sett fra den menneskelige og fornuftige synsvinkel - virker dette spenningsfylt. Ja, såpass vanskelig å komme til rette med, at noen altså “rasjonalistisk” forsøker å harmonisere motsetningen. Sett fra Gudsrikets synsvinkel eksisterer imidlertid denne spenningen mellom svakhet og kraft som en slags ”kreativ polaritet”. Her er vår menneskelige svakhet, en mulighet for Guds herlighetsåpenbaring. Ikke minst Paulus selv demonstrerte denne sannheten både i sitt liv og i sin undervisning, jf f eks 2 Kor 12,7ff; 1 Kor 2,3ff.

Trofasthet og omsorg – disippelens grunnkvaliteter

Vi kan også si at eksemplet Timoteus har noe å fortelle oss om hvilke grunnkvaliteter som bør finnes i alle disipler liv! Stikkordene i apostelens omtale av Timoteus i de versene vi har gjennomgått, er *trofasthet* og *oppriktig omsorg*. Ordet trofasthet er ikke brukt av Paulus, men saken er der i det apostelen i det han forteller om Timoteus’ trofaste tjeneste sammen med ham – for evangeliet. Trofasthet er en kvalitet hos et menneske som - uansett om den beskrives som en naturlig egenskap eller som en Åndens frukt (jf Gal 5,22), gjenspeiler både Guds eget og Jesu sinnelag og vesen, jf Sal 89,3 og 34; 91,4; 108,5; Hebr 2,17; 10,23. En trofast disippel – som Timoteus – vil først og fremst være trofast mot Herren selv, hans kall og vilje. Men han vil også vise trofasthet i utførelsen av små og store tjenesteoppgaver. Han vil faktisk heller ikke være veldig opptatt av å skille mellom de små og store oppgavene!

Så noen ord om den oppriktige omsorg: Omsorg kan utvilsomt utføres med mange slags motiver bak – fra det egoistiske til det selvoppofrende. Timoteus er altså et forbilde i *oppriktig* omsorg. Hva kan nå dette være? Jo, er det ikke evnen til å vise omsorg uten uedle baktanker. Paulus bekrefter da også i teksten noe av dette. De andre, sier han, tenker bare på sitt eget (dvs gale baktanker), mens Timoteus tenker på Jesu Kristi sak, jf vers 21. Hvordan kunne så Timoteus være i stand til å vise denne omtalte oppriktige omsorg? Jo, antakelig fordi han selv hadde møtt den og erfart den! Først og fremst hadde han møtt Frelseren, Jesus Kristus, som full av omsorg for ham i hans svakhet, jf det vi nettopp har sett på foran. Men han hadde også møtt medkristne som hadde både vist ham og lært ham det samme. Ikke minst gjaldt dette den oppriktige omsorg som apostelen Paulus hadde vist ham.

Skal vi som Jesu etterfølgere kunne vise kvaliteter som trofasthet og oppriktig omsorg i og gjennom våre liv og vår tjeneste, må vi altså som Timoteus selv ha møtt det og erfart det – både i vårt fellesskap med Herren og fra andre mennesker. Og her kan vi også si at disippeltanken kommer til sin rett: Skal det skapes etterfølgere som Timoteus, som har de samme grunnkvaliteter av trofasthet og oppriktig omsorg, må disse kvalitetene *innøves ved erfaring* i en disippels liv.

OPPSUMMERING: TIMOTEUS – FORBILDE I OPPRIKTIG OMSORG

Vi har sett at det er et par trekk ved Timoteus' personlighet og liv som kan være forbilledlig for Jesu etterfølgere til alle tider:

- 1) Ut fra det vi vet om Timoteus, blir han stående som *et "forbilde" i det å vise sammenhengen mellom styrke og svakhet i det kristne liv*. Og poenget i dette er intet mindre enn at vår menneskelige svakhet kan bli en mulighet for Gud – slik at han kan få åpenbart sin kraft og sitt liv i og gjennom oss!
- 2) Dessuten har vi sett at Timoteus gjennom den omtale som Paulus gir ham i vår tekst, blir stående som *et forbilde for alle disipler i trofasthet og oppriktig omsorg*. Dette er grunnkvaliteter som stammer både fra Skaperen og Frelseren og som altså på en spesiell måte skal og kan synliggjøres i en Jesu etterfølgers liv.

DISIPPELTESTEN

1. Vi har i denne leksjonen brukt Timoteus som eksempel på at svakhet og kraft hører sammen i det kristne liv og i etterfølgelsen av Jesus. Har du vanskeligheter med å få svakhet og kraft til å henge sammen i ditt kristenliv?

2. Forsøk å formulér på hvilken måte du er svak (i åndelig eller kristen forstand) og hvordan dette kan være en mulighet for Gud til å åpenbare sin storhet og kraft i ditt liv!

3. Hvilket forhold har du til det som framfor noe ser ut til å ha preget Timoteus' liv – den oppriktige omsorg? Kan du se dette som et ideal som også du kan strekke deg etter?

LEKSJON 9

EPAFRODITUS: LIVET SOM INNSATS - Fil 2,25-30

Kommentarer til teksten

Mens Paulus håper å sende Timoteus en gang i framtida, ønsker han å sende Epafroditus straks. Vi kan også regne med at det var han som overbringer brevet. Men hva får vi egentlig vite om denne personen?

Epafroditus var en stridskamerat!

Han var mer enn en kristen bror, han var også medarbeider, stridskamerat. Han hadde også en spesiell tjeneste (ledertjeneste) i menigheten, vers 25. Dessuten sier vers 26 at han hadde omtanke og omsorg for menigheten. Han var nemlig blitt urolig og engstelig når han visste at vennene i menigheten hadde hørt at han var blitt syk. Det er sannelig bare mennesker som bryr seg om andre - slike ting kan sies om!

Døden nær på grunn av evangeliet!

Paulus forteller også i vers 27 og 30 at Epafroditus hadde opplevd sykdom og helbredelse i Rom. Det kan også være at sykdommen har sammenheng med opplysningene om at han hadde satt livet på spill i tjenesten - i kampen for evangeliet, jf vers 30. Det var nemlig "på grunn av arbeidet for Kristus at han var døden nær", sier Paulus. Ja, han legger også til at "han satte livet på spill" for å hjelpe apostelen. Konkret hva dette har gått på vet vi ikke, men uttrykkene taler jo egentlig for seg selv - om en etterfølgelse med livet som innsats!

MER OM HVA BIBELEN SIER OM TIL SYKDOM OG HELBREDELSE

1. Skapelse, synd og sykdom

- Hovedtanken ut fra Bibelen er at sykdom betyr en forstyrrelse av Guds gode skaperorden. Synden er med andre ord en følge av syndefallet. Ulydigheten mot Gud har brakt sykdom og død inn i verden. Bibelen ser det også slik at synd og sykdom ikke bare gjelder en legemlig del av personligheten. Nei, sykdom som en konsekvens av syndefallet og omfatter hele mennesket, den åndelige-sjelelige side like så vel som den legemlige side.
- Vi kan derfor si at sykdom er "et åndelig-biologisk fenomen". I den senere jødedom mente man at enhver sykdom måtte ha sin årsak i synd (jf f eks Joh 9,2). Men Jesus protesterte mot dette syn, nettopp fordi det stred imot den sannhet at det er en universell sammenheng mellom synd og sykdom.

3. Forsoningsverket, synd og sykdom

- Med bredt belegg i Bibelen kan vi si at sykdom er et onde og at det er en konsekvens av syndefallet, og slik sett hører med til Guds straff og dom over synden. Men Bibelen forteller også at Jesus Kristus som Guds sønn og sonoffer har båret alle våre synder og sykdommer (jf Jes 53) og at han tilbyr frelse og frihet fra syndens og sykdommens forbannelser. I Det nye testamentets framstilling av spørsmålet om sykdom og helbredelse kan vi imidlertid følge en slags dobbelthet - som noen ganger kan virke selvmotsigende.
- På den ene side betoner NT at de troende og den kristne menighet skal fortsette den helbredende tjeneste som Jesus selv stod i, jf Mark 16,18b og Apostelgjerningenes sterke vitnesbyrd om dette. Paulus sier at det er gitt menigheten nådegaver til å helbrede, 1 Kor 12,9. I Jak 5,14ff finnes også utsagn som tyder på at bønn for syke har vært vanlig i den første kristne menighet. Det ser også ut til at vi i den teksten vi arbeider med i Filipperbrevet står overfor et utsagn om at Gud har grepet inn i Epafroditus' liv og helbredet ham. "Gud forbarmet seg over ham", sier Paulus, jf kap 2,27.

3. Kan Gud bruke sykdom for å fremme sitt rike?

- På den annen side finner vi ingen "automatikk" i spørsmålet om helbredelse i NT. Alle syke blir nemlig ikke helbredet i den misjonsvirksomhet og i de menighetene vi leser om i NT. Vi skal også merke oss at det finnes ingen utsagn i NT som går mot vanlig legevitenskap, men det finnes faktisk også utsagn som tyder på at sykdom kan bli til velsignelse! Paulus sier nemlig at "Guds kraft åpenbares gjennom våre skrøpelighet", 2 Kor 12,7-9. Ordet skrøpelighet (astheneia) som er brukt her, brukes i NT som kjent både om svakhet og skrøpelighet, men også om sykdom, (Luk 5,15; Joh 5,5). Skrøpelighet og sykdom kan nemlig virke til større avhengighet av Gud og Guds kraft. Sykdom kan også sees som en del av de "prøvelser" som tilhører det kristne liv, jf Jak 1,2f; 1 Pet 1,6f.
- Men i dette ligger det ikke at sykdom og svakhet på noen måter skal forherliges eller dyrkes. Sykdom er også for kristne en konsekvens av syndefallet og det er en påminnelse om at vi lever i fallets- og syndens verden. Men sykdommen er ikke en Guds straff over noe i våre liv. Straffen og forbannelsen tok nemlig Jesus på seg i sin forsoningsdød. Like lite er sykdom et "tegn" på det skulle være synd i våre liv - eller at vi skulle være bestatt av ånder. Noe av Guds og Gudsrikets storhet og "annerledeshet" vises jo nettopp i at svakhet og sykdom - kan brukes av Gud til å synliggjøre sin velsignelse og kraft inn i svake menneskers liv. Men denne velsignelse og kraft kan også synliggjøres og åpenbares nettopp i at Gud griper inn i våre liv ved å helbrede våre sykdommer - slik nettopp Epafroditus ser ut til å ha opplevd det!

Perspektiver på disippelskap

Hva kan "eksemplet" Epafroditus lære oss om disipler i dag? La oss trekke fram et par sider ved dette forbildet:

- 1) Epafroditus hadde skjønt hva som var viktig i livet, derfor blir han et forbilde i å prioritere riktig.
- 2) Det Epafroditus erfarte i sitt disippelliv viser at Gud er nettopp der vi er for å hjelpe oss!

Å våge noe for evangeliets sak!

Eksempelet Epafroditus har noe å lære oss i det å satse - eller å våge noe for evangeliets sak. Her stor vi altså overfor det vi kanskje kan kalle en lokal og "alminnelig" kristen". Lokal var han fordi han antakelig tilhørte menigheten i Filippi, og at han hadde sin tjeneste der. "Alminnelig" var han fordi han ikke presenteres med det store kall og de store oppgaver, men samtidig som en modig etterfølger og en som utsetter seg selv for fare for å tjene evangeliets sak! Apostelen er da heller ikke snau i sin anerkjennelse av denne personen. Han kaller ham både "min bror", min medarbeider og stridskamerat", jf vers 25. Og vi kan godt spørre: Hva var det denne disippelen hadde forstått eller sett?

Først og fremst hadde Epafroditus *skjønt hva som var viktig* i livet! "Arbeidet for Kristus", kaller apostelen det, jf vers 30. Den dagen Kristus kom inn i Epafroditus' liv, tok han en beslutning om å bruke sin tid og sine ressurser for Jesus. Epafroditus hadde også sett *hva som stod på spill!* Det var intet mindre enn Guds sak det dreide seg om. Det var ikke hans - eller apostelens sak - det dreide seg om i første omgang, men evangeliets sak. Endelig hadde han forstått *hva som var hans egen plass og rolle* i forhold til Guds store oppdrag i verden. Han hadde med andre ord sett at han passet til det oppdraget menigheten hadde gitt ham når de sandte ham den lange veien fra Filippi til Rom for å bistå apostelen. Han hadde både en naturutrustning og en nådegaveutrustning som passet!

Epafroditus brukte med andre ord sitt liv til denne tjenesten, og derved kom han også til å utsette seg selv for fare. Han brukte livet som innsats! Også for oss som disipler i dag må dette stå som en utfordring. Intet mindre! Derfor må jeg som en disippel i dag også spørre:

- Har jeg *skjønt hva som er viktig* i livet?
- Har jeg sett *hva som står på spill?*
- Har jeg forstått *hva som er min plass og rolle* i Guds store oppdrag i denne verden?

Gud er der vi er!

Eksempelet Epafroditus kan også minne oss om at Gud er der i alle situasjoner og at han kan gripe inn på underfullt vis! Selvfølgelig visste ikke Epafroditus at det oppdrag han hadde medførte livsfare ved at han skulle bli syk, og døden nær. Men han var utvilsomt villig til å ofre alt for Herren Jesus! Det apostelen skriver om denne disippelens erfaring, er egentlig et svært sterkt vitnesbyrd om Guds omsorg og inngripen i en disippels liv i alle livssituasjoner. Herren lot med andre ord ikke sykdom og prøvelser "gå

utenom” Epafroditus’ liv. Han var ikke skånet for sykdom og vanskeligheter om han var en kristen og en radikal etterfølger. Nei, det var ikke slik, og det er ikke slik. Men det spesielle er at som tror på en allmektig Gud og som følger Jesu ord og eksempel, opplever at Herren er der hvor vi er. Han er med – midt i problemene, sykdommen og vanskene. Og nettopp der hvor vi er, nettopp i den vanskelige situasjon – der griper han inn på sin underfulle måte!

OPPSUMMERING: EPAFRODITUS – MED LIVET SOM INNSATS

Epafroditus framstilles som en modig etterfølger som utsetter seg selv for fare for å tjene evangeliets sak.

- 1) *Hva ligger bak – og hva hadde Epafroditus skjont?* Han må først og fremst ha skjont hva som var viktig i livet. Han hadde med andre ord funnet en nøkkel til å prioritere rett. For det andre hadde han antakelig forstått hva som stod på spill. Det var Guds sak det dreide seg om; og verken Paulus’, menighetens eller hans egen sak. Og endelig har vi sett at Epafroditus antakelig har skjont og forstått hva som var hans egen plass og rolle i Guds store oppdrag i denne verden. På alle disse tre områdene må vi si at Paulus’ stridskammerat er et forbilde for disipler til alle tider.
- 2) Vi har også understreket at Epafroditus’ historie er et mektig vitnesbyrd for disipler til alle tider om *at Herren var der hvor Epafroditus var, der han tjente, der han ble syk og der han møtte problemer*. Dette er viktige sannheter for etterfølgere også i dag: Vi skal ikke forsøke å komme der Gud etter våre forestillinger måtte være, men Gud er nettopp der han leder oss i vår hverdag!

DISIPPELTESTEN

1. Formulér selv svar på de ransakende og viktige spørsmål som vi har stilt i denne leksjonen: Hva er viktig i livet ditt? Prioriterer du rett? Har du forstått hva som egentlig står på spill? Har du forsøkt å sette deg inn i hva som er din plass og rolle i Guds store gjerning i verden – eller der du lever og bor?
2. Oppsummér for deg selv hva ”Mer om-rammen” sier om sykdom og helbredelse. Er du enig, har du eventuelt andre synspunkter du synes er viktige i denne sammenheng?
3. Vi har sett at Epafroditus fikk oppleve at Herren var med der han var, og i livet hans slik det faktisk var. Hvordan kan du si at du erfarer at Herren er med deg i ditt liv? Har du opplevd utfrielse fra noe – eller helbredelse? Hva betyr vissheten om at Herren er med deg i din hverdag for deg?

Kapittel 3

**DISIPPELLIVETS GRUNN-
PRINSIPPER**

Innhold i kapittel 3

DISIPPELLIVETS GRUNNPRINSIPPER

LEKSJON 10: Disippellivets sentrifugale prinsipp

Kommentarer til teksten: Fil 3,1-3

Mer om livet i Ånden og det å tjene ved Guds Ånd

Perspektiver på disippelskap:

Å tjene ved Guds Ånd

Disippeltesten

LEKSJON 11: Disippellivets sentripetale prinsipp

Kommentarer til teksten: Fil 3,4-11

Mer om hva Paulus lærer om rettferdiggjørelsen

Perspektiver på disippelskap:

Å tape seg selv for å vinne Kristus

Disippeltesten

LEKSJON 12: Disippellivet vekstprinsipp

Kommentarer til teksten: Fil 3,12-16

Mer om vekst og modning i kristenlivet (helliggjørelsen)

Perspektiver på disippelskap:

Å være grepet av Kristus

Disippeltesten

LEKSJON 13: Disippellivets retningsprinsipp

Kommentarer til teksten: Fil 3,17-21

Mer om Jesu gjenkomst og den kristne forventning

Perspektiver på disippelskap:

Å leve i forventning

Disippeltesten

LEKSJON 10

Å TJENE VED GUDS ÅND

Fil 3,1-3

Kommentarer til teksten

I disse tre første vers i kap 3 av Filipperbrevet, stiller apostelen egentlig to størrelser opp mot hverandre. På den ene side det å tjene Gud “ved Guds Ånd” - og på den annen side de som mener de tjener Gud ved å praktisere bestemte religiøse handlinger eller påbud. Og apostelen knytter faktisk markerte advarsler nettopp til det siste. Men la oss se på noen enkeltheter i disse versene.

Oppfordring til glede

I vers 1 møter vi en av flere oppfordring til at de troende i Filippi skulle glede seg i Herren. Gleden er iflg Paulus ett av de viktige kjennetegn på sant kristenliv og disippelliv. Derfor er det også noe Paulus stadig gjentar, noe han stadig må minne dem om. Utsagnet i vers 1b om at han “ikke blir trett av å gjenta det”, knytter vi da til vers 1a, og ikke til vers 2 - der oppfordringen blir gitt om å holde øye med hundene. Det er med andre ord oppfordringen til glede apostelen ikke blir trett av å gjenta. En lignende oppfordring finner du også i kap 4,4, der Paulus sier: “...igjen vil jeg si, gled dere.”

De som vil rive ned og ødelegge

Vers 2 taler spesielt om de som var ute etter å ødelegge for det sanne og frigjørende evangelium og tjeneste. Det er nok her snakk om det vi gjerne kaller vranglærerne. Her kalles disse “hundene”. I dette ordet ligger nok forestillingen om Orientens omstreifende hunder på stadig leiting etter mat bak. Men de kalles også “onde arbeidere”, et uttrykk som klart forteller at dette var mennesker som ikke hadde godt i sinne, og de kom ikke med et godt og frigjørende budskap.

Paulus sier også litt om hva disse onde arbeidere lærte. Uttrykket “at de skamskjærer seg”, viser at det må være judaistene som lærte at alle kristne skulle la seg omskjære iflg Moseloven. Prinsipielt var Paulus innbitt motstander av dette, jf Rom 2,29; Gal 5,3f; 6,15; Kol 2,11. Men i praksis, dvs av hensyn til evangeliets fremme, kunne han selv følge en slik praksis, jf Apg

16,3 som forteller at han omskar sin medarbeider Timoteus. Men det lå nok pragmatiske og ikke teologiske årsaker bak denne handlingen.

Hva betyr det tjene “ved Guds Ånd”?

Det er ikke den ytre omskjærelse om betyr noe sier imidlertid Paulus i vers 3, men den “indre”, dvs den som er knyttet til tilhørigheten til Jesus Kristus og som setter oss i stand til å tjene Gud ved Guds Ånd. Kanskje kan vi si at disse tre første versene i kap 3, finner beskrevet de to typene for Guds-tjeneste, nemlig den menneskelige, der ytre skikker og ordninger betydde noe, og den åndelige, dvs tjeneste ved Guds Ånd. Dette blir også klart i det Paulus taler om i 2 Kor 3,4ff - der han beskriver forholdet mellom “bokstav” og “ånd” i vårt forhold til Gud og vår tjeneste av ham.

MER OM LIVET I ÅNDEN OG OM DET Å TJENE “VED GUDS ÅND”

Vi skal gå til Galaterbrevet og i 2 Korinterbrev for å få nærmere svar på hva det vil si å “tjene Gud ved Guds Ånd”:

1) Livet i Ånden har sin kilde i troen på Jesus Kristus.

- I Gal 3,2-3 sier Paulus: "Svar meg nå på én ting: Fikk dere Ånden på grunn av lovgjæringer, eller var det ved å høre og tro? Er dere så uforstandige? Dere begynte ved Ånden; vil dere nå fullføre med menneskeverk?" Den Hellige Ånd fås altså ved å høre og tro evangeliets budskap uten lovgjæringer og egne anstrengelser. Også når det gjelder mottakelse av Ånden gjelder nådeprinsippet, helt og fullt. Alle Kristustroende mennesker har fått Den Hellige Ånds gave av bare nåde (om de føler det eller ei). Det er et guddommelig løfte som vi holder fast i troen på Guds Ord (jfr. 1 Kor 12,13). Ved denne Åndsmeddelelse formidlet ved troen på Kristus blir et menneske en "ny skapning" (jfr. 6,15b; 2 Kor 5,17).
- Det tales også hos Paulus om en fortsatt Ånds-meddelelse: "Han som gir dere Ånden og som gjør under blant dere, gjør han det på grunn av lovgjæringer, eller fordi dere hører budskapet og tror?" (Gal 3,5). Budskapet er at Den Hellige Ånd gis fortsettende (presens) i en stadig rikere fylde til den troende mottaker og virker store ting (jfr. 1 Kor 12,10, 28 om "mektige gjæringer" som er nådegaver som Gud utrustrer sin menighet med). Nådegaveutrustningen skjer ved Den Hellige Ånd og er av bare nåde.

2. Livet i Ånden er et seirende liv:

- "Jeg sier dere: Lev et liv i Ånden! Da følger dere ikke begjæret i vår syndige natur", sier Paulus i Gal 5,16. Ordet som er oversatt "syndig natur", er i eldre oversettelser oversatt "kjødet", gr. *sarx*. Dette betyr ikke at Paulus lærer at livet i Ånden er ikke å være syndfri. Den gjenfødte kristne vil så lenge han/hun lever, ha en syndig natur som ligger i strid med Ånden. "For vår onde natur står med sitt begjær Ånden imot, og Ånden står imot vår onde natur" (5,17). Det onde sitter altså i menneskenaturen, og Paulus setter konkrete navn på syndene i 5,19-21.
- Livet i Ånden (dvs. at man lar seg bestemme og kontrollere av Den Hellige Ånd) gir seier over synd. Den kristne vil føle de syndige fristelser, men den som lar seg styre og lede av Ånden, følger ikke det syndige begjær. Dette seirende liv er ikke menneskeverk, men Åndens gjærning i den troende gjennom de kraftkilder som Gud har gitt sitt folk.

- Livet i Ånden har alltid Kristus i sentrum. Selve grunnlaget for å seire over synd, er Kristi totale seier på korset over de onde syndemakter (jfr. Kol 2,15). Den kristne kjemper altså ingen håpløs kamp mot synden og alt dens vesen. Kristus har seiret, og vi kan seire over det onde i Den Hellige Ånds kraft. Et annet resultat av Åndens virke i den troende er et liv som bærer frukt.

3. Livet i Ånden er et liv med Åndens frukt:

- "Men Åndens frukt er kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, tålsomhet og selvbeherskelse", sier apostelen i Gal 5,22-23. Det er tale om "frukt" i entall fordi det er en indre enhet mellom de etiske kvaliteter som det fokuseres på. Alt som nevnes er en utstråling av kristen kjærlighet, som da også står først blant Åndens frukter.
- Det er også tale om "frukt" fordi den er virket ut fra livsforbindelsen med Kristus. Akkurat som det er en organisk forbindelse mellom frukten og treet, frembringes den åndelige frukt ut fra den organiske forbindelse mellom Kristus og den troende ved Den Hellige Ånd. Ordet har kallet i seg til alltid å ha livsforbindelsen med Kristus i orden!

4. Hva betyr uttrykket "tjene ved Guds Ånd" hos Paulus?

- 2 Kor 3 kan kaste noe lys over dette begrepet. Og vi kan si at vi her står overfor et uttrykk som karakteriserer den nytestamentlige (dvs den nye pakts) tjeneste. Dette er en nemlig Åndens tjeneste: "Hvor mye større herlighet har da ikke Åndens tjeneste?", sier Paulus i 2 Kor 3,8. Det er en tjeneste som helt igjennom baseres på Ånden og bæres oppe av Åndens veldige kraft. Fordi det er Åndens tjeneste, er det også livets tjeneste (2 Kor 3,6).
- Det er en tjeneste som utføres i Åndens kraft. Det er Gud som setter mennesker i stand til å være hans tjenere og gir dem Åndens utrustende kraft til tjeneste (2 Kor 3,5; jfr. 1,21 om å bli "salvet" av Gud, dvs. utrustet av Gud til tjeneste). Budskapet er at alle som Gud kaller til tjeneste, dem utruker han med Åndens gaver, slik at tjenesten blir et Åndens verk.
- Det er en tjeneste som virker et nytt Åndens liv i menneskehjarter. Dette nye Åndens liv som skapes i hjertene, vokser ved Den Hellige Ånds kraft og virker fram et liv som er preget av Kristus - "fra herlighet til herlighet". Denne forvandling av menneskers liv skjer når blikket er festet på Herren Jesus (2 Kor 3,18). For "Herren er Ånden" (2 Kor 3,17), dvs. der Jesus er og får komme til, der er og virker Guds Ånd.

(Tekst fra R. Gornizka: Ord som lever: s. 174-176.)

Perspektiver på disippelskap

De første kristne hadde helt klart en høy grad av bevissthet om Den Hellige Ånds plass og rolle i sammenheng med kristenliv og tjeneste. Den erkjennelse som de Nytestamentlige skriftene formidler på dette området behøver vi som Kristi etterfølgere i dag utvilsomt å minnes på. Nå viser det seg imidlertid at det som har med Den Hellige Ånd å gjøre, kan være vanskelig å komme til rette med for mange kristne i dag. Og det kan være flere grunner til dette: Mange vil nok føle på at dette er et vanskelig trosmessig område. Andre vil

kanskje føle at de har så lite kunnskap og lite erfaring på dette område, at de er usikre og utrygge. Endelig er det klart at mange kristne sitter med dårlige erfaringer når det gjelder denne siden av det kristne liv. Ensidig og uviselig karismatisk praksis kan ha blokkert for de gode og sunne erfaringene som Ånden vil lede oss inn i.

På bakgrunn av vår gjennomgang av teksten i kap 3,1-3, vil vi videre sette fokus på tre sider ved Åndstjenestens unike vesen og karakter for en disippel:

- 1) Å tjene ved Guds Ånd er å tjene i Åndens frihet.
- 2) Å tjene ved Guds Ånd er å tjene i Åndens kraft.
- 3) Å tjene ved Guds Ånd er å tjene i Åndens glede!

Det vi i denne leksjon 10 taler om, kaller vi *disippellivets sentrifugale prinsipp*. I dette legger vi at det kristne liv og tjeneste har Ånden som utgangspunkt og startdynamikk. Vi taler altså om noe Gud gjør i våre liv ved sin Ånd – og ikke noe vi tenker ut eller lager til selv!

Å tjene i Åndens frihet

Å leve i og ved Ånden (som vi altså som gjenfødte kristne faktisk gjør) og å tjene i og ved Ånden (som vi som kristne har mulighet for å gjøre), har med *frihet* å gjøre! Apostelen uttrykker dette svært klart og prinsipielt i 2 Kor 3,17: "Herren er Ånden, og der hvor Herren Ånd er, der er det frihet." Og enhver frihet innebærer at man er fri fra noe og til noe. Hva er vi som Åndens tjenere *fri fra* – og hva er vi *fri til*?

Paulus er opptatt av evangeliets frihet fra ytre forordninger som f eks omskjærelse. Og han kjempet som vi vet med nebb og klør mot enhver tanke eller tilleggsforordning som truet evangeliets sanne vesen og genuine nåde-karakter. Nå kan man si at den kristne menighet til alle tider har kjempet mot "tilleggs-kristendommen", dvs regler, bud og forskrifter som ulike mennesker eller grupper av kristne har ment må være med i tillegg til Jesu evangelium. Dette slår som oftest ut på at det settes opp bestemte tilleggs-regler og gjerne krav om en bestemt oppførsel for å bli akseptert som rett kristen. Det skal imidlertid ikke underslås at rett liv og god kristenandel er viktig. Men det blir katastrofalt dersom slike spørsmål blandes inn i forståelsen av tro og frelse, eller i en vurdering av hvor god eller dårlig kristen man måtte være. Slikt er ikke egnet til annet enn å holde mange, mange mennesker borte fra kristentro og menighetsliv. Og dessuten er det slik at det vi her har kalt "tilleggs-kristendommen" kan hindre oss i å tjene Gud etter evangeliets sanne vesen, dvs som et unikt nådebudskap fra Herren

Men iflg apostelen er det ikke bare snakk om en frihet i forhold til ytre forhold, skikker eller former, men også en frihet i forhold til det som er menneske-

orientert overhodet. Det er snakk om en tjeneste som har "sin ros av Jesus Kristus", noe som igjen medfører at vi "ikke setter vår lit til noe menneske", som Paulus sier i vers 3. Dette må bety at den Åndens tjeneste apostelen taler om, ikke sikter seg inn på å tilfredsstille noe menneske, men kun Kristus selv. Dette innebærer verken at tjenesten vi som Jesu etterfølgere kalles inn i, er umenneskelig eller at den sikter seg inn på noe annet enn nettopp menneskers beste – både åndelig og fysisk! Men det innebærer at tjenesten ikke er styrt og ledet (eventuelt vanstyrt og misledet) av noe menneske.

Hva er det så Ånden gjør oss fri *til*? Jo, han gjør oss fri til å tjene Gud på en ny, effektiv og kraftfull måte, i Ånden, ved Ånden - eller om du vil - på Åndens vis! Og Guds Ånd vet vi har mange oppgaver, men en av dem er åpenbart å hjelpe dem som har fått del i det nye liv i Kristus Jesus til å tjene Gud – slik Gud selv ønsker det. I frihet, i kraft og i glede!

Å tjene i Åndens kraft

Hva vil det si å tjene i Ånds kraft? Vi skal her trekke fram et par-tre aspekter ved dette. For det første: En tjeneste i Åndens kraft er en tjeneste basert på den kraft og fylde som Ånden gir. Vi må vel kunne si at det ligger viktige føringer for oss i dag i det at Jesus selv signaliserte så tydelig til de første disipler at de skulle bli utrustet med Den Hellige Ånds kraft til det oppdrag og den tjeneste han hadde kalt dem til. I Luk 24,49 heter det: "Jeg sender over dere det som min Far har Lovt. Men dere skal bli i byen til dere blir utrustet med kraft fra det høye." Og tilsvarende i Apg 1,8: "Men dere skal få kraft når Den Hellige Ånd kommer over dere, og dere skal være mine vitner i Jerusalem og hele Judea, i Samaria og like til jordens ender." Apostelen Paulus formaner også: "Drikk dere ikke fulle på vin; det fører til utskeielser. Men bli fylt av Ånden...", Ef 4,18. Det er altså grunn til å tro at i den første kristne menighet var saken klar og appellene intense om å ta i bruk den veldige kraft som Gud hadde stilt til disposisjon for vår tjeneste.

Vi kan godt spørre om hva grunnen kan være til denne sterke betoningen vi finner i Nytestamentet av Åndens kraft sammen med den kristne tjeneste. Og det er noen svar som synes åpenbare: Det ene svaret kan være at det har *sammenheng med evangeliets karakter*. Ikke minst Paulus understreker dette i sine brev, jf f eks 1 Kor kap 1 og 2. "Ordet om korset", som apostelen taler om her, får nemlig sin genuine frelseskraft kun gjennom Guds Ånds gjerning og kraftåpenbarelse i menneskers liv.

Den andre grunnen til den sterke betoningen av kristen tjeneste sammen med omtalen av Åndens kraft har å gjøre med *oppdragets karakter*. Oppdraget består jo i å vitne om Jesu frelsesgjerninger for alle folkeslag, alle mennesker.

Og saken er at dersom evangeliet gjennom vitnesbyrd og forkynnelse skal kunne tros og mottas som Guds frelsestilbud for den enkelte, kan dette kun skje som en Åndens gjerning. Det er dette Paulus taler om i Gal 3,2ff: "Fikk dere Ånden på grunn av lovgjerninger, eller var det ved å høre og tro? ... Han som gir dere Ånden og som gjør under blant dere, gjør han det på grunn av lovgjerninger, eller fordi dere hører budskapet og tror?" Skal oppdraget fullføres ved at "verdens vinnes" at mennesker kommer til tro på Kristus, kan dette altså kun skje som en Åndens gjerning! Uten Åndens kraft og fylde i utøvelsen av oppdraget, er vi altså hjelpeløse.

Nok et grunn som Det nye testamente synes å gi til at Åndens kraft er så viktig i sammenheng med tjenesten er at det henger sammen med *tjenestens karakter*. Det er dette vi i det følgende skal se spesielt på.

Tjeneste ved Åndens gaver

En tjeneste i Åndens kraft er altså en tjeneste ved den utrustning som Den Hellige Ånd gir. Mer presist kan vi si at det er en tjeneste ved de gaver og den utrustning som Ånden gir. Paulus sier som et selvitnesbyrd: "Og jeg ble en tjener for evangeliet da Gud grep inn med sin kraft og gav meg sin nådegave", Ef 3,7. Når apostelen skulle beskrive den enkelte kristnes tjeneste og funksjon, beskrev han dette som et lems funksjon på kroppen. "...vi er alle ett legeme i Kristus", sier han i Rom 12,5ff, "men hver for oss er vi hverandres lemmer. Vi har forskjellige nådegaver, alt etter den nåde Gud har gitt oss...". Og nådegavene eller Åndsgavene er mange, noe vi ser klart ut fra de listene som finnes i NT, jf f eks: Rom 12,5ff, 1 Kor 12,7ff; 27ff; Ef 4,11ff.

Det er også grunn til å spørre om hvorfor akkurat Åndsgavene eller nådegavene ble betont så sterkt hos de første kristne i sammenheng med tjenesten og menighetslivet. Ett av svarene er åpenbart at *dersom den nåde Gud hadde vist og stilt til rådighet i og gjennom Jesu forsoningsgjerning, skulle kunne bli synliggjort og konkretisert i denne verden, så kan det kun skje ved at de som har fått Ånden, tjener ved de nådens gaver som er gitt*. Det er dette apostelen Peter formulerer på følgende måte: "Tjen hverandre, hver med den nådegave han har fått, som gode forvaltere over Guds mangfoldige nåde", 1 Pet 4,10. Som kristne er vi altså satt til å være husholdere eller forvaltere over hele Guds arsenal av nåde. Og skal denne nåden virkelig bli til frelse og konkret hjelp for mennesker i deres liv og deres hverdag, kan det kun skje ved en nådekonkretisering eller *nådeåpenbaring* (jf 1 Kor 12,7!) gjennom de Åndens gaver som av Herren er gitt til dette formål.

En annen grunn til at Bibelen betoner den kristnes tjeneste som en nådegavetjeneste, er at det er *i dette perspektivet av vår avhengighet av Herren blir tydelig*. Herren gir det vi skal tjene med. Det er nåden og Ånden som er hovedfaktorene, ikke vår dyktighet og våre evner. Dette innebærer imidlertid ikke at vår naturlige utrustning ikke kan inngå i en tjeneste, men at den *innordnes* i nådens og Åndens regime. Dermed blir alt det vi har å tjene med – som genuine Åndsgaver, naturutrustning, evner og anlegg, ja, til og med den livssituasjon vi måtte befinne oss i, bli en tjeneste av nåde og ved nåde. Og siden det altså er slik at det er nåden og Ånden som både gir oss vår tjeneste og som bestemmer tjenestens profil og innhold, blir vår avhengighet av Herren total. Vår tjeneste er altså utelukkende basert på nåden og Ånden, ikke på noe hos oss selv eller ved oss selv.

Endelig: En tjeneste i Åndens ledelse

En tjeneste i Åndens kraft er endelig en tjeneste basert på Åndens ledelse. Dette er egentlig logisk: Gjør vi tjenesten til vår egen, er det realisering av våre naturlige evner og anlegg som er hovedsaken, blir det også vi som kommer til å styre med vår tjeneste. Vi kommer til å kontrollere de ulike faktorene i tjenesten – etter hva vi liker og ikke liker, hva vi ønsker å bruke tid på og hva vi ikke kan tenke oss å bruke tid på, osv. Er det Ånden og hans utrustning som er hovedsaken er det også logisk at han vil styre og lede. Og hvor befriende er ikke dette!

For det første er det befriende fordi det *er Ånden som vet om behovene*, dermed blir det også Herren som får bestemme hvor og for hvem vi skal tjene til enhver tid. Vi har tidligere vært inne på at Paulus selv hadde sterke erfaringer av nettopp dette i sin tjeneste. Apostelgjerningene kap 16 forteller jo om hvordan apostelen og hans medarbeidere blir ”hindret av Ånden”, som det står, i å arbeidere videre i Lilleasia. Paulus har et syn der Herren kaller dem over til Makedonia. Og straks forsøkte de å komme seg av sted, står det i vers 10, for de ”skjønte at det var Gud som hadde kalt oss til å forkynne evangeliet der.” Dermed kommer de til Filippi og menigheten der blir grunnlagt.

Som den gang, kan Herren kalle oss i vår situasjon til oppbrudd i noe vi står i – for å plassere oss i noe annet, nettopp der han ser det er behov for oss. Denne behovsanalysen er det alene Herrens Ånd som kan foreta. Noen ganger virker det både ulogisk og merkelig, men vi må bare stole på at det er Herren som vet best. Og hvor viktig er ikke nettopp denne delen av Herrens ledelse i vårt liv! Saken er nemlig at dersom vi som disipler skal bli virkelig brukbare for vår Mester, og dersom det verdensvide misjonsoppdrag skal bli effektivt utført gjennom oss som etterfølgere, er vi avhengig av denne Åndens ledelse.

Åndens ledelse er nemlig *befriende effektiv!* Vi har faktisk ingen mulighet til å konkurrere med Guds Ånd verken i å analysere behovene og til å bruke de riktige ressursene og virkemidlene.

At det er Ånden som leder er befriende også fordi *det blir Gud som får ansvaret for resultatet av vår tjeneste!* Det kan se ut til at nettopp dette punktet er noe av det vi har vanskeligst for å lære som "ansvarliggjorte" disipler. Det vi har ansvar for, er ikke annet enn å lytte til Åndens røst og gjøre det han kaller oss til. Å finne ut hva vi skal gjøre og hvordan resultatet skal bli, kan vi altså med stor frimodighet overlate til Herren! Men faktisk er vi her ved ett av de områder vi har vanskeligst med som disipler; nemlig resultatet av vår tjeneste. Tar *vi* ansvar for resultatet, vil vi ganske snart ende enten i selvros og selvopptatthet eller i frustrasjon og oppgitthet. Ofte blir jo tingene ikke slik vi ønsker det og slik vi drømmer om det! Lar vi *Gud* ved Ånden ta ansvaret for resultatet, vil vi bli frie og avslappet i vår tjeneste. Resultatet blir også ofte annerledes enn vi hadde tenkt oss, men det blir absolutt slik Gud ønsker det – og ikke slik det passer oss!

Noen konsekvenser

La oss oppsummere det vi kan kalle noen konsekvenser av at vår kristne tjeneste er en tjeneste i Åndens kraft:

En åpenbar konsekvens av at vår tjeneste er "ved Guds Ånd", er at *tjenesten blir Åndens tjeneste, ikke vår egen.* Vi er kun redskaper, som tjener ved den nåde og den Ånd vi har fått av Herren. Dette innebærer også at vi får se vår egen plass og rolle i rett perspektiv, og vi blir totalt avhengige av Herren i det vi skal gjøre for ham. Nok en konsekvens av at vår tjeneste er "ved Guds Ånd" er at *vi stadig blir utfordret til å legge vekt på rett sted i vår tjeneste.* Klart og tydelig forteller Skriften oss at det er den nådeustrustningen han har gitt den enkelte som skal ha vekten når vi skal tjene ham. Her har kristne til tider i kirkens historie betont feil og vektlagt andre ting en nåden og Ånden. Og hvor lett er det ikke å begynne å stole på egne ferdigheter, kunnskap, hva vi har evner og anlegg til fra naturens side – mer enn Guds nådegjerning i våre liv ved Ånden.

Enda en konsekvens av at vi som kristne "tjener ved Ånden" er at vi vil *komme i kontakt ved det vi kanskje kan kalle "under-dimensjonen"* i vår tjeneste! Det som er basis for alt, nemlig Guds nådegjerning i våre liv, er jo et under! Dessuten har ofte de nådegaver og Åndsgaver som vi utrustes med en underfull karakter – og noe som åpenbarer Guds underfulle kraft til frelse og velsignelse for andre. Og endelig vil den enkelte oppleve at Ånden leder på underfullt vis – slik at vi får en mulighet til å gå i ferdiglagte gjerninger, jf Ef 2,10.

Å tjene i Åndens glede!

Kap 3,1 er ett av stedene i Filipperbrevet formaningen om at de kristne skal glede seg dukker opp. Og flere av stedene i brevet der begrepet "glede" dukker opp, har det sammenheng med forkynnelsen av evangeliet og tjenesten for Herren, jf 1,18; 2,17-18. Her i kapittel 3 ser det ut til at Paulus kommer med en generell oppfordring til glede, som han også gjør det i kap 4,4. Men i tekstsammenhengen her i kap 3 kan vi se denne oppfordringen i lys av vers 3 – der apostelen altså slår fast at vi tjener ved Gud ved og i Ånden. Altså: Vi kan slå fast at glede og tjeneste hører sammen! Dette var for øvrig ikke bare en sannhet som de første kristne betonte, men også i den jødiske tradisjon stod dette sentralt, jf bl a Salme 100,2 som oppfordrer: "Tjen Herren med glede".

Hvorfor er det viktig for oss som Jesu etterfølgere i dag å understreke det samme? Jo, først og fremst må vi understreke at disippeltjenesten vil få karakter av å være en tjeneste i glede når det er Ånden som får utruste, lede og styre oss i vår tjeneste for Herren. Alle som har forsøkt å overta tjenesten selv, kan vitne om at det i hvert fall ikke er glede som vil prege oss. Og dessuten vil jo gleden være viktig både for inspirasjon og utholdenhet i den tjeneste den enkelt har fått av Herren.

Vi kan si at Paulus i resten av dette kapitlet I Filipperbrevet utdyper hva som karakteriserer det nye liv i Ånden og den nye tjeneste ved Ånden:

- Et liv og en tjeneste med Jesu rettferdighet som sentrum og basis, vers 4-11.
- Et liv og en tjeneste i en kontinuerlig vekstprosess mot det mål Gud har satt, vers 12-16.
- Et liv og en tjeneste i forventning om Herrens gjenkomst, vers 17-21.

OPPSUMMERING: Å TJENE VED GUDS ÅND

Vi har pekt på at det kan være flere grunner til at kristne i dag kan ha problemer med å det å komme til rette med talen om Den Hellige Ånds plass og rolle i våre liv og i vår tjeneste. Det kan være snakk om både mangel på kunnskap og mangel på positiv og god erfaring! Men hva innebærer det for en disippel å tjene "ved Guds Ånd"? Vi har pekt på tre sentrale faktorer ut fra bibelmaterialet:

- 1) *Å tjene ved Guds Ånd vil si å tjene i Åndens frihet.* Som kristne er vi kalt til frihet, men allikevel lar vi svært ofte ytre faktorer bli bestemmende for hvor gode eller dårlige kristne vi er. "Tilleggs-kristendommen", som vi har kalt dette fenomenet, er farlig, fordi den kan hindre oss i å tjene Gud etter evangeliets sanne vesen, som et unikt og gjennomgripende nådebudskap. Vår tjeneste skal utlukkende ha sin ros av Herren, sier apostelen. Ånden vil altså gjøre oss fri fra denne "tilleggs-kristendommen", og fri til å tjene Gud på en ny, effektiv og kraftfull måte.
- 2) *Å tjene ved Guds Ånd vil også si å tjene i Åndens kraft.* (a) Dette innebærer først og fremst at det er en tjeneste der *erfaringen* av Åndens kraft og fylde står

sentralt. Denne krafts- og fyldeserfaring er viktig fordi den vil gi oss kontakt med evangeliets sanne karakter som en "kraft til frelse" for alle som tror. Dessuten er den viktig fordi den er uunnværlig dersom oppdraget om å bringe evangeliets frigjørende budskap ut til alle mennesker skal fullføres. (b) Å tjene i Åndens kraft vil også si å tjene ved Åndens gaver. Begrepene nådegaver og Åndsgaver ser ut til å dekke det samme ut fra NT, og det er begreper som er viktige i beskrivelsen av den kristne menighets funksjon og den enkelte kristnes tjeneste. Men hvorfor er det viktig for en disippel å ta talen om nådegaver og Åndsgaver på alvor i dag? Jo, først og fremst fordi det er disse nådens gaver som gir oss i stand til å synliggjøre og konkretisere Guds unike nåde for mennesker som har behov for den i dag. Dessuten er det når vår tjeneste blir en tjeneste ved nådens gaver, at vi blir virkelig avhengige av Gud; av Åndens kraft, gaver og ledelse i vår tjeneste. (c) Å tjene i Åndens kraft vil endelig si å tjene i og med Åndens ledelse. At Guds Ånd vil lede oss er et befriende budskap først og fremst fordi det jo er Ånden som ved om behovene og som best kan bestemme hvor og for hvem vi kan tjene best! Det er også dette som kan gjøre oss effektive (på Guds måte!) i vår tjeneste. Og endelig er det slik at siden det er Gud som ved sin Ånd som vil lede, som også tar ansvar for resultatet av vår tjeneste.

Konsekvensene av det vi her har talt om, er for det første at dersom vi tjener Gud ved hans Ånd, vil tjeneste bli Guds, og ikke vår egen.

Dette gjør at vi bli avhengige av Gud i vår tjeneste. Dessuten er det en utfordring til oss i det å legge vekt på rett sted i vår tjeneste, nemlig på nådens og Åndens gaver. Og endelig vil det ha som konsekvens at vi som kristne får kontakt med den underfulle siden av kristenliv og tjenesteliv. En vandring i Ånden og en tjeneste ved Ånden vil nemlig være proppfull av under, bare vi oppdager dem!!

- 3) *Å tjene ved Guds Ånd vil også si å tjene Gud i glede!* Spesielt ut fra Filipperbrevet lærer vi hvor viktig gleden er i disippellivet og for tjenesten. Glede og tjeneste hører altså sammen! Det er også gleden i Herren, Åndens glede, som vi gi oss styrke, inspirasjon og pågangsmot til å tjene Gud slik Paulus beskriver det i dette brevet.

Disippeltesten

1. Svært sentralt i Paulus' kristendomsforståelse er betoningen av friheten som den kristne har i troen på Jesus Kristus. Den tjeneste vi som Jesu etterfølgere har fått, er også en tjeneste i Åndens frihet, ifølge Paulus. I denne sammenheng har vi talt om de tilleggsregler, bud og forskrifter som vi som mennesker har så lett for å henge på troen. Sett gjerne også du navn på noe av dette, og identifiser noe som kan være med på å binde deg i din tjeneste for Herren! Hva vil det for deg si å tjene i Åndens frihet?
2. Hvilket forhold har du til denne leksjonens beskrivelse av hva det vil si å tjene i Åndens kraft? Hva vil dette si? Enkelte kristne kan finne på å

oppfatte dette utsagnet mer som et krav enn et tilbud. Hva kan grunnen være til dette?

3. Hvorfor er det viktig å tjene Herren med de nådegaver han gir iflg Skriften og det vi har talt om i denne leksjonen?
4. Hva innebærer Åndens ledelse i våre liv, og hvilket forhold har du til dette "fenomenet"?
5. Henger tjeneste og glede sammen i ditt liv? Forbinder du i det hele tatt selvoppofrende og krevende tjeneste i Guds rike med glede, eller blir det bare strev og krav? Hvorfor er gleden så viktig i vår tjeneste for Jesus?

LEKSJON 11

Å TAPE SEG SELV FOR Å VINNE KRISTUS

Fil 3,4-11

Kommentarer til teksten

I disse versene bruker Paulus sitt eget liv som eksempel på et menneske som tjener Gud "ved Guds Ånd". Det er i det hele tatt typisk for Filipperbrevet at Paulus ikke imøtegår judaismen med læremessige argumenter (som i Galaterbrevet og Romerbrevet), men henviser til sin personlige livserfaring. Paulus vet at det personlige vitnesbyrd betyr mer for Filippermenigheten enn alle argumenter til sammen. (Det viser det nære og fortrolige tillitsforhold mellom apostelen og menigheten.) Det personlige vitnesbyrd har stor betydning i forsvaret av evangeliets sannhet! Før satte Paulus sin lit til sine menneskelige fortrinn og sin egen rettferdighet, jf 3,4-6 og 9. Nå ser han på alt dette som verdiløst ("tap" og "skrap") sammenlignet med det han har opplevd i møte med Jesus Kristus, jf 3,7-11. Nå er det ikke lenger tale om en rettferdighet som han har forsøkt å prestere selv, men en rettferdighet (frelse) som han har fått som gave ved troen på Jesus Kristus:

Tankerekken i vers 4 - i forhold til versene 1-3 er følgende: "Det jeg kan vise til av menneskelige fortrinn", jf vers 4, står altså i opposisjon til judaistenes teologi - om å sette sin lit til en ytre menneskelig skikk. Paulus' tanke var: Er det snakk om noe menneskelig som kan gi oss fortrinn, eller "frelsespoeng", innfor Gud, så hadde da han det. Jf til disse versene - 2 Kor 11,18 og 21-22.

Hva Paulus kan skryte av rent menneskelig sett

Paulus nevner her seks fortrinn, versene 5-6:

- Omskåret på den åttende dag
- Av Israels folk og Benjamins stamme
- En hebreer født av hebreere
- En fariseer i forhold til loven
- Brennende av iver i "sin" sak
- Uklanderlig i sin rettferdighet etter loven

Men så kommer altså det store *men* i vers 7! I Paulus kristenerfaring var et "før" og et "nå" - et radikalt brudd med hans religiøse fortid. Det Paulus gjør i dette skriftavsnittet er å føre opp en taps- og vinningskonto, med hver sine verdiskalaer:

PAULUS' TAPS- OG VINNINGSKONTO

TAP jf vers 4-6	VINNING jf vers 8-11
Det som før var en vinning og som nå betraktes som skrap eller søppel (= menneskelig verdiskala)	Det som er så mye mer verd. (= Gudsrikets verdiskala)
Høy religiøs byrd	Kjenne Kristus vers 8a, 10a
Tilhørighet i gudsfolket	Vinne Kristus vers 8b
Sosial status	Være i Kristus vers 9a
Idealisme	Få del i hans lidelser vers 10
Moralsk uklanderlighet	Være grepet av Kristus vers 12

La oss se litt på et par viktige uttrykk i disse versene:

Først uttrykket ”*kjenne Kristus*”: Det greske ordet *ginosko* som betyr å kjenne personlig, ved personlig å ha opplevd, altså ikke bare å vite om. Å kjenne - i bibelsk forstand er altså i aller høyeste grad en “hjertesak”, jf Matt 13,15 - forstå med hjertet.

Uttrykket ”*å vinne Kristus*” er også sentralt her. Dette må tolkes ikke bare futurisk, dvs å vinne ham en gang i framtida (vers 12 ff), men også presentisk, dvs “å ha vunnet ham” *nå* - jf uttrykket “være i ham”. Det som har brakt Paulus inn i dette frelsessamfunn med Kristus er rettferdiggjørelsen av tro, jf vers 9. Også her står Paulus’ oppfatning og forkynnelse mot den jødiske og judaistiske oppfatning.

Hva er rettferdiggjørelse?

Paulus legger vekt på følgende elementer i sin rettferdiggjørelseslære:

- Den er *en gave*, den rettferdighet “jeg får”. I motsetning til denne står min egen rettferdighet, den loven gir og den jeg altså må gjøre meg fortjent til.
- Den fås/formidles *ved tro* på Kristus. Det motsatte blir rettferdighet formidlet ved loven som “gjerningsrettferdighet”. Den rettferdighet Paulus taler om er altså *en genuin nådeserfaring*.
-

MER OM RETTFERDIGGJØRELSEN

1. Nøkkelordet i Gal 2,16

- Et nøkkelord i den paulinske lære om rettferdiggjørelsen finner vi i Gal 2,16: "Men vi vet at et menneske ikke blir rettferdig for Gud på grunn av gjerninger som loven krever, men bare ved troen på Jesus Kristus. Derfor trodde vi også på Jesus Kristus så vi kunne erklæres rettferdige ved troen på Kristus, ikke på grunn av lovgjerninger. For ikke noe menneske blir rettferdig for Gud på grunn av lovgjerninger".
- Vi skal her ta med hovedpunktene i dette sentrale bibelske lærepunkt:

2. Rettferdiggjørelse er frikjennelse.

- "Rettferdiggjøre" er et juridisk uttrykk på gresk (*dikaioō*). Det betyr "å erklære for rettferdig" (= frikjenne). Ordet "rettferdiggjøre" betyr altså ikke "å gjøre rettferdig" eller å forvandle et menneske moralsk.
- Rettferdiggjørelse (gr. *dikaiōsis*) i paulinsk betydning er en domshandling fra Guds side, dvs. en frifinnelsesdom. Vi er så å si i Guds rettssal. Gud avsier den dom at et menneske som tror på Jesus Kristus er rettferdig for ham. Budskapet er: Den som tror på Jesus Kristus er frikjent (frelst).

3. Rettferdiggjørelse skjer ved troen på Jesus Kristus.

- Paulus påviser i sitt brev at det er ved tro på Kristus at et menneske får del i frelsen, ikke ved lovgjerninger. I Galaterbrevet henviser Paulus til galaternes egne kristne erfaringer, kap 3,1-5, og han sier at de har fått Ånden og opplevd Åndens mektige gjerninger, ikke på grunn av lovgjerninger, men ved å høre og tro. Denne frelsende tro kan karakteriseres på følgende måte: Den tro det er tale om, er tillit til "Guds Sønn som elsket meg og gav sitt liv for meg" (jfr. Gal 2,20b).
- Det er denne personlige tillit og fortrøstning til Jesus som Frelseren som gjør mennesket (synderen) delaktig i rettferdighetsgaven (= frelsen). Den frelsende tro er mottakelses-organet for Gudsrettferdigheten som tilbys gjennom Kristus. Eller for å bruke et bilde: Troen er tiggerens utstrakte hånd som tar imot rettferdigheten (frelsen) som en gave. Vi blir altså ikke erklært rettferdige på grunn av troen, men ved troen, på grunn av Kristus.
- Rettferdiggjørelse ved tro skjer momentant. I det øyeblikk et menneske tar imot frelsesgaven i Kristus, er det menneske frikjent og frelst, helt og fullt, og uten prestasjoner fra menneskets side.

4. Rettferdiggjørelse - uten lovgjerninger.

Hele Galaterbrevet domineres av den tanke at frelsen er av bare nåde, uten lovgjerninger. Hva er så lovens plass og betydning ifølge Paulus og spesielt i hans brev til Galaterne?

- Loven (gr. *nomos*) er først og fremst Moseloven (jfr. 3,12. 17. 19. 24) som inneholder etiske og kultiske (sermonielle) lover av forskjellige slag. I Galaterbrevet tenkes ofte på de rituelle deler av loven (med tanke på judaistenes sterke betoning av bl.a. omskjærelsen som frelsesvilkår).
- Loven viser hva synd virkelig er (3,19; jfr. Rom 3,20b). Loven setter navn på synden, men ikke bare det. Den gir synden konkrete utslag i form av lovbrudd (jfr. ordtaket: "Forbuden frukt smaker best").
- Loven har en frelseshistorisk betydning som en "vokter helt fram til Kristus" (3,24; NO-30: "Tuktemester til Kristus"). En "vokter" (gr. *paidagōgos*) var en slave som passet på rikmanns barn helt fram til myndighetsalderen, bl.a. fulgte dem på

skolen og gav dem en streng oppdragelse. Vokterens oppgave hadde altså midlertidig karakter.

- Rettferdiggjørelsen innebærer at den troende er frigjort fra loven. "Til frihet har Kristus frigjort oss!", Gal 5,1. Denne frihet som vi har i Kristus, åpner ikke for et liv "fritt fram", Gal 5,13, men er ment å være et liv i kjærlighetens tjeneste for andre, jf Gal 5,13b-14). Lovens dypeste innhold og intensjon er kjærlighet til nesten og har ut fra dette synspunkt fremdeles gyldighet for den kristne.
- 5. Til slutt litt om rettferdiggjørelse og den kristnes etiske liv (helligjørelsen).**
- Rettferdiggjørelse betyr (som vi har sett ovenfor) at Gud erklærer den som tror på ham for rettferdig. Det er en domshandling i Guds "rettssal" (i himmelen) hvor Gud frikjenner synderen for Jesu skyld av bare nåde. I kraft av denne frifinnelsesdom står den rettferdiggjorte hellig og ren for Gud fordi han er tilregnet Kristi fullkomne rettferdighet og har fått sine synder tilgitt. Derfor kalles de troende for "de hellige" (jfr. f.eks. Rom 1,7; 1 Kor 1,2). Denne religiøse hellighet i kraft av rettferdiggjørelsen skal så utfolde seg i et hellig liv (jfr. f.eks. Gal 5,16ff; Rom 6,1ff). Hele kristenmennesket skal helliggjøres (1 Tess 5,23).
- Helliggjørelse er derimot noe som skjer i den troende, og vil negativt si at den syndige natur med dens lidenskaper og lyster overgis til døden (Gal 5,24; Rom 6,6), positivt at den troende lar seg prege mer og mer av Kristus (Gal 4,19; Rom 8,29) som lever i dem (Gal 2,20). Dette er en livslang prosess i vekst og modning.
- Men rettferdiggjørelse og helliggjørelse hører uadskillelig sammen. Helliggjørelsen står i organisk sammenheng med rettferdiggjørelsen som er den grunnleggende forutsetning for det etiske liv. Rettferdiggjørelsen av tro skaper nemlig et nytt og levende gudsforhold på nådens grunn som får etiske konsekvenser for den kristne fordi Kristus ved troen tar bolig i den kristne og blir selve kilden til et nytt og annerledes liv som kan leves ut ved Den Hellige Ånds hjelp. "Vi må skjelne mellom rettferdiggjørelse og helliggjørelse. Det er ved rettferdiggjørelsen vi blir frelst. Det er ikke vår helliggjørelse som frelser oss. Den kommer som en frukt av at vi er rettferdiggjort av bare nåde, ved troen på Jesus. Men vi må ikke skille dem fra hverandre, for de hører nøye sammen" , se Carl Fr. Wisløff: Jeg vet på hvem jeg tror, s. 101.

(Teksten i rammen er hentet fra R. Gornitzka: Ord som lever, s. 170-173.)

Vers 10 må oppfattes som en utdyping av de foregående vers' tale om hva Kristus er og hva han vil være for den troende. Merk dobbelheten i dette: Det er snakk om et oppstandelsessamfunn med Kristus, "kjenne ham og kraften av hans oppstandelse". Jf til dette også Paulus' bønn i Ef 1,18-20. Og det er også snakk om et lidelsessamfunn, dvs delaktighet i de samme lidelser som Kristus måtte utholde, jf Rom 8,17; 2 Kor 1,5.7. Egentlig begjærer Paulus her å få dø slik som Jesus døde, dvs lide martyrdøden. Vers 11 røper også hvilken ydmykhet Paulus var besjelet av: "Måtte jeg bare nå fram til oppstandelsen fra de døde". Ordene røper at Paulus ikke så på seg selv som verdig til å oppleve en så stor lykke.

Avsluttende kan vi til denne del av kap 3 si (som enkelte bibeltolkere understreker) at versene er et av Bibelens stilistiske og teologiske

høydepunkter. Ja, noen har ment at dette er et av antikkens litterære høydepunkter.

Perspektiver på disippelskap

I kapittel 3 i Filipperbrevet starter Paulus å tale om det vi kan kalle ”*det sentrifugale prinsipp*” i kristenlivet; nemlig det alt springer ut fra, det grunnleggende prinsipp, nemlig å tjene ved Guds Ånd. Dersom vårt disippelliv og tjeneste ikke har Ånden som utgangspunkt og startdynamikk, vil vi, som vi har sett, havne i alt annet enn evangelisk kristendom. Og apostelen fortsetter å taler om det vi kanskje kan kalle ”*det sentripetale prinsipp*” i kristenlivet; nemlig det som hele tiden trekker inn mot sentrum, det som alltid er det sentrale, det apostelen den gang og vi som disipler i dag alltid må vende tilbake til. Å tape seg selv for å vinne Kristus, kaller apostelen dette. Skal vi tale litt mer teologisk, kan vi si det handler om rettferdiggjørelsens betydning – ikke bare som frelsesgrunn, men som ”tilbakevendende” livsprinsipp for hele kristenlivet. Det er flere grunner til at det apostelen tar opp her er svært viktig for oss som disipler og Jesu etterfølgere i dag.

- 1) Disippellivets sentripetale prinsipp er viktig for disippelens Gudsforhold.
- 2) Dette tilbakevendende livsprinsipp er også viktig for sann og sunn selvinnsikt, dvs for disippelens selvbilde.
- 3) Endelig er det sentripetale prinsipp viktig for hele vårt kristenliv og vårt tjeneste.

Rettferdiggjørelsens betydning for disippelens Gudsforhold

Det ”prinsipp” for kristenlivet vi snakker om er viktig først og fremst fordi vårt forhold til Gud ”reguleres” av dette! Det vi her taler om er egentlig basis for all evangelisk kristendomsforståelse, men hva snakker vi egentlig om? Jo, vi taler om det som var Paulus’ kampsak framfor noen; å bli rettferdig, dvs frikjent, for Gud i kraft av Jesu stedfortredende forsoningsgjerning, uten egne gjerninger. De lutherske reformatorene formulerte dette slik på 1500-tallet: ”Like ens lærer de at menneskene ikke kan bli rettferdiggjort overfor Gud ved egne krefter, fortjenester eller gjerninger, men at de blir rettferdiggjort uten vederlag for Kristi skyld ved troen, når de tror at de blir tatt til nåde og at syndene blir forlatt for Kristi skyld, han som ved sin død har gjort fyldest for våre synder. Denne tro tilregner Gud som rettferdig for seg, Rom 3 og 4.”³ Hele den reformatoriske kristenhet, ja, vi kan vel si de fleste kristne, står i dag sammen i denne tro og bekjennelse. Og hvorfor er dette viktig med tanke på vårt Gudsforhold?

³ Den augsburgske bekjennelse, art. IV: Om rettferdiggjørelsen. Siteret fra boka ”Den norske kirkes bekjennesskrifter”, redigert av A. Brunvoll, 1972.

Det er to svar som ligger oppe i dagen. Den paulinske og reformatoriske forståelse av rettferdiggjørelsen er avgjørende både for vår Gudsforståelse og vår frelsesforståelse! Litt om Gudsforståelsen først. Rettferdiggjørelseslæren er faktisk den eneste måte vi kan komme til rette med den paradoksale dobbelheten i det bibelske Gudsbilde på. Spørsmålet er nemlig hvordan vi kan holde sammen eller harmonisere Guds rettferdighet med hans vrede over synden – og hans grenseløse kjærlighet til synderen – i ett og samme syn. Den bibelske rettferdiggjørelseslæren hjelper oss med å komme til rette med dette i det den betoner både at Guds viser sin grenseløse kjærlighet i Kristi selvoppofrende gjerning og at synderen går fri Guds vredesdom over synden da det er Guds sønn som tar straffen og dommen.

Når det gjelder frelsesforståelsen, er jo det uttrykket Paulus selv bruker hovednøkkel – ”å vinne Kristus”. I troen på Jesu selvoppofrende gjerning vinnes nemlig hele ”gevinsten” som Jesus har skaffet til veie i sin forsoningsgjerning. Og her er det altså snakk om frelse uforskyldt, gratis og av bare nåde! I Ef 2.9ff sier apostelen nettopp om dette: ”For av nåde er dere frelse, ved tro. Det er ikke deres eget verk, men Gud gave. Det hviler ikke på gjerninger, for at ingen skal rose seg.” I dette ordet presiserer også Paulus hva en disippels Gudsforhold *ikke* skal bygges på, nemlig egne prestasjoner eller gjerninger. ”Det sentripetale prinsipp” som vi her kaller det vi som kristne hele tiden må vende tilbake til som sentrum og basis for vårt kristne liv og vår tjeneste, innebærer altså et stort og rungende *nei* til enhver prestasjonsforståelse. Dette gjelder i vårt Gudsforhold, men det gjelder også i vårt forhold til oss selv og vår tjeneste for andre!

Rettferdiggjørelsens betydning for vårt selvbilde

For det andre er det vi har kalt ”det sentripetale prinsipp” for kristenlivet viktig fordi det er dette som kan gi oss de viktigste elementene i sann og sunn kristen selvinnsikt. ”Å tape seg selv” betyr selvfølgelig ikke å utslette seg selv eller å se ned på seg selv. Hos Paulus betyr dette uttrykket åpenbart å gi avkall på den type selvliv som har utgangspunkt i syndige og selvopphøyende forhold. ”Å vinne Kristus” betyr på den annen side å få del i alt det positive Jesu person og gjerning kan være for oss personlig, for vårt selvbilde, vår forståelse av vår verdi og vår tjeneste. Sagt på en annen måte: Den paulinske rettferdiggjørelseslæren har store psykologiske og mentale konsekvenser! Den er simpelthen befriende, selvfølgelig fordi den kan gi oss visshet om våre synders forlatelse - og at vi går fri i Guds dom, men også fordi den kan frigjøre oss fra usunn selviskhet og selvopptatthet. Og alvoret er jo at det nettopp er *selvopptattheten* som kan bli et alternativt ”sentrum” vi stadig vender tilbake til dersom vi som Jesu etterfølgere ikke til enhver tid er bevisste nok og

ydmyke nok i forhold til dette med å tape oss selv for å vinne det Kristus er og har for oss.

Rettfærdiggjørelsens konsekvenser for vår tjeneste

Det vi har kalt ”det sentrifugale prinsipp” i kristenlivet, har endelig stor betydning for det liv vi lever sammen med andre mennesker, og det har stor betydning for vår tjeneste som Herrens disipler. Det vi her egentlig snakker om er den bibelske rettfærdiggjørelseslærens etiske og tjenstemessige konsekvenser. Rettfærdiggjørelsen gjør nemlig at vi ikke bare ser på Gud på en ny måte og at vi begynner å betrakte oss selv på en ny måte, men at vi også begynner å betrakte våre medmennesker og vår omverden på en ny måte! Våre medmennesker – som vi altså skal tjene blant – er nemlig mennesker som er elsket av Gud og som Kristus er død for. De eier i prinsippet den samme Guds rettfærdighet som vi selv har mottatt, selv om alle ikke har mottatt den på en personlig måte enda. Min grunnleggende tjeneste mot alle mennesker vil da bestå i å vise den grenseløse Guds nåde og rettfærdighet som jeg selv har mottatt. Mitt liv og min tjeneste vil altså være retningsstyrt av den nåde og rettfærdighet som jeg selv gratis har mottatt.

Innimellom kan det også være nyttig for oss å vende tilbake til hva det er som preger og styrer vårt liv og vår tjeneste for andre. Har vi egentlig utgangspunkt i den rettfærdighet vi av nåde har mottatt, eller er det andre faktorer som har begynt å bli dominerende? Hva med egne ambisjoner og motiver? Hva med andres meninger, styrer de oss? Jeg er overbevist om at vi til tider har nytte av å anvende ”det sentrifugale prinsipp”, og vende tilbake til utgangspunktet og den retningsgivende faktor for alt vi holder på med i det kristne liv! Også her må vi være villige til å tape oss selv for å vinne Kristus!

OPPSUMMERING: Å TAPE SEG SELV FOR Å VINNE KRISTUS

”Det sentrifugale prinsipp” i kristenlivet har vi valgt å kalle det vi i leksjon 10 har talt om, nemlig å tjene Gud i eller ved Ånden. Her taler vi om det som alt har sitt utspring i, nemlig Den Hellige Ånds person og gjerning. ”Det sentripetale prinsipp” har vi kalt det vi her i leksjon 11 har talt om, nemlig det vi alltid må vende tilbake til, det som trekker mot sentrum for å få riktig utgangspunkt og retning. ”Å tape seg selv for å vinne Kristus” er den paulinske formulering på dette. Rettfærdiggjørelse av bare nåde, kan vi si er den mer teologiske formulering av prinsippet. Vi har sett at dette prinsippet for store konsekvenser både for vårt forhold til Gud, vårt syn på oss selv og endelig for vårt forhold til våre medmennesker, de vi er satt til å tjene blant.

- 1) *Når det gjelder vårt Gudsforhold er rettfærdiggjørelseslæren på mange måter det punktet som skiller evangelisk kristendomssyn fra både andre kristendomsforståelser og fra religiøs Guds- og livstolkning over hodet. Den gir oss nemlig både det unike både i bibelsk og evangelisk forståelse både av Gud og frelsen. Poenget og utgangspunktet er både en Guds og en frelsesforståelse der*

vår prestasjon som mennesker ikke teller, og der alt blir Guds nådegjerning som mottas i tro.

- 2) *For det andre gir kristnlivets "sentripetale prinsipp" oss viktige faktorer for det vi kaller sann og sunn kristen selvinnsikt. "Å tape seg selv" betyr hos Paulus å gi avkall på syndig og selvforherligende selvliv. Den rettferdighet Gud vil gi oss, kan nemlig redde oss fra den usunne selvopptattheten - som lett blir viktig for oss - dersom vi ikke tar på alvor ordene om å tape seg selv for å vinne Kristus.*
- 3) *Endelig kan vi si at rettferdiggjørelsen gjør at vi ikke bare ser på Gud og oss selv på en nye måte, men også at vi begynner å betrakte våre medmennesker, våre omgivelser, og dermed vår tjeneste på en ny måte! Alle er nemlig elsket med den samme rettferdiggjørende kjærlighet som jeg selv er elsket med, alle har del i det samme, selv om den ikke har mottatt enda. Utgangspunkt og retning for min tjeneste er dermed gitt, nemlig Guds grenseløse nåde og kjærlighet, ikke mine egne ambisjoner og motiver, og heller ikke hva andre mennesker måtte mene og tenke!*

Disippeltesten

1. Vi har her talt om det å tape seg selv for å vinne Kristus som disippelskapets "sentripetale prinsipp". Hva har vi lagt i dette?
2. Hva innebærer og betyr det at "den paulinske og reformatoriske forståelse av rettferdiggjørelsen er avgjørende både for vår gudsforståelse og vår frelsesforståelse", som vi har uttrykt det i denne leksjonen?
3. Selvopptattheten har lett for å bli et alternativt sentrum i våre liv - dersom Kristus og rettferdiggjørelsen ikke er det, har vi også sagt i denne leksjonen. Kan selvopptattheten være noe du strever med? Hva gjør vi - og du - i tilfelle med den?
4. Hva har rettferdiggjørelsen med vårt selvbilde å gjøre? Og hva har den med vårt syn på våre medmennesker å gjøre?

LEKSJON 12

Å VÆRE GREPET AV KRISTUS - Fil 3,12-16

Kommentarer til teksten

Fokus i de versene 12-16 er den vandring og det løp som ligger foran enhver kristen og disippel. Språkbruken i disse versene tyder klart på at det er idrettsbanen som Paulus har i tankene. Vi kan si det er utviklingen og veksten i det kristne liv som opptar Paulus i disse versene.

Hva betyr det ”å være grepet av Kristus”?

Paulus sier her i vers 12b at han er ”grepet av Kristus”. Vi skal merke oss at ordet ”grepet” her står i passiv, noe som tyder på at det må være Kristus som har grepet ham (objektivt forstått) og ikke han som er grepet følelsesmessig (subjektivt forstått) av Kristus. Nå behøver vi nok ikke å sette disse to sidene ved ”grepenheten” opp mot hverandre alt for sterkt: Av det at Kristus har grepet inn i Paulus’ liv, som han gir mange sterke vitnesbyrd om i sine brever, følger også naturlig at han selv (subjektivt og engasjementsmessig) ble grepet av Kristus, jf f eks Gal 2,19ff.

I det Paulus taler om i vers 12-13 kommer det videre til syne en dobbelthet: Paulus vitner om den ydmyke følelse av ikke å være ferdig, ikke å være fullkommen - eller at han ikke allerede har grepet det. Og vi kan spørre hva som kunne ligge bak denne visshet eller følelse hos Paulus av ikke å være fullkommen. Ut fra det paulinske materiale kan vi i hvert fall peke på tre sentrale faktorer:

- Minnet om at han hadde forfulgt Guds forsamling, jf 1 Tim 1,12f.
- Erkjennelsen av at kjøttet/dvs det gamle mennesket enda var til stede selv om det var ”i korsfestet tilstand”, jf Rom 6,7.
- Et tredje element kan være hos det ”himmelhøye” ideal som han vitner om - ikke minst i vårt avsnitt her.

I tillegg til følelsen av utilstrekkelighet, vitner Paulus her om den rastløse iver etter å komme videre i sin kristenvandring, versene 12-13. Tanken går selvfølgelig til idrettsmannens målbevisste satsning, jf ordene: mål, seierspris, ett gjør jeg, osv.

Siktemålet med det hele taler Paulus om i vers 14. Han jager fram mot målet - og seiersprisen - som Gud selv har kalt oss til. Ja, det er nettopp dette vi er kalt til i Jesus Kristus, sier han. Med dette understreker Paulus det personlige - og det ansvar for sitt eget løp - som påligger hver enkelt kristen.

Kristen utvikling og vekst

Versene 15-16 taler mer presist om vekstprinsippene for sant kristenliv og disippelliv. Disse prinsippene kan vi ut fra disse versene oppsummere på følgende måte: For det første: Erkjennelsen av å være “nådd modenhet” i Kristus, men enda ikke ferdig med løpet, vers 15. Den som har “nådd modenhet” eller fullkommenhet, er altså enda ikke “ferdig”, og han kan altså ikke slå seg til ro! Kanskje ligger bildet med idrettsmannen, som nok er ferdig “utviklet”, men som ikke er ferdig med sitt løp - under her.

Tilsynelatende finnes det en motsetning i Paulus’ bruk av ordet “fullkommen” i dette tekstavsnittet. I vers 15 finner vi nemlig ordet fullkommen (*teleios*) som et adjektiv, og da må meningen være å karakterisere en tilstand eller egenskap. I Kristus finnes nemlig en “fullkommenhet”. Dette vitnet Paulus også om for andre menigheter, jf 1 Kor 2,6. I vers 12 sier Paulus at han enda ikke er “fullkommen”. Men i dette verset finner vi det samme ordet i en verbalform (*teteleiomai*=perf. pass.) som kanskje rettest må oversettes “fullkommengjort” eller “fullendt”. Med dette siste må da Paulus sikte til løpets fullendelse.

For det andre: Den åndelige utvikling og vekst er avhengig av Guds åpenbaring, vers 15b. Her taler om at Gud kan gi klarhet, eg. gi åpenbaring (gresk: *apokalypsei*), til den som ser annerledes enn apostelen på tingene. Egentlig peker Paulus på en uhyre viktig ting når det gjelder kristen erkjennelse og vekst. Alt av forståelse i Guds rike og det som fører til vekst og utvikling er basert på at Gud åpenbarer det.

For det tredje: Den åndelige utvikling og vekst i den kristnes liv er en kontinuerlig prosess - der det gjelder å ikke stoppe opp, vers 16. I dette utsagnet ligger tanken innebygget at det er mulig (og det skjer) at livet hemmes og at veksten og utviklingen stopper opp. I enkelte av de menighetene Paulus hadde ansvar for, var dette et svært aktuelt problem, jf 1 Kor 3,1ff. Paulus bekrefter også i vers 16 at den åndelige utvikling er individuell, alle har ikke nådd like langt i sin utvikling, men ansvaret for veksten, utviklingen, progresjonen - er lik for alle!

MER OM VEKST OG MODNING (HELLIGGJØRELSE) I KRISTENLIVET

Paulus taler mye i sine brev om vekst og modning i kristenlivet. Helliggjørelse er det begrep apostelen bruker om dette fenomen. Vi skal her samle noen viktige punkter i den paulinske helliggjørelseslære:

1. Helliggjørelse er Guds vilje.

- "Dette er Guds vilje - deres helliggjørelse", heter det i 1 Tess 4,3. Guds vilje er alltid god, og kallet til helliggjørelse er et uttrykk for at Gud vil oss det aller beste i livet.
- Helliggjørelse vil si å leve etter de livslover som Gud har gitt oss i sitt Ord. Guds helliggjørende gjerning i den troende angår hele mennesket, ånd, sjel og legeme, jf 1 Tess 5,23).

2. Helliggjørelse er det samme som å vokse i kristenlivet.

- Paulus vil inspirere de troende til å gjøre fremskritt i kristenlivet. Jfr. uttrykkene "mer og mer" av kjærlighet til hverandre, slik Paulus uttrykker dette i 1 Tess 3,12 - og "enda større fremskritt", 1 Tess 4,1, 10. Her i Filipperbrevet taler om at han selv "jager mot målet" og han "strekker seg" etter det som ligger foran. Denne vekstprosess i det kristne liv står i organisk sammenheng med det nye livet som Gud i Kristus har skapt i den troende og er en utfoldelse av dette i hverdagslivet.
- Det helliggjørelsesmål som apostelen taler om, er å "stå uklanderlige i hellighet for Gud", jf 1 Tess 3,13. ("Hellig" = utskilt fra verden og innviet Gud.) De troende er hellige i Kristus i kraft av hans frelsergjerning (jfr. f. eks. 1 Kor 1,2; o. fl. st.). Men også her gjelder det: De kristne skal bli det de er i Kristus! Apostelen vil inspirere til vekst i helliggjørelse, og målet er å stå ulastelige i hellighet for Gud når Jesus kommer igjen (jfr. Ef 1,4b; 5,27; Kol 1,22).

3. Helliggjørelsen gjelder livene våre "slik de faktisk er"!

- Den helliggjørelse som apostelen taler om i sine brev er ikke en eller annen åndelig stemning høyt hevet over det praktiske liv den kristne er kalt til å leve i denne verden. Nei, helliggjørelse er kristenlivet i funksjon på konkrete livsområder.
- I sine brev (og vi tar her 1 Tessalonikerbrev som eksempel) er Paulus f eks opptatt av helliggjørelse og seksualliv, 1 Tess 4,3-7, helliggjørelse og arbeidsliv, 1 Tess 4,11-12 - og helliggjørelse og praktisk menighetsliv, 1 Tess 5,12-22.

1. Helliggjørelse er et Guds verk.

- 1 Tess 5,23-24 gir Paulus sterkt uttrykk for dette: "Må han, fredens Gud, hellige dere helt igjennom, og må deres ånd, sjel og legeme bli bevart uskadd, så dere kan være uklanderlige når vår Herre Jesus Kristus kommer. Han som kaller dere er trofast; han skal gjøre det!" I disse ordene møter vi den Gud som helliggjør. Det understreker at det er han selv som skal gjøre helliggjørelsesverket i den troende, og det på en måte som berører hele mennesket.
- Den Gud som er fredens Gud og en trofast Gud, "han skal gjøre det"! Hele tyngdepunktet ligger hos Gud og hva han er mektig til å gjøre i den troende - han som ikke bare begynner en god gjerning i oss, men som også fullfører den! (Fil 1,6). Det gir frimodighet til å møte Kristus når han kommer igjen og det skal avlegges regnskap for liv og tjeneste.

(Tekst fra: R. Gornizka: Ord som lever, s. 232-234.)

Perspektiver på disippelskap

”Å være grepet av Kristus” (både objektivt og subjektivt forstått) gir tilgang til et for det naturlige mennesket ukjent vekstpotensiale. *Disippellivets vekst- eller utviklingsprinsipp* kaller vi derfor denne del av den paulinske disippelteologi. Og kjernes spørsmålet blir her: Hvordan kan vi som kristne og som Jesu etterfølgere utvikle oss og vokse i vårt åndelige liv, slik det tales om her. Egentlig har foregående behandling av de versene vi her er opptatt av, gitt de viktigste svar på dette, men la oss oppsummere og presisere følgende punkter:

- 1) Disippellivets vekstprinsipp har som utgangspunkt at vi som Jesu etterfølgere må vedstå oss våre liv slik de faktisk er – og ikke slik vi skulle ønske at de var.
- 2) Disippellivets vekstprinsipp bygger videre på at den åndelige vekst gis i det genuine åpenbaringsfellesskap som en kristen har med Jesus Kristus.
- 3) Endelig snakker vi om en kontinuerlig vekstprosess, der vi må være klar over at det er mulig å stanse opp i utviklingen.

Å kunne vedstå seg sitt liv

All kristen vekst og utvikling starter med at vedstår seg sitt liv slik det faktisk har vært og slik det er. Dette taler Paulus tydelig om i sine brev. Han var ikke bare bevisst på hvem han var og hva han var før han ble en kristen (slik han vitner om i Fil 3), men han vedsto seg også de mørke sidene, skyggesidene i sin fortid. Flere ganger er han opptatt med at han forfulgte Guds menighet før han ble en kristen, jf 1 Kor 15,9; Gal 1,13; Fil 3,6; 1 Tim 1,13.

Paulus hadde tydeligvis heller ikke problemer med å vedstå seg at han kjente syndens og syndemenneskets drivkrefter i sitt liv, jf Rom 7,22. Han var riktignok svært klar over hvor han skulle finne hjelp og seier i sitt liv (jf Rom 7,24!), men han benektet ikke denne siden av kristenlivet – til tross for all overgivelse til Herren. I sammenheng med dette er det også på sin plass å nevne at apostelen vedsto seg sin svakhet, jf 2 Kor 11,30; 12,9, og ha så på svakheten som en mulighet for at Guds kraft kunne åpenbares.

Apostelen hadde med andre ord lært å tale sant om sitt eget liv! Dette er selvfølgelig like viktig for oss som Herrens disipler i dag som for Paulus den gang. Og hvorfor er dette så viktig? Jo, først og fremst er det viking for vår egen skyld. Vi har det nemlig best med oss selv om vi lærer å tale sant om våre egne liv, at vi vedstår oss våre liv slik de faktisk er, og ikke slik vi skulle

ønske oss at de var. Sannheten er jo at dersom vi ikke taler sant om våre egne liv, så lyver vi for oss selv, og det er jo en alvorlig sak som kan ha alvorlige konsekvenser både for oss selv, vår egen personlighetsutvikling og for våre medmennesker.

At vi taler sant om vår egne liv er også viktig for Guds skyld! Skal vi lære av apostelen Paulus' liv også her, er det klart at det var nettopp i denne sanne selvinnsikt han så mulighetene for at Guds styrke og kraft skulle kunne bli åpenbart i hans liv. Ikke noe sted er dette uttrykt klarere enn i Paulus' selvitnesbyrd i 2 Kor 12,9: "Derfor vil jeg helst rose meg av min svakhet, for at Kristi kraft kan ta bolig i meg." Det er altså åpenbart at det er i dette at mulighetene for å få realisert hele Guds utviklingspotensiale i mitt liv ligger! Dersom vi ikke er villige til å tale sant om våre egne liv, legger vi nemlig hindringer i veien for Guds gjerning i våre liv.

Den vertikale dimensjon i vekstprosessen

Det andre forhold som er viktig for sann og sunn åndelig utvikling og vekst, er å bli klar over det vekstpotensiale som ligger i at vi som troende lever i *et åpenbaringsfelleskap* med Herren. Det er i vers 15 i kap 3 at ordet åpenbaring dukker opp. Her sier Paulus at de i Filippermenigheten som ser annerledes på dette med vekst og utvikling i det kristne liv enn det han har meddelt dem, skal Herren selv ta seg av ved at han gir klarhet, eller åpenbarer for dem det som er riktig. Her står vi overfor en avgjørende og svært viktig sak med tanke på hvor vellykket den vekstprosess vi som kristne er inne i skal bli. Kanskje kan vi kalle dette "den vertikale dimensjon" i vekstprosessen.

Hvorfor må vi ha denne dimensjonen med oss? Jo, først og fremst fordi dette åpenbaringsperspektivet tydeliggjør at den vekstprosessen en kristen er inne i ikke er en naturlig prosess i den forstand at den bygger på naturlige, menneskelige forutsetninger. Nei, det er en åndelig prosess som Herren selv ved sin Ånd vil styre med. Den kristne vekst og utvikling, helligjørelsen, har riktignok store konsekvenser for det naturlige mennesket, for våre tanker, vår personlighet, våre valg, osv.

Men helligjørelsen er helt og fullt en Guds gjerning i våre liv! Dessuten får dette åpenbaringsperspektivet fram at Herren stadig vil hjelpe oss, stå oss bi og sørge for oss i denne prosessen. Vi er altså ikke overlatt til oss selv i det løpet som ligger foran oss, som Paulus taler om i disse versene, men Herren selv er der ved sin ved sin åpenbarings Ånd og gir oss det vi trenger. Han vil styrke oss og gi oss del i sine tanker og planer!

En kontinuerlig prosess – med muligheter for å stoppe opp!

Endelig må vi presisere at den åndelige utvikling og vekst er en *kontinuerlig* prosess, der vi stadig også står overfor farene ved å stoppe opp. Paulus presiserer i vers 16 at vi som kristne har kommet ulikt i veg i dette løpet, men poenget er ikke å stoppe opp men å holde fram i samme spor! Dette krever for det første en bevissthet om hva det er vi egentlig er med på, og det krever en bevissthet om målet, hva det er som venter oss. Seiersprisen taler Paulus om i vers 14. Men hva er det som kan få oss til å stoppe opp i løpet, i den vekst- og modningsprosess som Herren ønsker å ha oss i?

Som i en idrettsmanns løp, kan *mangel på konsentrasjon* få katastrofale følger. Dersom vi altså mister konsentrasjonen på hvor viktig det er å være i denne kontinuerlige utviklingsprosessen med våre liv, og dersom vi taper målet av syne, vil vi fort bli leggende etter og kanskje stoppe opp. En idrettsmann kan også *bli trøtt og utslitt* – og av den grunn stoppe opp i løpet. Det finnes også mange Jesu etterfølgere som har opplevd det samme. Nå er det riktignok ikke Herrens skyld at vi kan bli utmattet og trøtte i løpet (det har vi nemlig som regel skyld i selv), men alvorret er jo der uansett.

Hebreerbrevets forfatter taler nettopp om denne situasjonen i kapittel 12,1ff, og han sier: "...så la oss legge bort alt som tynger, og synden som så lett henger seg på oss, og holde ut i det løp som er lagt opp for oss, med blikket festet på ham som er troens opphavsmann og fullender, Jesus." Det som gjør at vi ofte blir utmattet og trøtte er altså at ting kan begynne å tyngre oss, som bekymringer og annet, men også synd som så lett "henger seg på oss", som Hebreerbrevets forfatter her taler om. Og rådet er også klart: Skal vi fullføre løpet må vi legge av det som tynger oss ned og som gjør oss trøtte og utslitt, og feste blikket på Jesus som både går foran oss i løpet og som står klar til å ta imot oss ved målstreken! "Ja, tenk på ham som holdt ut en slik motstand fra syndere, så dere ikke blir trette og motløse", sier samme forfatter!

En idrettsmann kan også *falle i løpet*, og ting kan gjøre at han ikke reiser seg for å fortsette. Å falle fra eller å falle som en kristen er en kjent terminologi i de Nytestamentlige skriftene, og det er et kjent fenomen for kristne til alle tider. Det tales i Nytestamentet om å falle fra troen som følge av trengsler og prøvelser, jf Matt 13,21; Luk 8,13; 1 Tim 4,1; Hebr 3,12. Og det tales om det å få sin bror til å falle, Rom 14,13; å falle i djevelens snare, 1 Tim 3,7; å falle i fristelse, 1 Tim 6,9; osv. Men det tales også om mulighetene til å få hjelp og til å reise seg og forsette i løpet. I Gal 6 taler Paulus om ansvaret vi som kristne har for å hjelpe medkristne som "blir grepet i feiltrinn", som han sier i vers 1. Og vi skal hjelpe dem ved å "vise dem til rette", men samtidig passe på oss selv slik at vi ikke blir fristet og faller. Det går altså an som en kristen og en

Jesu etterfølger å falle, men det går også an å få hjelp til å reise seg igjen for å fortsette løpet!

OPPSUMMERING: Å VÆRE GREPET AV KRISTUS JESUS

Vi har i denne leksjon 12 talt om hva det innebærer å være grepet av Kristus Jesus (både objektivt og subjektivt forstått). Hovedbudskapet her er at det å være grepet av Jesus gir oss tilgang til et for det naturlige mennesket ukjent vekstpotensiale.

Helliggjørelsesprosessen som alle kristne er kalt til å være i, er en gjennomgripende prosess – med store konsekvenser dersom den ødelegges eller hindres. Vi har pekt på tre viktige elementer i denne vekst- og modningsprosessen vi som disipler står i:

- 1) Det første vi har understreket er at helliggjørelsen, *den kristnes vekst- og modningsprosess blir slik Gud har planlagt den for den enkelte, dersom vi lærer oss å vedstå oss våre liv slik de faktisk har vært og slik de er nå.* Dette innebærer at vi må lære å tale sant om våre egne liv, slik vi skal tale sant om Gud og våre medmennesker. Vi har sett at nettopp dette er Guds mulighet i våre liv. Det er nemlig med dette utgangspunkt Gud kan åpenbare sin kraft i vår svakhet!
- 2) Det andre vi har understreket er at *dersom den kristne vekst- og modningsprosessen skal bli vellykket i våre liv, må vi ha med oss den vertikale dimensjonen i denne prosessen, nemlig åpenbaringsfellesskapet med Herren.* Nettopp i det at Herren hele tiden er innstilt på å åpenbare sin veg og vilje for oss på det stadium i har kommet i løpet, ligger vår mulighet til å komme videre!
- 3) Endelig har vi presisert betydningen av at *vi snakker om en kontinuerlig prosess, der det er mulig også å stoppe opp og ikke komme videre.* Manglende konsentrasjon på løpet og målet har vi sett kan gjøre at vi blir liggende etter og stanser. Det samme gjør utslitthet og trøtthet. Derfor er det viktig at vi legger av alt som kan tyngde oss ned i løpet, og at vi fester blikket på han som løper foran, nemlig Jesus. Sist men ikke minst har vi pekt på at vi også kan falle i løpet, og at dette fallet kan gi oss problemer slik at vi får vanskeligheter med å fortsette. Her har vi som disipler ansvar for å hjelpe hverandre på beina igjen – slik at vi blir i stand til å fullføre.

Disippeltesten

1. Hvorfor er det med å vedstå seg sitt liv slik det faktisk er (og ikke slik det burde være), så viktig for sann og sunn utvikling og vekst i kristenlivet?
2. Hva ligger i det vi har kalt "den vertikale dimensjon" i vekstprosessen? Og hvilken betydning har denne "dimensjonen" i kristenlivet for deg?
3. Oppsummer hva vi i denne leksjonen har pekt på som faktorer som kan hindre vekst og utvikling i en kristens liv. Sett ord på ting du strever med på dette området!

4. "Helligjørelse" er et viktig bibelsk begrep, har vi sett, men både ordet og saken bak det kan volde mye besvær for mange Jesu etterfølgere. Hvilket forhold har du til begrepet og saken?

LEKSJON 13

Å LEVE I FORVENTNING

Fil 3,17-21

Kommentarer til teksten

Også i disse versene setter Paulus ting opp mot hverandre. Og her er det de som lever som fiender av Kristi kors og som har magen til Gud, som settes opp som en kontrast til “vi” dvs de troende, inklusiv apostelen som framstiller seg som et forbilde (vers 17). Og “vi” er de som ikke er opptatt av jordiske og materielle ting, men som har borgerrett i himmelen, og som lever i forventning om at Jesus snart skal komme igjen som Frelser og Herre. Men før vi ser noe mer på dette, skal vi stanse for noen enkeltheter i teksten.

Hvem er fiender av Jesu kors?

Paulus og hans medarbeidere framstilte ofte seg selv som forbilder, jf 1 Tess 1,6; 2 Tess 3,8-9; 1 Kor 4,16 (1 Pet 5,3). Jf også uttrykksmåten “jeg” - “vi” her i vers 17. Men Paulus taler også i disse versene om det vi kan kalle “den motsatte ytterlighet”, eller det kristne forbildet vrengebilde - nemlig de som lever som fiender av Kristi kors, vers 18. Karakteristisk for disse menneskene er:

- De har magen til Gud.
- De setter sin ære i skammelige ting (hva dette er sies det ikke noe om).
- De er opptatte av jordiske ting, eller de tenker på og attrår utelukkende jordiske ting. En oversettelse lyder: “Denne verden utgjør grensene for deres horisont.”
- De ender i fortapelse.

Hvem var disse menneskene? Det finnes faktisk ulike alternativer å velge mellom: Det kan være snakk om uomvendte hedninger. Og leversettet kunne kanskje ligne, men dette stemmer nok ikke med den språkbruk vi finner i vers 18. Skal man bli en fiende av Kristi kors, må man i utgangspunktet ha et forhold til korset/troen. Verdens mennesker framstilles aldri i Skriften som fiender av Kristi kors.

Kan Paulus ha de før omtalte (jf 3,1-3) judaistene i tankene? Dersom det er judaistene han tenker på, er det i så fall bare her Paulus kaller judaistene for “fiender av Kristi kors”. Mer tenkelig er det derfor at Paulus her snakker om

verdsliggjorte eller kjødelige kristne. Dette stemmer med utsagn både i Gal 5,13 og 1 Pet 2,16 der det tales om kristne som misbrukte Paulus' lære om de kristnes frihet fra loven "til anledning for kjødet".

Jesu etterfølgere er preget av glad forventning!

Paulus avslutter dette tekstavsnittet med å tale om det kristne forbildets kjennetegn og kraftkilde, vers 20. Han kontrasterer dette til talen om de som lever som fiender av Kristi kors - jf "men vi". Og vi kan si han her tar fram tre viktige ting:

- 1) Himmeltrangen eller -lengselen. Jf det Paulus taler om i Kol 3,2 om det himmelvendte sinn.
- 2) Den aktive ventingen på Jesu gjenkomst.
- 3) Lengselen etter forvandlingen, jf 2 Kor 5,1f. Til vers 21 - se 1 Kor 15,28.41f.

MER OM JESU GJENKOMST OG DEN KRISTNE FORVENTNING

1. Jesus vil personlig komme igjen

- Hovedordet for Jesu gjenkomst i NT er (på gresk) "parusia". Ordet parusia betyr egentlig "nærvær", og i NT har vi eksempler på at ordet brukes på denne måten (f. eks. Fil 2,12). Ordet parusia var i den hellenistiske verden det "tekniske uttrykket" for en konges ankomst: Store forberedelser ble gjort, og alt måtte være ferdig når kongen skulle komme. Hans ankomst ble innvarslet med trompetstøt, etterfulgt av hyllingsropet: "Kongen kommer!"
- Ordet parusia i NT brukes primært om Jesu gjenkomst (1 Tess 2,19; 3,13; 4,15; 5,23; 2 Tess 2,8; jfr. Matt 24,3. 27. 37; 1 Kor 15,23; Jak 5,7. 8; 2 Pet 1,16; 3,4; 1 Joh 2,28). Ordene forkynner at Jesus kommer igjen og at Jesu komme er fremtidsbegivenhetenes store klimaks. Ordene viser at gjenkomsten (parusien) er knyttet sammen med endetidshistoriske begivenheter, de troendes oppstandelse, bortrykkelse, osv.

2. Ulike syn på gjenkomsten.

- Herren Jesus kommer altså ned fra himmelen, men ifølge ordene i 1 Tess 4,16-17 kommer han ikke ned til jorden. I denne forbindelse nevner vi at noen fortolkere skiller mellom to faser/etapper/akter i forbindelse med Jesu gjenkomst, adskilt i tid: Den ene angår de troende (som her), og den andre hele menneskeheten (jfr. Åp 1,7; 19,11ff). Andre fortolkere ser Jesu gjenkomst som én begivenhet, nemlig Jesu gjenkomst til frelse og dom på samme tid.
- Selv om det alltid har vært ulike oppfatninger om detaljer i forbindelse med Jesu gjenkomst, har den kristne menighet til alle tider stått sammen om den felles tro at Jesus Kristus kommer igjen, slik det lyder i Den apostoliske trosbekjennelse: "...Skal derfra komme igjen..." (og dermed at historien beveger seg mot et mål, med Jesu gjenkomst som endetidshistoriens store klimaks). Det overordnede er at Jesus kommer igjen, med kallet til å være rede når han kommer!

3. Jesu gjenkomst og de troendes oppstandelse.

- De avdøde troende skal stå opp fra de døde når Jesus kommer igjen, jf f eks Fil 3,21 og 1 Tess 4,16b. Og det er en legemlig oppstandelse det er tale om, da de avdøde troende skal få sine oppstandelseslegemer eller herlighetslegemer, som er

"åndelige legemer" på linje med Kristi oppstandelseslegeme (jfr. 1 Kor 15,35. 42-44; Fil 3,21).

- De som lever når Jesus kommer igjen, skal bli "forvandlet", dvs. få nye åndelige legemer som blir like med Jesu herlighetslegeme (jfr. 1 Kor 15,51ff; Fil 3,21). De skal ikke bli "avkledd" = skilles fra sitt legeme i døden, men bli "overkledd" = få et nytt himmelsk legeme (2 Kor 5,2-4). Etter at de troende har stått opp fra de døde, skal bortrykkelsen finne sted.

4. Den tjenestemotiverende forventning.

- Budskapet om Jesu gjenkomst skal altså ikke være noe som skremmer de troende, men som trøster dem og inspirerer dem til å se fremover mot dagen da de skal møte Herren. Men møtet med ham synes også å være forbundet med en regnskapsdag som kaller til selvransakelse. Det heter nemlig i 2 Kor 5,10 at vi som troende skal fram for Kristi domstol. Den domsprøve det her synes å være tale om, gjelder ikke de troendes frelsessak. Når det gjelder et menneskes frelse, er det trosforholdet til Kristus som er det avgjørende (jfr. Joh 5,24). Det det her er tale om, er at en troende skal avlegge regnskap for hvorledes han eller hun har forvaltet sitt liv (jfr. 1 Kor 3,13-15).
- Jesu gjenkomst er derfor et motiv til å leve sitt liv i lys av den bibelske sannhet at det kommer en regnskapsdag for den kristne (og for alle mennesker). Jesu gjenkomst får på denne måten betydning for vårt praktiske kristenliv og blir et sterkt kall til å leve et rett kristenliv (helliggjørelse) og til å tjene Herren.

(Tekst fra: R. Gornizka: Ord som lever, s. 228-232.)

Perspektiver på disippelskap

I disse versene vi har arbeidet med tydeliggjør Paulus kontrasten mellom det naturlige menneskets livshorisont og disippelens livsperspektiv. Uansett hvordan vi tolker uttrykket "fiender av Kristi kors" (jf tekstkomentaren), markerer versene kontrasten dem som går mot fortapelse, og dem som har sin borgerrett i himmelen. Er det noe som skal prege disippellivet ut fra disse versene, så må det være forventningen til at Jesus Kristus skal komme igjen fra himmelen for å forvandle de troende til sin likhet og herlighet. I den forventningen som apostelen taler om her, ligger både troen på at dette er sant, og fortrøstningen og håpet om at det snart skal skje.

Det apostelen taler om her kan vi kanskje kalle *disippellivets retningsprinsipp*. Retningen og målet er jo tydelig i det livet som vi taler om her, nemlig Guds himmel. Den forventningen om at Jesus snart skal komme igjen, vil også i høyeste grad være retningsbestemmende for en disippels liv; da tanker, tid og ressurser rettes inn mot det som blir sentralt og viktig i forbindelse med at Jesus snart kommer igjen. Men *hvorfor er denne forventningen egentlig så viktig i leve i for en disippel?* Følgende punkter anser vi som viktige svar på dette spørsmålet:

- 1) Forventningen er viktig for vår egen tros skyld, for at vi skal holde oss våkne og ventende.
- 2) Forventningen er viktig for evangeliets egen skyld. Det haster nemlig å bringe det gode budskap ut til så mange som mulig før Jesus kommer igjen.
- 3) Forventningen er viktig for verdens skyld. Verden har nemlig bruk for frelsesbudskapet, ja, verdens mennesker venter faktisk på det!

Forventningen er viktig for vårt eget trosliv!

For det første kan vi si det er viktig for vår egen tro og vårt eget kristenliv å leve i forventning. Bibelen taler nemlig mye om det *å være våken* og vente Jesu gjenkomst når som helst. Jesus la vekt på dette i sin forkynnelse og undervisning, jf Matt 24,42-43; 25,13. Apostlene Paulus og Peter gjorde det samme, jf Kol 4,2; 1 Tess 5,6. 8. 10; 1 Pet 5,8; 2 Pet 1,13. De sterke bibelske appellene om at vi som Herrens disipler alltid må være våkne, må selvfølgelig sees på bakgrunn av at vi her står overfor et vanskelig område for de aller fleste kristne – den gang som i dag. Men hva kan grunnene være til at vi strever på dette området?

Det første som må nevnes er en underlig dobbelthet i bibelmaterialet som gjør at vi står overfor et ikke lite forståelsesproblem. På den ene side sier altså Jesus og apostlene at Jesu gjenkomst kan skje når som helst, ja, når vi minst venter det. Derfor er det viktig å være våken alltid. På den andre siden markerer både Jesus og apostlene at ulike tegn og begivenheter går forut for gjenkomsten – noe som igjen gjør at vi som kristne skal legge vekt på å leve et normalt liv. Til dette siste, se spesielt Matt 24,3ff; 2 Tess 2,1ff. Hvordan komme til rette med denne paradoksale dobbeltheten?

En måte å løse problemet på er å si at gjenkomsten er todelt; først vil Jesus komme "usynlig" til lufthimmelen og bortrykkelsen av de troende vil skje, jf 1 Tess 4,15ff. Etter en spesiell trengselstid, vil så Jesus komme synlig igjen og opprette sitt fredsrike, jf Åp 20,1ff. Den første gjenkomsten eller bortrykkelsen kan skje når som helst, mens den andre altså skjer som konsekvens av at de tegn som Herren og apostlene talte om blir oppfylt. Nå er det imidlertid ikke alle bibeltolkere som er tilfreds med denne todelte løsningen på gjenkomsten. Man mener at bibelmaterialet kun taler om én gjenkomst, men med ulik betoning og vinkling i tekstene. Men hvordan komme til rette med spenningen i bibelmaterialet da?

Kanskje kan vi si det slik: Både ut fra Jesu og apostlenes forkynnelse ser det ut til at gjenkomstens "når" er Guds problem, mens gjenkomstens "at" er vårt problem. I dette ligger at Gud har full kontroll med tegn og tid, mens vi har

mer enn nok med å holde fokus på at Jesus faktisk kommer igjen. Vårt problem er altså eksistensielt av karakter! Det er nemlig det *å leve i forventning* som er vår utfordring - og ofte vårt store problem.

Hovedbudskapet i Nytestamentenes tekster som taler om Jesu gjenkomst og endetid, ser da også ut til nettopp å gå inn i denne eksistensielle situasjon. De fleste av tekstene taler om de sløvhets- og søvnproblemene vi som troende har i forhold til Jesu gjenkomst!

Men *hvordan* skal vi kunne holde oss våkne? Ut fra Skriften er det i hvert fall to eller tre svar som er viktige å minne om her. Det første er at vi holder oss våkne *ved å være i aktivitet*. I Nytestamentet er de troende, gudsfolket beskrevet som et aktivt folk som er opptatt av å forkynne evangeliet, av å gjøre gode gjerninger mot alle mennesker, av å tjene hverandre, osv. Ikke minst vektlegges *bønnen* i de bibelske formaninger om at vi som Jesu etterfølgere må være våkne, jf f eks Matt 26,41 og Ef 6,18. Dette må jo tyde på at nettopp bønner er et utrolig sterkt middel mot åndelig sløvhets og søvnighet. Endelig ser NT ut til å vektlegge at vi hele tiden *lar oss vekke* når formaningsens røst lyder og når Herren taler til oss underveis! En typisk slik appell er det Paulus gir de kristne i Korint når han i 1 Kor 15,34 sier: "Bli nå virkelig våkne, og synd ikke!" Alle appellene om å høre Herrens røst og tale til oss, handler om det samme, jf alle sendebrevsmenighetene i Johannes Åpenbaring kap 2 og 3 som fikk høre formaningene: "Den som har ører, hør hva Ånden sier til menighetene."

Forventningen er viktig for evangeliets egen skyld

Å leve i forventning er altså viktig for vår egen skyld, det vil si for vårt eget trosliv. Men forventningen er også viktig for evangeliets egen skyld, det vil si med tanke på at det haster å bringe evangeliet ut til så mange mennesker som mulig før Jesus kommer igjen. Dermed kommer også vår tjeneste med evangeliet i fokus, og vår iver - eller vår manglende iver - for evangeliets eller misjonens sak blir viktig å sette på dagsorden.

Nå kan vi si at det finnes mange forskjellige motiver for å drive evangeliserings- og misjons arbeid, som kjærlighet, lydighet, å være drevet av Ånden, osv. Men det er helt klart at forventningen om Jesu snarlige komme og dermed "hastemotivet" har vært sentralt for kristne til alle tider, men ikke minst i forbindelse med det vi gjerne kalle den moderne verdensmisjons gjennombrudd på siste halvdel av 1800-tallet. Ord som f eks Matt 24,14 vil gjerne hentes fram i denne sammenheng: Her sier Jesus: "Og evangeliet om riket skal forkynnes i hele verden til et vitnesbyrd for alle folkeslag, og da skal enden komme." Misjon blir også i NT framstilt som en invitasjon til et bryllup der festen (Herrens gjenkomst) ikke settes i gang før bryllupssalen blir full.

Også hos Paulus ser forventnings- og hastemotivet ut til å være sentralt. Se f.eks. Kol 4,5 der han oppfordrer til å kjøpe den beleilige tid, og Gal 6,10 der han appellerer til å gjøre godt mot alle så lenge det er tid.

Hastemotivet og iveren i tjenesten ser også ut til å være viktig i det bibelske materialet på dette området. I Rom 12 appellerer Paulus to ganger om å vise iver. Først i vers 8 der den som er forstander (som vi kan forstå som en som har lederoppgaver), får høre at han skal vise iver i sin tjeneste. Og deretter vers 11 der det er en generell oppfordring til alle kristne om å være ivrige og ikke bli slappe, men derimot brennende i Ånden, som han sier. Hebreerbrevets forfatter er også opptatt av dette. I kap 6,11 og 12 sier han: ”Vi ønsker bare at hver og en av dere må være like ivrig etter å bevare håpets fulle visshet helt til slutt. Da må dere ikke være sløve, men ha dem til forbilde som på grunn av tro og utholdenhet får del i løftene.”

Men hva gjør vi når iveren i tjenesten og iveren til å bringe evangeliet videre til stadig nye mennesker og nye folkegrupper til tider bli borte for oss? De to bibelordene som vi nettopp har sitert kan faktisk hjelpe oss en del med dette viktige, men også vanskelige spørsmålet. Det første vi skal merke oss er at Paulus i Rom 12,11 bringer inn uttrykket ”brennende i Ånden” som kontrast og motsetning til det å miste iveren og bli slapp. I dette ligger selvfølgelig at det er en viktig side ved Den Hellige Ånds gjerning i den troendes liv å skape brann og iver i og for tjenesten. Dette innebærer igjen at dersom Ånden i liten grad får påvirke og fylle våre liv, står vi i fare for å miste iveren, men dersom Åndens flamme får brenne kontinuerlig, vi iveren være der som en konstant faktor.

Hebreerbrevets forfatter peker på en annen sak som kan gi inspirasjon og iver, nemlig troens kvinner og menn som har gått foran og som er forbilder. Og forbilder vet vi kan være en enorm kilde til inspirasjon og iver. Dette gjelder bibelske personer - så vel som personer og forbilder fra kirke- og misjonshistorien. Livshistorier og biografier om slike kvinner og menn kan derfor være viktig lesning for en disippel.

Forventningen er viktig for verdens skyld

Endelig kan vi si at forventningen er viktig for verdens skyld. Med dette mener vi at det er intet mindre enn verdens frelse det er snakk om. Og dette henger jo sammen med det vi talte om under forrige punkt. Det haster nemlig å bringe evangeliets frigjørende budskap ut, fordi det i utgangspunktet sikter seg inn på verdens frelse, slik Joh 3,16 så sterkt understreker. ”For så høyt har Gud *elsket verden*, at han gav sin Sønn den enborne, for at hver den som tror på ham ikke skal fortapes, men ha evig liv.” Paulus sier han står *i gjeld*

både til grekere og andre folkeslag, *derfor* vil han forkynne evangeliet, jf Rom 1,14-15. Dette ordet tyder jo på at evangeliet "tilhører" verden, derfor haster det å bringe det videre.

Og endelig: Profeten Jesaja ser det og sier det slik i sine profetier om freleskongen Messias' komme: "Fjerne kyster *venter* på hans lære", Jes 42,4 og 51,5. Og det er jo logisk at dersom det er noen som venter på oss som Herrens budbringere, må vi så fort som mulig gå for å forkynne evangeliet for dem. *Venter* folkeslagene på evangeliet, *haster* det altså å bringe frelsesordet til dem. Og vårt poeng her er her: Hva annet enn en sterk *forventning* om at Herren snart skal komme igjen til dom og frelse, kan få fart på oss slik at vi går til dem som venter på budskapet om frelse og forløsning?

OPPSUMMERING: Å LEVE I FORVENTNING

Det vi har talt om i denne leksjon 13 er hvilke konsekvenser det får for våre liv om vi lever i forventning om at Jesus snart skal komme igjen. *Disippellivets retningsprinsipp* har vi kalt dette grunnprinsipp for kristenlivet. I dette legger vi at forventningen er med på å gi kristenlivet retning og mål. Først og fremst er det den endelige Guds himmel som er mål og som vi retter våre liv mot. Men dernest vil forventningen bli retningsgivende for en disippel ved at den vil være med på å bestemme hva som er sentralt og viktig for livet og hva vi skal bruke tid og krefter på. Vi har satt søkelyset på tre viktige sider ved forventningslivet:

- 1) *Forventningen er viktig for vårt eget troslivs skyld.* I de fleste bibeltekster som taler om endetid og Jesu gjenkomst står nemlig forventningen og det å være våken når Herren kommer sentralt. Dobbelheten i skriftmaterialet, at Herren kan komme når som helst og samtidig at det er tegn og begivenheter som først må skje, tolkes forskjellig. Men vi har sagt det slik her at gjenkomstens "når" er Guds problem, mens gjenkomstens "at" er vårt. Dette betyr at Gud har full kontroll med tegn og tid, mens vi må forholde oss til det faktum at Jesus kommer igjen. Og dette har vi mer enn nok med tydeligvis, for vårt problem er å holde oss våkne. Bibeltekstene vektlegger imidlertid både det å være i tjeneste og i aktivitet for å holde seg våken, og det at vi lar oss vekke av Åndens og formaningsens røst.
- 2) *Forventningen er også viktig også for evangeliets egen skyld* har vi sagt. I dette ligger den bibelske sannhet at det haster å bringe evangeliets ord ut til alle mennesker. Hastemotivet har vi sett har vært en viktig drivkraft for evangelisering og misjon for kristne til alle tider. Dersom iveren avtar hos oss, har vi sett ut fra det Paulus taler om i Romerbrevet 12 at det er viktig at Den Hellige Ånd får lov til å skape en brann i våre liv etter å tjene Herren. Og ut fra Hebreerbrevet 6 har vi sett hvor viktig gode forbilder er for at vi ikke skal bli slappe og miste iveren.
- 3) Endelig har vi sagt at *forventningen er viktig for verdens skyld.* Med dette mener vi at det å så fort som mulig bringe evangeliet ut til nye mennesker er viktig fordi det dreier seg om intet mindre enn verdens frelse. Profeten Jesaja sier også at de fjerne kyster venter på Herrens lære. Dette "ventemotivet" bør da også spille med når vi snakker om vår iver – eller manglende iver – for evangelisering og misjon.

Disippeltesten

1. Hva betyr ordet "forventning" for deg? Lever du i forventning til at Jesus snart kommer igjen?
2. Etter manges oppfatning har forkynnelse og undervisning om Jesu gjenkomst ikke vært særlig vektlagt de siste tiår. Hva kan grunnene være til dette?
3. Hvorfor er forventningen så viktig iflg det vi har talt om i denne leksjonen?
4. På hvilken måte kan forventningen til Jesu snare komme virke som en drivkraft for evangelisering og misjon?

Kapittel 4

DISIPPELLIVETS KJENNETEGN

Innhold kapittel 4

DISIPPELLIVETS KJENNETEGN

LEKSJON 14

Kommentarer til teksten: Fil 4,1-3

Mer om det kristne fellesskap – menigheten

Perspektiver på disippelskap:

Disippelsamfunnets kjennetegn

Disippeltesten

LEKSJON 15

Kommentarer til teksten: Fil 4,4-7

Mer om bønningen

Mer om den kristne gleden

Perspektiver på disippelskap:

Kjennetegn på kristen livskvalitet

Disippeltesten

LEKSJON 16

Kommentarer til teksten: Fil 4,8-23

Mer om kristen givertjeneste

Perspektiver på disippelskap:

Tjenestelivets kjennetegn

Disippeltesten

LEKSJON 14

DISIPPELSAMFUNNETS KJENNETEGN

Fil 4,1-3

Kommentarer til teksten

Kap 4 avslutter brevet med en rekke formaninger. De første formaningene er litt spesielle - da ordet “i Herren” (gresk: *en kyrio*) opptrer i dem alle:

- Vers 1: Formaning til å stå fast *i Herren (en kyrio)*.
- Vers 2-3: Formaning til å bli enige *i Herren*. På gresk står det: Ha samme sinn i Herren (også her - *en kyrio*).
- Vers 4: Formaning til glede: Gled dere *i Herren (en kyrio)*

I det første verset i kap 4 oppsummerer Paulus’ tanker og følelser i forhold til de kristne i Filippi.

- Han titulerer dem “elskede brødre”.
- Han lengter etter dem.
- Han kaller dem “min glede”, “min æreskrans” og “mine kjære”, jf 1 Tess 2,19f.

Formaning til fasthet

Med formaningen om å stå fast i Herren, jf vers 1, altså til “standhaftighet”, minner han Filippene om at kristenliv også har med å stå fast på et bestemt punkt eller en fast grunnvoll. Dermed får kristenlivet en “dobbelkarakter” iflg dette brevet: Det er både et løp mot et bestemt mål, og det er å stå fast på en bestemt grunn. Og ut fra denne formaningen kan vi godt si at standhaftighet eller (kanskje bedre i dag) *fasthet* er et viktig kjennetegn på det kristne liv og på kristensamfunnet.

Formaning til enhet

I versene 2-3 er det spesielt to kvinner som får formaning om å være enige i Herren, eller som det egentlig står - ha samme sinn i Herren. Verbet “for-maner” (jeg) gjentas også for hver av de to kvinnene. Dermed understreker Paulus at formaningen gjelder begge like sterkt. Evodias og Syntykes navn finnes ikke andre steder i NT, men det er tydelig at disse to hadde en framtreddende plass i arbeidet i menigheten. Det kan også være at den ene av dem kan være identisk med den Lydia som iflg Apg 16,14ff var den første som omvendte seg i Filippi.

Situasjonen var altså at det hadde oppstått rivalisering og uenighet imellom disse to kvinnene, noe som igjen skadet fellesskapet i menigheten. I vers 3b gir også Paulus uttrykk for hvor stor pris han satte på disse to kvinnelige medarbeiderne; de hadde kjempet sammen med ham for evangeliet! Jf til dette uttrykket også kap 1,27.

Formaning til å hjelpe medkristne

I vers 3 bes en ledende mann i menigheten om å komme disse to kvinnene til hjelp. Synzygus betyr egentlig en som bærer samme åk eller en arbeidsfelle, medarbeider. En navngitt kristen broder får altså i oppdrag å gå inn i den eksisterende konflikt mellom de to kvinnene for å hjelpe dem til forsoning og enighet. En mannlig medarbeider til nevnes sammen med Synzygus, nemlig Klemens, som var i samme gruppe med en del andre medarbeiderne til apostelen. Kanskje er Klemens identisk med fangevokteren som det tales om i Apg 16,27-34?

Hvorfor taler Paulus her om at deres navn står skrevet i "livets bok"? Vi skal merke oss at utsagnet blir knyttet til "de andre medarbeiderne", og tanken må være at om deres navn ikke var like kjent som Klements', så var deres navn skrevet i livets bok. Begrepet "livets bok" finnes i Bibelen som en betegnelse på dem som var utvalgt til evig liv, jf Salme 69,29; Luk 10,20; Åp 3,5.

MER OM DET KRISTNE FELLESSKAP, MENIGHETEN

1. Ordet menighet og dets bruk hos Paulus.

- Ordet for "menighet" (gr. *ekklesiā*) består av to ord: Ek (ut fra) og *kaleō* (kalle) og betyr egentlig å kalle ut. I klassisk gresk har ordet profan betydning og betegner en folkeforsamling av frie (stemmeberettigede) borgere som er kalt sammen til møte (jfr. Apg 19,39). I Septuaginta gjengir ordet to hebraiske ord (*qahal* og *ʿedāa* og brukes om Israels folkemenighet samlet til gudstjeneste (3 Mos 16,17; 1 Kong 8,14; o. a. st). I NT er ordet et hovedord og betegnelse for samfunnet av Kristustroende mennesker (Ef 1,1; Kol 1,1; o. a. st.) og brukes av Paulus på følgende måte om:
 - *Den universelle menighet* (totaliteten av alle troende mennesker i hele verden); Ef 1,22; 3,10. 21; 5,23; Kol 1,18. 24. Når Paulus taler om menigheten i Efeserbrevet, er det universalmenigheten han tenker på.
 - *Den lokale menighet* (totaliteten av de troende på et enkelt sted); 1 Tess 1,1; Rom 16,1; Gal 1,2. Ordet brukes hos Paulus oftest om lokalmenigheten. Om lokalmenigheten er aldri så liten, er den en integrerende del av "stor-menigheten". Selv den minste menighet hører med til og er en representant for den universelle menighet!
 - *En forsamling eller sammenkomst* av de troende i en menighet (1 Kor 11,18; 14,19. 28. 34).
 - *En husmenighet* (Rom 16,5; 1 Kor 16,19; Kol 4,15; Filem 2).

2. Hva er menigheten ifølge Paulus?

Paulus bruker forskjellige bilder på menigheten som kaster lys over dens vesen. I Efeserbrevet bruker apostelen følgende bilder på menigheten:

- **Menigheten som Kristi legeme** (1,22-23; 2,16; 4,4. 12. 15-16; 5,23. 30; jfr. Rom 12,4-5; 1 Kor 12,12ff.). Paulus' favorittuttrykk for den kristne menighet er "Kristi legeme" (gr. *sōma tou christou*). Med dette uttrykk vil apostelen vise at det er en organisk forbindelse mellom Kristus og hans menighet. Menigheten er en levende organisme - en levende enhet mellom Kristus og de troende, ikke en organisasjon eller institusjon, forening, klubb eller lignende. (Jfr. Joh 15,1ff om vintreet og grenene som illustrerer den organiske forbindelse mellom Kristus og de troende.) I forbindelse med menigheten som Kristi legeme skal vi legge merke til et par viktige ting som går på forholdet mellom Kristus og hans menighet: *Kristus er menighetens liv*: "Kristi legeme, fylt av ham som fyller alt i alle" (Ef 1,23). Budskapet er at Kristus fyller menigheten med sitt liv og sin kraft og gir den vekst og modning. Det er altså tale om en levende forbindelse med ham som er målet for kristen vekst (jfr. 4,15-16). *Kristus er menighetens hode* (1,22-23; 4,15; 5,23; jfr. Kol 1,18; 2,19). At Kristus er menighetens hode (gr. kefalæ), vil si at han er menighetens Herre ("kristokrati") som styrer og leder sin menighet.
- **Menigheten som Guds bolig og Herrens tempel** (2,20-22; jfr. 1 Kor 3,9. 16-17). Både i Efeserbrevet og 1. Korinterbrev bruker altså Paulus en bygning som bilde på menigheten. I forbindelse med menigheten som en Guds bygning, skal vi legge merke til et par viktige ting som understrekes i Efeserbrevet: *Hjørnesteinen er Kristus*. Ordet for "hjørnestein" (gr. *akrogōniaios*) er sammensatt av to ord: "ytterst" (gr. *akros*) og "hjørne" (gr. *gōnia*). Hjørnesteinen var den første store stein som ble lagt når et hus skulle bygges, og var selve hovedsteinen (grunnsteinen) som bandt hele bygningen sammen. Kristus er altså den hjørnesteinen binder menigheten sammen. *Grunnvollen er apostlene og profetene*. Apostlene (de tolv og Paulus) var oppstandelsesvitner som var kalt direkte av Jesus selv. De var i spesiell forstand (unike) grunnleggere av den kristne menighet gjennom sin forkynnelse av Guds åpenbaringsord (senere nedfelt i NT). Profetene er de nytestamentlige profeter som gjennom sin Åndsinspirerte forkynnelse hadde en grunnleggende betydning som menighetsbyggere i nytestamentlig tid (jfr. 1 Kor 14,3).
- **Menigheten som Guds familie** ("Guds husfolk", NO-30/NB-88; Ef 2,19). Menigheten består av alt Guds folk, som er som en eneste stor familie med Kristus som samlingspunkt. Den har altså universell karakter og er et trossamfunn med felles tro på Jesus Kristus som Frelser og Herre.
- **Menigheten som "Kristi brud"** (5,23-32; jfr. 2 Kor 11,2). Her sammenlignes menighetens forhold til Kristus med hustruens (brudens) forhold til mannen (brudgommen). Sammenligningspunktene er mannens kjærlighet til hustruen ("Kristus elsket menigheten") og hustruens underordning under mannen (menighetens underordning under Kristus), vers 23-25.
- **Menighetens lemmer tiltales som** "hellige", "de som tror på Kristus" (1,1), "de utvalgte" (1,4). Samtidig er ikke apostelen blind for at de troende er mennesker som trenger veiledning og formaning. Det viser den formanende del av Efeserbrevet (4,1-6,20) hvor apostelen bl.a. formaner menigheten til å bevare enheten.

3. Om menighetens enhet i vekst og modning gjennom nådegavene (tjenestene), Ef 4,7-17.

- Menighetens enhet er noe som allerede eksisterer. Men apostelen vil også vise at denne enhet ikke bare skal bevares, men også vokse og nå fram til troens fulle enhet gjennom nådegavene (tjenestene) som Kristus har gitt sin menighet:
- Kristus gir nådegaver til menigheten. Det er den herliggjorte Kristus (gjennom sin død, oppstandelse og himmelfart) som utdeler sine gaver til sin menighet. I dette avsnittet nevnes ikke alle nådegaver, men bare de som spesielt har betydning for menighetens vekst og enhet. Apostler, profeter, evangelister, hyrder og lærere er enhetsfremmende nådegaver er personligheter som Kristus utrunder og dyktiggjør til tjeneste i menigheten.
- Men ingen forbigås i Kristi nådegaveutdeling! Paulus understreker i flere av sine brev at alle troende har fått del i en eller flere nådegave for å bli utrustet og dyktiggjort til tjeneste i Guds menighet og i Guds rike, jf Rom 12,4ff; 1 Kor 12 og 14.

(Tekst fra: R. Gornizka: Ord som lever, s. 184-189.)

Perspektiver på disippelskap

Som vi har sett i foregående "Mer om..."-ramme, er den bibelske presentasjon av det kristne fellesskap eller menigheten, rik og mangfoldig både på ord og bilder. Versene vi her har arbeidet med i Filipperbrevet kap 4, gir egentlig bare noen praktiske anvisninger og råd til kristne i et lokalt fellesskap (her i Filippi) om hva de skulle gjøre i en bestemt situasjon i menigheten. Og vi har sett at det er tre ord eller begreper som står sentralt i det Paulus sier; nemlig - fasthet, enighet og hjelpsomhet. Selv om det kan sies at vi finner lite menighetsteologi nettopp i disse begrepene, skal vi se at de kan si oss som Jesu etterfølgere i dag svært mye om disippellivet og det fellesskap med andre kristne vi er kalt til å leve i. Og det er to spørsmål vi er opptatt av å få svar på:

- 1) Hva sier disse begrepene (eller kjennetegnene på disippelfellesskapet) egentlig om det fellesskap Jesu etterfølgere har med hverandre? Hva sier disse ordene om hva som særpreger det kristne fellesskapet?
- 2) Hvorfor er disse faktorene viktige i et fungerende fellesskap og for disippellivet?

Disippelfellesskapets særpreg

Det første begrepet er oversatt i NO 78 med ordet "fasthet". En eldre oversettelse har, som vi tidligere har bemerket, "standhaftighet". Dette er et ord som kanskje enda sterkere enn ordet "fasthet" får fram det det her er tale om, nemlig å virkelig stå fast på noe som ikke lar seg rokke eller forandre. Og det apostelen sikter til er altså selve frelsesgrunnen, troens "posisjon" – i

Kristus. Det andre begrepet er "enighet". Det apostelen taler om her er et eksempel på hvor praktisk Paulus var i sine brev, og det er et eksempel på at uenighet og indre rivalisering mellom kristne i fellesskapet, kan ødelegge for enheten og arbeidet for evangeliet. Det finnes altså i det kristne fellesskap en indre sammenheng mellom det å vise enighet og den grunnleggende enhet – i Herren. På gresk har vi sett at det egentlig står – "ha samme sinn". I dette ligger jo at man er innstilt på det samme, man har de samme mål og man arbeider for det samme. Det norske ordet "enighet", kan være noe snevert til å fange opp det som ligger i det å "ha samme sinn".

Det tredje begrepet som står sentralt i disse versene, er "å hjelpe" eller "hjelpsomhet". Her tales det om en kristen broder som blir bedt om å hjelpe de to kvinnene til enighet, men generelt kan vi vel si at det å hjelpe andre er noe som skal særprege det kristne fellesskapet både innad og utad.

Det første ordet "fasthet" kan vi si taler om *forankringen* av det kristne fellesskapet "i Herren", i det som er fast og sikkert. Hvorfor er så denne forankringen så viktig? Jo, forankring har med sikkerhet å gjøre. Og vår sikkerhet og trygghet i det kristne fellesskap ligger "i Herren", i håpet, i Gudsordet. Når det i Skriften tales om å "bli sterk", er det ofte denne forankringen for våre liv og fellesskapet det er snakk om: Abraham ble sterk i troen, Rom 4,20. De troende oppfordres til å bli sterke i Herren, Ef 6,10. Ja, sier Paulus, "alt makter jeg i ham som gjør meg sterk", Fil 4,13. Timoteus oppfordres til å være sterk, ved nåden i Kristus Jesus, 2 Tim 2,1. Styrke og forankring er altså viktig for oss selv og for det fellesskap vi er en del av, men det er også viktig som vitnesbyrd for verden omkring oss. Og verden og verdens mennesker, som bygger sin eksistens på noe usikkert og flyktig (jf 1 Joh 2,17; Ef 2,12; 1 Kor 7,31), trenger nettopp dette vitnesbyrd om at det finnes et "sted" og et fellesskap som er solid forankret, og som er trygt og sikkert!

Forankring og atmosfære

Fellesskapets forankring i Herren, eller i Herrens ord, er altså av avgjørende betydning. Det også den sak som det andre stikkordet i disse versene taler om. Den "enigheten" Paulus er opptatt av her, setter nemlig søkelyset på den "atmosfære" som er med på å prege fellesskapet. Atmosfære mellom mennesker og i et fellesskap skapes gjennom relasjoner (eller mangel på sådanne), holdninger, ord, osv. Atmosfære kan, som vi alle vet og har erfart, være god og positiv og den kan være kald og avvisende. Atmosfære er noe vi blir tiltrukket av eller frastøtt av, og det er noe alle kan sanse og oppfatte dersom vi er litt oppmerksomme på det. Ser vi etter, er det heller ikke vanskelig å ord og uttrykk som beskriver atmosfære i de nytestamentlige

forsamlingene. Tenk etter hva følgende beskrivelser av fellesskapet i de første kristne menighetene sier om atmosfæren:

- Apg 2,44: ...de som var blitt troende holdt sammen og hadde alt felles.
- Apg 4,32: Hele flokken av troende var ett i hjerte og sinn, og ingen kalte det han eide for sitt eget; de hadde alt felles.
- 1 Kor 1,11: For det er blitt meg fortalt, mine brødre, av Kloes folk, at det er stridigheter blant dere.
- 1 Kor 11,18: For det første hører jeg at det er splittelse blant dere når dere kommer sammen som menighet...
- 1 Tess 1,6f: ...og under store trengsler tok dere imot Ordet med den glede som Den Hellige Ånd gir. Slik ble dere et eksempel for alle dem som tror...

Men hvorfor er atmosfæren så viktig i det kristne fellesskap? For det første er atmosfæren *viktig for dem som en del av et fellesskap*. Og vi har vel sett både i Det nye testaments vitnesbyrd og vår egen erfaring at dårlig atmosfære mellom mennesker, negative holdninger, splid og uenighet, kan sette sitt preg på og ødelegge også på det kristne fellesskap. Hvor viktig blir det da ikke å arbeide for den gode atmosfære, for de byggende, positive holdningene og for enighet og samhold! Tessaloniker-menigheten må vel framstå som litt av et ideal på dette området. Her var det (som vi ovenfor har sett) atmosfære for å motta Ordet og forkynnelsen i den glede som Den Hellig Ånd gir!

For det andre er god og positiv atmosfære *viktig fordi den virker tiltrekkende på mennesker*. Slik har nemlig det kristne fellesskap fra den første kristne tid virket på mennesker som har vært i nærheten av fellesskapet og som fra utsiden har sett inn i det. Men vi må heller ikke legge skjul på at kristne fellesskap og menigheter til tider har virket lite tiltrekkende på verden omkring. Og dersom det er konkurranseholdninger, strid og konflikter som dominerer fellesskapet, er det også logisk at det virker frastøtende. Og da er vi ved det tredje svar på hvorfor atmosfære er viktig: *Atmosfæren er nemlig et speil på hvilke verdier og holdninger de menneskene som deltar i fellesskapet har og som de setter høyest*. Enten vil atmosfæren speile dårlige tanker og holdninger hos oss selv, eller den vil speile det beste i oss mennesker. Og ikke minst: Det vil kunne speile Jesu sinnelag og karakter. Åndens frukt, som jo nettopp gjenspeiler Jesu karakter og vesen, er da også det beste det kristne fellesskap kan tilby av atmosfære: Kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, tålsomhet og selvbeherskelse, jf Gal 5,22.

Så et par ord om det tredje stikkordet i disse verdibegrepene som Paulus bruker for å beskrive særpreget ved disippelfellesskapet. Ordet "hjelpsomhet" forteller oss ikke minst at det kristne fellesskap handler om *livsnærhet*. Slår man opp i en bibelordbok, vil man fort se at ordet "hjelp/hjelp" på mange

måter må kunne sies å være et hovedord som brukes for å beskrive hva som karakteriserer det kristne fellesskap. Det tales om Gud som hjelper og om det å gi hjelp og få hjelp, og om betydningen av dette, jf f eks: Salme 60,14; 121,1; Jes 50,7; Matt 15,26; Mark 9,24; Rom 8,26; 12,13; 16,2; 2 Kor 1,24; 2 Tim 4,11; Hebr 2,18; Jak 1,27. Alle ordene bekrefter denne ene hovedsak: *Det kristne fellesskap handler om hjelp til å leve livet slik Gud hadde tenkt det for oss!* Det handler altså om livet og nærhet til livet, ikke om livsfjern teologi eller teori eller om åndelighet som fjerner oss fra hverdagens problemer og utfordringer.

Viktigheten av tydelige fellesskapskjennetegn

Vi har sett på noen stikkord som er viktige for å beskrive særpreget ved det vi her kaller disippelfellesskapet. La oss repetere dette slik:

- *Fasthet* – som altså handler om fellesskapets *forankring*.
- *Enighet* – som sier noe om felleskapets *atmosfære*.
- *Hjelpsomhet* – som handler om fellesskapets *livsnærhet*.

Men hvorfor er disse verdikarakteriserende begrepene så viktige med tanke på vår forståelse av det kristne fellesskap i menigheten. Vi skal her peke på et par-tre momenter som svar på dette.

For det første: Verdibegrepene apostelen bruker for å karakterisere disippelfellesskapet er, som vi har sett, viktige hver for seg, men det er også *viktig å holde dem sammen som et vern mot uheldig utvikling av fellesskapet*. Den fasthet og forankring som apostelen taler om er viktig for fellesskapet som vern mot alle utflytende tendenser. Og utflytende kan vi bli både i teologiske lærespørsmål, etiske spørsmål og i praksis. Nå vil stor uenighet internt blant kristne om hva som er utflytende og hva som ikke er det. Men her har vi ikke noe annet å gjøre enn å arbeide samvittighetsfullt med det hele Guds ord og i ydmykhet bøye oss for Gudsordet autoritet i våre liv og i fellesskapet. Vektleggingen av enigheten og enheten, kan verne fellesskapet mot konkurranse-tenkning og partivesen. Og endelig kan Vektleggingen av den livsnære hjelpsomheten verne fellesskapet mot unødig åndeliggjøring og mot svermeriske tendenser.

For det andre: De verdibegrepene som apostelen her bruker i sine råd til de kristne i Filippi, gir noen klare signaler om *hvilken spiritualitet som apostelen ønsket å fremme i den menighetene har hadde grunnlagt*. Spiritualitet kan vi si handler om en bestemt måte å leve det åndelige eller kristne liv på. Noen vil her vektlegge Åndserfaring og karismatikk, andre av sosialetisk engasjement eller misjon, og atter andre av liturgi og meditasjon. Vi havner gjerne på ulike typer spiritualitet ut fra hva vi selv er mest tiltalt av i forhold til de objektive hvilende momenter i kristentroen til de mer subjektive og personlig utford-

rende. De stikkordene Paulus gir oss i den teksten vi har arbeidet med, gir oss imidlertid den kristne spiritualitetens hovedelementer:

Fastheten og forankringen er det objektive og ”oppadrettede” element. Ikke minst handler det her om troen og kristenlivets forankringen i Guds ord og vilje. Enigheten og enheten er det mer ”innadrettede” element. Denne dimensjon i åndeligheten kan vi si handler om det å la det som skaper enhet og oppbyggelse være en prioritet. Og endelig kan vi si at den omtalte hjelpsomheten er det mer ”utadrettede” element i praktiseringen av den kristne tro. Den hjelpsomheten som Bibelen taler om, vet vi, retter seg både mot det kristne fellesskap, men også ut mot verden. Dette er det vi kan kalle den diakonale dimensjon i den kristne spiritualiteten. I en sum vil vi påstå at vi her står overfor en spiritualitet som handler om jordnær eller livsnær praktisering av den kristne tro.

For det tredje: Verdibegrepene vi her har jobbet med kan også ha noe å gjøre med *rett bruk av ressurser*. Det er åpenbart at dersom vi bruker mye tid og ressurser på interne konflikter, splid og vanskeligheter i det kristne fellesskap, står vi overfor gal ressursbruk. Rett bruk av tid og ressurser må jo være å rette dem mot det å skape samhold og enhet. Stikkordet hjelpsomhet kan også si oss noe vesentlig om ressursbruk: Ressursene i Guds menighet skal nemlig rettes inn mot det å hjelpe mennesker – og ikke mot alle andre ting som vi mener måtte være viktige.

OPPSUMMERING: DISIPPELSAMFUNNETS KJENNETEGN

I disse versene vi har arbeidet med, har vi funnet tre viktige kjennetegn på det kristne fellesskapet. Disse er:

- Fasthet – eller standhaftighet.
- Enighet – eller det å ha samme sinn.
- Hjelpsomhet.

1) Hvert av disse begrepene *sier noe viktig om det fellesskap Jesu disipler har med hverandre:*

- Fastheten sier noe om den forankring det kristne fellesskap har i Herren.
- Enigheten (eller det å ha samme sinn) sier noe om den atmosfære som skal råde i dette fellesskapet.
- Hjelpsomheten sier noe om at det kristne fellesskap er livsnært og opptatt av levende mennesker.

2) Å være bevisst på hva som ligger i disse kjennetegnene på det kristne fellesskap *er viktig av flere grunner:*

- Det kan virke som et vern mot uheldig utvikling av fellesskapet: Fastheten mot liberale tendenser på det læremessige og etiske område, enigheten mot konkurransetenkning og partivesen – og endelig hjelpsomheten mot uheldig åndeliggjøring og svermeri.

- Klare fellesskapskjennetegn kan også være viktig med tanke på å ha en bibelsk klar og jordnær profil på det åndelige liv (spiritualiteten) i menigheten.
- Endelig kan disse fellesskapskjennetegnene være retningsgivende med tanke på hvordan tid og ressurser skal prioriteres i menigheten. Hovedsaken her har vi sagt, er at ressursene rettes inn mot det å hjelpe mennesker – og ikke mot bygninger, ev flotte aktiviteter, osv.

DISIPPELTESTEN

1. Hva forbinder du med ordet ”menighet”? Hvilke erfaringer har du, på godt og vondt med det kristne fellesskap, menigheten?
2. Sett ord på og oppsummér for deg selv hva du har fått ut av gjennomgangen av denne leksjonen. Er det noe spesielt du har merket deg, er det noe du er uenig i – eller er det noe du mener er svært viktig?
3. Hvilket forhold har du til de stikkordene vi spesielt har vektlagt i leksjonen: fasthet, atmosfære og livsnærhet?

LEKSJON 15

KJENNETEGN PÅ KRISTEN LIVSKVALITET

Fil 4,4-7

Kommentarer til teksten

Overgangen fra formaningerne gitt i versene foran til enkeltpersoner - til de generelle formaninger som følger, synes ganske brå. Kan det være snakk om en assosiasjon - siden Paulus i vers 3 taler om livets bok, mens han i vers 4 gir en sterk formaning til glede? Kan Jesu ord i Luk 10,20 ligge bak? Med andre ord: Kan Paulus, når han her sier noe om navnene i livets bok, ha husket på disse Jesu ord i Lukasevangeliet: "Gled dere ikke over at åndene lyder dere, men gled dere over at dere har fått navnene skrevet i himmelen"?

Gleden og gledens grunn

Vi vet ikke dette, men det vi kan si er at denne sammenhengen gir god mening i hva grunnen er til gleden: Bevisstheten om samfunn med Kristus og barnekår og arverett hos Gud. Tillegget "alltid" betyr under alle forhold eller omstendigheter, noe Paulus selv hadde erfaring med spesielt i Filippi, jf Apg 16,16ff. Paulus vektlegger formaningene ved tillegget, "Igjen vil jeg si: Gled dere!". Jf ellers Rom 12,12; 2 Kor 6,10; 1 Tess 5,16.

Vennlighet

Formaningene til å vise alle mennesker vennlighet, vers 5, har egentlig en indre sammenheng med formaningene til glede under alle forhold. Og sammenhengen er det sinn (sinnsstemning) som skal prege en kristen. Ordet som er oversatt vennlighet (*epieikes*), kan også oversettes saktmodighet, rime- lighet eller føyelighet. Motsetningen er selvfølgelig den hardhet som preger denne verden. Det milde sinn var også karakteristisk for Herren Jesus, jf 2 Kor 10,1.

Men hvorfor tillegget: Herren er nær? Jo, meningen må være at den kristne ikke skal stå på kravene og sin rett, men stole på at Jesus Kristus ved sitt komme skal gi alle som er krenket oppreisning.

Fravær av bekymring og takknemlig bønn

Kristengledens verste fiende er bekymringene, vers 6. Derfor kommer nok også formaningen om (som det også kan oversettes) ikke "å nære noen som helst bekymring", jf 1 Pet 5,7 (Salme 55,23). "Metoden" for å holde seg unna bekymringene er bønnens samfunn med Gud. Denne bønn har iflg apostelen en dobbeltkarakter: Det er snakk om å utøse sitt hjerte for Herren, nødens bønn innfor Herren, jf uttrykket "bønn og påkallelse". Men det er en troens takknemlige grunntone i denne bønnen, derfor uttrykket "med takk".

På gresk brukes det to forskjellige ord for bønn her. Det første er *prosevchē* som betyr bønn i sin alminnelighet, påkallelse av Gud. Det andre ordet er *deŕsis*, som er bønn ut fra ønske og behov, "nødens bønn".

MER OM BØNNEN

1. Generelt om bønnen i den første kristne menighet (Apostlenes gjerninger)

Ordet "bønnene" (gr. *proseuchai*) er flertallsordet for det mest vanlige ord for bønn (gr. *prosevchē*) som alltid brukes om bønn til Gud. (Ordet "*prosevchē*" brukes også om bønnesteder Apg 16,13.)

"Bønnene" er menighetens fellesbønn (ifølge sammenhengen i 2,42). Menighetens fellesbønn ble vanligvis holdt på to bønnesteder:

- Felles bønn ble holdt i templet ("Bedehuset", Matt 21,13; jfr. Luk 24,53; Apg 3,1ff). De første kristne tok del i de fellesbønner som ble holdt hver dag i templet (f.eks. fra Salmenes bok), og det var tre faste bønnetimer: Bønn i forbindelse med morgenofferet kl. 6 og kveldsofferet (ettermiddag) kl. 15 og når solen gikk ned. Vi må også gå ut fra at de kristne jøder bad sammen i Salomos buegang som var de kristnes faste møtested i templet (5,12). Foruten å delta i fellesbønnen, var det vanlig at fromme jøder hadde privat bønn i templet (jfr. fariseeren og tolleren, Luk 18,9ff). På samme måte har sikkert kristne jøder hatt sine private bønnestunder i templet. (Om privat bønn i Apostlenes gjerninger, se følgende steder: 9,11; 10,2. 9.)
- Felles bønn ble holdt i hjemmene. Se følgende steder i Apg 1,13-14: Felles bønn og utholdende bønn om Den Hellig Ånd (1,8); 1,24-26: Felles bønn om ledelse i forbindelse med apostelvalget; 4,23-31: Felles bønn om hjelp i en vanskelig situasjon, om frimodighet i vitnetjenesten og om manifestasjoner av Guds kraft (helbredelser, tegn og under). Resultatet av bønnen var en fylde av Guds Ånd, ny frimodighet og kraft til å vitne om Herren Jesus; 12,5ff: Felles bønn og inderlig bønn for Peter. (Bønnesvaret kom nok overraskende!)

Sammenfattende kan vi si at vi finner følgende "typer" av bønn i den urkristne menighet:

- Bedebønn (bønn om å få noe), Apg 1,13ff; 1,24ff; 4,23ff. Jfr. uttrykket "å påkalle Herrens (Jesu Kristi) navn": 2,21; 9,14. 21; 22,16.
- Forbønn (Apg 12,5ff; jfr. 9,40; 28,8).
- Takkebønn (Apg 28,15, jfr. 1 Kor 14,16).
- Lovprisningsbønn (Apg 16,25, jfr. 1 Kor 14,15).

Det var også en nær sammenhengen mellom bønn og håndspåleggelse i den første kristne menighet. I Apostelgjerningene er ofte bønn og håndspåleggelse knyttet sammen: I forbindelse med innvielse (6,6; 13,2-3), karismatisk utrustning (8,15-17, jfr. 19,6), helbredelse (28,8).

2. Spesielle bønneuttrykk og bønnestillinger.

Ulike bønne-uttrykk på aramaisk og hebraisk:

- "Abba" (aram.) betyr "far" og ble brukt av jødiske barn når de tiltalte sin far (= pappa). Ordet er bevart i sin arameiske form i NT, f.eks. i Rom 8,5 som viser at de kristne brukte "Abba" når de tiltalte Gud. Det viser at gudsforholdet var et personlig tillitsforhold på grunn av barnekåret.
- "Maranata" (aram.) betyr "Herre, kom!" og er et vitnesbyrd om den urkristne bekjennelse av Jesu guddom og deres sterke forventning om Jesu gjenkomst (1 Kor 16,22). (Ordet kan også bety "Vår Herre kommer!")
- "Amen" (hebr.) betyr "det står fast" og ble brukt som "tilslutningsord" til bønnen (1 Kor 14,16, jfr. Åp 5,14) og som avslutningsord til bønn og lovprisning (Rom 1,25; Gal 1,5; o.a.st.).

Litt om ulike bønnestillinger:

- Bønn på kne (Apg 9,40; 20,36, jfr. 1 Kong 8,54; Dan 6,11). Bønn med oppløftede hender (1 Tim 2,8; jfr. bilder av bedende kristne i katakombene; jfr. også 1 Kong 8,22; Jes 1,15). Bønn med ansiktet mot jorden (Matt 26,39).
- Bibelen gir for øvrig ingen forskrifter om bønnestillinger eller om bønnesteder og bønnetider. Kristen bønn er ikke bundet til hellige steder eller hellige tider. Som kristne kan vi be når som helst og hvor som helst. Det som teller er at vi ber "i ånd og sannhet" (Joh 4,24), dvs. oppriktig og av hjertet.

3. Bønnens plass i den kristne gudstjeneste

I 1 Timoteusbrev gir Paulus anvisninger for bønnens sentrale plass i den kristne gudstjeneste: Han sier: "Jeg formaner dere framfor alt å bære fram bønner og påkallelse, forbønner og takk for alle mennesker", jf 2,1.

Ord brukt om bønn.

Det brukes her fire forskjellige ord for bønn som henger nøye sammen, men som hver for seg viser forskjellige sider ved bønnen:

- Det første ord er "bønn" (gr. deŕsis). Den grunnleggende betydning av ordet er "behov" og viser at bønn begynner med en følelse av behov man ikke selv makter å møte. Følelsen av menneskelig utilstrekkelighet og avhengighet er ofte bønnens utgangspunkt. Behov og bønn henger nøye sammen. Nød og bønn hører sammen. Når vi er i nød, ber vi og oppmuntres til å be (jfr. f. eks. Sal 32,6; 50,15; o. a.st.). All bønn begynner med et behov for guddommelig hjelp, og Gud er mektig til å møte ethvert behov slik han ser det er best for oss.
- Det andre ordet er "påkallelse" (gr. proseuchŕ). Det er det vanlige ord for bønn og brukes bare om bønn til Gud. Ordet fremhever at det er behov som bare Gud kan møte, men han kan! Det brukes både om privat og offentlig bønn, men sammenhengen ordet står i her, har særlig offentlig bønn i fokus.
- Det tredje ord er "forbønn" (gr. enteuxis); bare her og 4,5. Grunnbetydningen av ordet er tillitsfullt og forventningsfullt å tre fram for en overordnet person med bønn for seg selv eller andre. Det ble også brukt i betydningen "samtale". Ordets budskap er at vi med frimodig tillit og forventning kan komme fram for Gud og samtale med ham om det som ligger på våre hjerter, både når det gjelder

personlige eller andres behov. I vår sammenheng her tenkes det særlig på bønn for andre (mens ordet i 4,5 brukes om bønn i mer generell betydning).

- Det fjerde ordet er "tak" (gr. *eucharistia*). Bønn og takk hører sammen. For Paulus er takken et naturlig ledd i enhver bønn (jfr. 1 Tess 5,18) fordi takk gir Gud ære. Den som takker Gud, ærer Gud (jfr. Sal 50,23). (I senere kirkelig språkbruk ble ordet "eucharisti" en betegnelse for den kristne nattverd).

Apostelens budskap (ved å bruke forskjellige ord for "bønn") er at hele "bønneregisteret" skal brukes i den kristne gudstjeneste og omfatte alle mennesker.

- Bønn for alle mennesker skal lyde i gudstjenesten (2,1). Paulus tilskynder til bønn for alle mennesker fordi Guds frelsesvilje gjelder alle (jfr. 2,4).
- Bønn med "rene hender" innskjerpes (2,8). De første kristne bad med oppløftede hender (etter gammeltestamentlig forbilde; jfr. 1 Kong 8,22; Sal 141,2; 143,6). "Rene hender" er billedlig å forstå om hender som ikke er besmittet med synd. Budskapet er at uoppgjort synd hindrer oss i vårt bønneliv, med kallet til å gjøre opp synd både med Gud og mennesker, slik at bønnelivet - både privat og offentlig - kan fungere som det skal.

(Tekst fra: R. Gornizka: Ord som lever, s. 104-106; 259-260.)

Guds fred i hjerte og sinn

Vers 7 handler om resultatet av vers 6. Når den kristne lever i den bekymringsløse og takknemlige overgivelse til Herren, blir resultatet at Guds fred fyller hjerte og sinn. Den fred det tales om her er *Guds*, dvs at det er Gud som er fredens opphav og skaper - ved Jesu forsoningsverk (Ef 2,14ff) og i det enkelt troende (Rom 5,1; 15,13).

Paulus legger til at dette er en fred som overgår all forstand. Uttrykket kan enten gå på det generelle at Guds fred, og i det hele tatt det Gud ønsker å gi, er større enn noe menneske kan skjønne og forstå, jf Ef 3,19. Eller uttrykket kan knyttes spesielt til vers 6, og da få betydningen at den fred som Gud vil la oss leve i er større enn alle tankemessige bekymringer og menneskelige omstendigheter, jf Ef 3,20. Uttrykket "hjerte og tanke" er uttrykk for hele mennesket. Gudsfreden har dessuten en beskyttende makt til å bevare oss "i Kristus Jesus", dvs i livssamfunnet med ham.

MER OM GLEDEN

1. Generelt om ordet "glede" og den kristne gleden.

- Ordet "glede" (gr. *chara*) forekommer hele 60 ganger i NT og verbet (gr. *chairå*) 72 ganger.
- Det nye testamente er en bok med et budskap om kristen glede. Kristen glede er sentrert om Jesus Kristus. Derfor er budskapet om Kristus et gledens budskap. Det er et evangelium = et godt og gledelig budskap.
- Kristen glede oppleves her og nå ved troen på Jesus Kristus og fullendes i Guds evige rike (der det aldri skal være noen skår i gleden).
- Den kristne glede som en nåtidig erfaring preger Filipperbrevet, som med rette er blitt kalt "brevet om glede", der ordet "glede" og "glede seg" forekommer 15 ganger.

2. Den glede apostelen ønsker at de kristne skal oppleve, omtales på følgende måte i Filipperbrevet:

- Det er en glede i samfunnet med andre troende (2,28-29). Det er gleden ved å åpne hjerter og dører og inkludere andre i både husfelleskap og menighetsfelleskap.
- Det er en glede "i troen" (1,25). Det apostelen ønsker for dem er at de skal være glade kristne. Gleden i kristenlivet er knyttet til troens liv og deres åndelige vekst og modning som vil gi dem dypere innsikt i hva det vil si å være en kristen og leve som en kristen. Det vil føre til en dypere forståelse av hva kristen glede er.
- Det er en glede "i Herren", jf 3,1 og 4,4. Den kristne glede har sin dypeste kilde i livssamfunnet med Kristus og bygger på Kristi rettferdighet, som er kristentroens urokkelige grunnvoll. En kristen kan glede seg alltid (under alle forhold) fordi gleden ikke er avhengig av labile følelser og stemninger (som skifter med ytre og indre opplevelser og forhold), men har sine røtter dypt festet i Kristus som alltid er den samme. Til tross for livets mange påkjenninger, er det på dette grunnlag alltid en "understrøm av glede" i det kristne liv.

(Tekst fra: R. Gornitzka: Ord som lever, s. 204-206.)

Perspektiver på disippelskap

Egentlig snakker vi her om de helt grunnleggende kjennetegn på den kristnes eller disippelens nye liv. Eller sagt på en annen måte: Det tales her om hva som vil særprege en kristen som har opplevd det nye liv i Kristus. Fem nøkkelord dukker opp i de versene vi har gjennomgått: Glede, vennlighet, fravær av bekymring, bønn og fred.

- 1) Her vil vi gå igjennom disse nøkkelordene eller livskjennetegnene på det å være en kristen, og vi vil stille spørsmål om hva hvert enkelt av disse kjennetegnene egentlig sier om det nye liv vi har fått som kristne og som Jesu etterfølgere.
- 2) Dessuten vil vi forsøke å si noe om hvorfor disse kvalitetene er så viktige for en disippel.
- 3) Endelig vil vi spørre om hva som kan ødelegge eller ta bort disse kristne livskvalitetene.

Hva sier livskjennetegnene om det kristne liv?

Livskjennetegn 1: Glede

Gleden har vi sett er et hovedtema i Det nye testamente. Vi kan si at den kristne gleden har tre hovedretninger som hver for seg angir en gledesgrunn: For det første kan vi tale om at *fortiden* er viktig for den kristne gleden. Og vi tenker her ikke på hvilken som helst fortid, men den del av fortiden som handler om fullendelsen av Guds frelsesplan i Jesus Kristus. Jesu soningsdød for vår skyld og hans seiersrike oppstandelse er nemlig den

kristne gledes utspring og kilde. Gleden ”i Herren” som Paulus taler om, er ikke minst gleden over den fullbrakte frelse som Herren Jesus har tilveiebrakt ved sin død for vår skyld på Golgata kors.

Framtiden er også et viktig perspektiv for den kristne gleden. Merk deg her tekstkommentaren til overgangen vers 3 og 4 her i Fil 4. Her koples nemlig omtale av ”livets bok” og gleden sammen. Å ha sitt navn skrevet i livets bok (eller i himmelen), er jo noe Jesus angir som gledesgrunn. Og i dette ligger et sterkt framtidsperspektiv. Vi kan vel generelt si at det som har med det kristne håp og alle løftene om Jesu gjenkomst og evig liv, om vår borgerrett i det kommende Gudsriket, om den nye himmel og den nye jord, for kristne mennesker til alle tider har vært en hovedgrunn til glede. Ikke minst har nok denne framtids-gledesgrunnen vært viktig for kristne som har opplevd trengsel og forfølgelse.

Men den kristne gleden retter seg ikke bare mot noe som en gang skal komme, eller for den saks skyld, bare mot noe som har skjedd, men mot din og min *nåtid*. Når apostelen her oppfordrer til kontinuerlig og vedvarende glede, så er det jo med tanke på de kristnes liv her og nå. Og gleden ”i Herren” er jo ikke minst gleden i det livsfellesskap med Herren Jesus vi er brakt inn i ved troen og Ånden. Denne gledens nåtidsdimensjonen blir svært synlig i Filipperbrevet, der ordet glede altså dukker opp flere ganger. Er det noe som skal prege det kristne liv, så er det gleden. Ja, vi kan kanskje si at gleden er livskjennetegn nr 1 på det kristne liv.

Livskjennetegn 2: Vennlighet

Den vennlighet apostelen her taler om har med minst to forhold å gjøre: Framfor noe har det med sinnsstemning å gjøre. Vi har sett at ordet som her brukes på gresk også kan oversettes ”saktmodighet”, noe som sterkt indikerer en bestemt sinnsstemning. Dernest har vennligheten helt klart med bestemte holdninger og en bestemt framturen å gjøre. Her har vi sett at ordet ”epieikes” også kan oversettes ”rimelighet” eller ”føyelighet”. Konsekvensen av slike ord og de holdninger de har innebygget, er at man ikke ”står på kravene”, som det heter, og at man ikke nødvendigvis krever sin rett.

Men hvor betydningsfull er vennligheten som et kristent livskjennetegn? Jo, den vennligheten apostelen her taler om, er viktig fordi den viser Jesu sinnelag. Det er dette Jesu sinnelag Paulus taler om i 2 Kor 10,1 der han sier: ”...jeg formaner dere med Kristi egen vennlighet og mildhet.” Dette Jesu vennlige sinnelag var altså viktig for apostelen i hans liv og hans tjeneste. Ja, det var faktisk så viktig at han formaner de kristne der han kommer til å vise

den samme vennlighet, - nettopp fordi den så sterkt peker på opphavet, nemlig Jesus Kristus selv! Men vennligheten er viktig også fordi den gjør godt for oss selv. Vi har det med andre ord godt med oss selv når vi lar dette Jesu sinnelag prege oss! Og endelig: Den vennlighet apostelen taler om, er viktig fordi den knytter mennesker sammen ved at den (kanskje framfor noe) er relasjonsskapende.

Livskjennetegn 3: Fravær av bekymring

Både ut fra Jesu undervisning og i den apostoliske forkynnelse ser det ut til at det vi her skal tale om er et viktig element:

Jesus sier:

- Vær ikke bekymret for mat og drikke som dere må ha for å leve, og heller ikke for klærne som kroppen trenger (Matt 6,25).
- Så vær ikke bekymret for morgendagen; morgendagen skal bekymre seg for seg selv (Matt 6,34).
- Vær da ikke bekymret for hvordan dere skal tale (Luk 10,19).

Apostelen Paulus sier:

- Jeg vil at dere skal være fri for bekymring (1 Kor 7,32)
- Vær ikke bekymret for noe! (Fil 4,6)

Apostelen Peter sier:

- Kast alle bekymringer på ham, for han har omsorg for dere (1 Pet 5,7).

Men hva sier disse ordene egentlig om den kristne tro og om fravær av bekymring som et viktig kjennetegn på det å være en disippel? Det første som må sies, er at alle disse ordene om at en Jesu etterfølger skal slippe å bekymre seg, vitner om en stor og allmektig Gud. Og det vitner dessuten om en Gud som er omsorgsfull og som kjenner den enkelte i detalj. Ja, hvert hodehår er telt av vår Far i himmelen, sier Jesus, jf Matt 10,30. Og endelig: Vi kan komme med *alt* til vår Far i himmelen, intet er for stort, intet er for lite. Det er jo nettopp dette Paulus sier i dette ordet i Filipperbrevet: "Vær ikke bekymret for noe." Dette må jo også vitne om en svært omsorgsfull Gud og Far.

Livskjennetegn 4: Bønn

Igjen står vi overfor et kristent livskjennetegn som må sies å være et hovedtema i Skriften. Vi skal ikke her gjenta det som tidligere i denne leksjon 15 er sagt om bønnen og bønnens betydning, men bare spørre om hva det kan ligge i at bønnen nettopp kan sies å være *et livskjennetegn* for den kristne? Det første som må kunne sies til dette er at bønnen er gitt den kristne som *en gave og mulighet* i forbindelse med det nye liv som Ånden skaper i våre liv.

Noe av det viktigste som Det nye testamente lærer om bønnen er at det er Den Hellige Ånd som skaper bønn i den troendes liv. "Be til enhver tid, i Ånden",

sier Paulus i Ef 6,18. Og hva er så dette som apostelen kaller "bønn i Ånden"? For det første er det bønn ved eller med Den Hellige Ånds hjelp. "På samme måte kommer også Ånden oss til hjelp i vår svakhet," sier Paulus i Rom 8,26. "For vi vet ikke hva vi skal be om for å be rett, men Ånden selv går i forbønn for oss med sukk som ikke kan uttrykkes i ord." Samme sted, Rom 8,27, sier apostelen videre at bønn i Ånden er bønn i harmoni med det Ånden vil: "Og Gud som gransker hjertene, vet hva Ånden vil; for det Ånden ber om for de hellige, er etter Guds vilje."

Og saken er jo at vi som Jesu etterfølgere ikke alltid vet hva som tjener til vårt eget beste. Vi er heller ikke alltid sikre på hva våre egentlige behov er. Men Ånden vet det! Og Ånden ber alltid rett for oss ut fra det som er våre reelle behov og det vi egentlig trenger i den aktuelle situasjon. Her ligger vår mulighet til et sterkt og seirende kristenliv og bønneliv. Ikke underlig at Judas i sitt brev sier følgende: "Men dere, mine kjære, må bygge dere selv opp på deres høyhellige tro og stadig be i Den Hellige Ånd." Det er altså i bønnens samarbeid med Guds Ånd at vår bevarelse ligger!

Det andre vi her vil peke på i forbindelse med at bønner kan sies å være et kjennetegn på det nye liv vi har fått som kristne, er følgende: Det er faktisk *det livsfellesskap vi har med Herren Jesus som i siste instans avgjør hvor viktig bønner blir for den enkelte*. Vi har i det foregående materialet sett at bønn er så mye; den er tilbedelse, lovprisning, begjæringer innfor Herren, påkallelser, forbønn, osv. Bønnens former er også mangfoldige. Men egentlig er bønn uttrykk bare for én ting, og det er *livsforbindelsen til Herren*. Lever vi i et nært forhold til Herren, vil bønnelivet også bli sterkt og intimt. Slurver vi med livsfellesskapet med Herren, vil vårt bønneliv bli tilsvarende ustabil og svakt.

Egentlig er det jo et vitnesbyrd om det nære og intime fellesskap med Herren det apostelen sier i Fil 4,6: "Men la alt som ligger dere på hjertet, komme fram for Gud i bønn og påkallelse med takk!" Lever vi nært Herren, ønsker vi også naturlig å dele alt med ham. La oss også merke oss avslutningen av verset. Uttrykket "med takk" gir uttrykk for disippelens trøstefulle og tillitsfulle innstilling, som gjør at enhver bønnekontakt med Herren kan avsluttes med en forvissning om at han alltid hører og alltid har omsorg.

Livskjennetegn 5: Fred

Igen står vi overfor et hovedord og et hovedtema i den Bibelske verden. Men hva innebærer Guds freden egentlig for en Jesu etterfølger? Hva kan vi si om freden som et kristent livskjennetegn? Vi kan utlede et par-tre ting ut fra det apostelen sier i vers 7. For det første: Freden som gis oss som Jesu etterfølgere kommer fra Gud, det er snakk om *Guds fred*! Dette betyr, som vi i

tekstkommentaren har bemerket, at det er Gud som er fredens opphav. Og grunnlaget for denne Guds fred som vi som mennesker kan oppleve, ligger i Jesu fullbrakte forsoningsverk, mens midleren for denne freden inn i våre liv, er Den Hellige Ånd.

For det andre: Freden *overgår all forstand*, sier Paulus. Hva innebærer egentlig dette? Igjen som vi i tekstkommentaren har bemerket kan uttrykket forstås i to retninger: Enten kan vi knytte uttrykket til vers 6 og utsagnet om at vi ikke skal være bekymret. Da blir betydningen at den freden Gud gir oss er større enn alle tankemessige bekymringer og menneskelige omstendigheter. Den andre måten å forstå uttrykket på er som et uttrykk for at det som Gud vil gi oss, og her altså Guds fred, er større enn noe menneske kan skjønne og forstå. Det er heller ingen ting i veien for å kombinere disse to tolkningene av uttrykket.

For det tredje: Det er snakk om en fred som *virker som en bevarende makt!* Denne fred som Gud gir Jesu etterfølgere har altså makt til å "bevare deres hjerter og tanker i Kristus Jesus", sier apostelen. Uttrykket "hjerter og tanker" går på at Gud har makt ved sin fred til å bevare hele vår personlighet integrert i den nye livsvirkelighet, i Kristus Jesus. Og dette må være et sterkt budskap til disipler i vår tid! Aldri har vel den ytre (og indre) påvirkning av hjerte og tanke vært mer massiv enn i dag i den vestlige verden. Aldri har vel farene for å bli tankemessig oppsplittet og distraherert vært større. Tenk da hvilken mulighet vi som disipler har i dette å la Guds fred bevare hjerter og tanker i Kristus Jesus!

Hvorfor er livskjennetegnene så viktige?

For det første er de viktige *som personlig erfaring*. Det er nemlig tale om det å erfare hva disippelliv egentlig er og handler om. Et annet sted (Rom 14,17) sier Paulus noe av det samme: "For Guds rike består ikke i mat og drikke, men i rettferdighet, fred og glede i Den Hellige Ånd." Det handler altså ikke om noe materielt eller menneskelig sett fortjenstefullt, men om de verdier og de livsgoder som Guds Hellige Ånd gir oss del i. I forlengelsen av dette, og for det andre, er det vi her kaller disippellivet kjennetegn viktige *for å ha den nødvendige styrke til å takle det liv vi er kalt til å leve som disipler*. Det skal ikke legges skjul på at det å velge å være en Jesu etterfølger, og det å leve som disippel, innebærer å komme under et konstant "trykk", der denne verdens verdier og levevis stadig vil utfordre og lokke disippelen. I forhold til dette trenger vi styrke og fasthet. Og hva annet enn disse nye livserfaringer vi her har talt om, kan gi oss den nødvendige motvekt og styrke til å bli stående og til å seire?

For det tredje: Disse livskjennetegnene er viktige fordi *de viser disippellivets "annerledeshet" i denne verden*. Vi står nemlig her overfor erfaringer og en måte å leve på som er ulikt verdens levevis. I dette ligger først og fremst at det liv vi lever som disipler i denne verden blir sett. Og det utfordrende spørsmål for oss må jo bli: Hva er det vi vil at verden skal se? Er det en tro og et liv som ligner mest mulig på andres livserfaring og liv, eller er det et liv som vitner om en ny livserfaring og Gudsrikets makt og kraft i denne verden? Både hver for seg, men ikke minst sammensatt, vil de kjennetegnene på disippellivet som vi har gjennomgått (glede, vennlighet, fravær av bekymring, bønn og fred), vitne sterkt om et annerledes liv med andre verdier enn dem man finner i verden.

Hva kan ødelegge for disse livskvalitetene?

Først og fremst må vi peke på *mangel på Åndsfylde* som grunn til at disse livskvalitetene forringes eller ødelegges for en kristen. Kvalitetene er jo for en stor grad identiske med Åndens frukt (jf Gal 5,22) og dermed resultat av Åndens gjerning i våre liv! Opplever vi, som vi ofte faktisk gjør, at disse livskjennetegnene er blitt svekket i våre liv, har vi kun en ting å gjøre, nemlig å gå til Herren og be ham på nytt å fylle oss med den Ånd som gir villig av disse Gudsrikets kvaliteter.

Dernest, og i forlengelsen av det som nettopp er sagt om nødvendigheten av Åndens fylde, kan det være et problem for mange av oss at *vi blir fylt av alle andre ting enn disse gode kristenerfaringene* som apostelen taler om! Hvem kjenner ikke til at travelhet, stress, selvopptatthet, osv, kan overskygge disse grunnleggende livskvalitetene. Vegene ut av dette er først og fremst å bli oppmerksom hva som preger og styrer våre liv. Dernest må vi ville velge de livskvalitetene som hører det nye livet til. Og endelig kan vi stille oss åpne for Guds Ånd – som altså vil gi oss og prege oss med disse gode kvaliteter.

OPPSUMMERING: KJENNETEGN PÅ KRISTEN LIVSKVAITET

I denne leksjon 15 har vi vært opptatt av å gjennomgå de kjennetegn på kristen livskvalitet som Paulus taler om i Fil 4,4-7. På en spesiell måte kan vi si at det er det kristne livs særpreg og karakter som synliggjøres gjennom disse begrepene som apostelen bruker:

- 1) *Kjennetegnene på kristen livskvalitet er iflg Paulus:*
 - Glede
 - Vennlighet
 - Fravær av bekymring
 - Bønn
 - Fred
- 2) *Disse livskjennetegnene er viktige av følgende grunner:*

- De er viktige som personlig erfaring. Disse faktorene er nemlig svært sentrale i den Gudsrike-erfaring som Bibelen vitner om. Alle som tror på Kristus og som får Den Hellige Ånds gave og fylde, får del i dette.
 - Å leve i erfaringen av disse kristne livsgodene, vil være viktig for en disippel for å bevare den nødvendige styrke for leve det liv vi er kalt til å leve som Jesu etterfølgere.
 - Livskjennetegnene er også viktige fordi de viser disippellivets annerledeshet i denne verden.
- 3) *En disippel må være klar over at det er ting og forhold som kan ødelegge for erfaringen av disse livskvalitetene:*
- Mangel på Åndsfylde, kan gjøre at disse kvalitetene blir lite synlige i våre liv. De fleste av disse kjennetegnene er nemlig identiske med Åndens frukt (Gal 5,22), og alle faktorene kan karakteriseres som noe som er utvirket av Ånden i våre liv.
 - Framfor noe kan travelhet, stress, selvopptatthet, osv. være ødeleggende for det å leve et liv preget av disse livskvalitetene. Men dette kan disippelen heldigvis gjøre noe med!!

Disippeltesten

1. Ta for deg de fem ulike kjennetegnene på kristen livskvalitet som Paulus taler om i den aktuelle teksten (glede, vennlighet, fravær av bekymring, bønn og fred), og vurdér i hvilken grad disse kjennetegnene er til stede og merkbare i ditt liv.
2. Vi har i denne leksjonen gitt noen grunner til at disse livskjennetegnene er viktige i og for våre liv som disipler. Oppsummér gjerne disse grunnene for deg selv. Er det noe som er spesielt viktig her – og som du vil framheve?
3. Vi har i leksjonen talt om at travelhet, stress, selvopptatthet, osv. kan være ødeleggende for det å leve et liv preget av de kristne livskvalitetene som Paulus altså framhever som spesielle og viktige. Men dette kan også disippelen heldigvis gjøre noe med, har vi også sagt! Ja, hva kan vi egentlig gjøre med dette - og eventuelt med andre forhold - som vil ødelegge for den dype og genuine erfaring av disse livskvalitetene?

LEKSJON 16

TJENESTELIVETS KJENNETEGN

Fil 4,8-23

Kommentarer til teksten

I versene 8-9 gir Paulus sluttformaninger av mer moralsk art - som alle har med hellig kristen livsførsel å gjøre. Vi skal imidlertid merke oss at de 8 uttrykkene som apostelen her bruker som idealer, er egenskaper som også ikke-kristne hadde som livsidealer. Med rette kan vi derfor si at Paulus her gir sitt "kulturprogram" ved at han peker på de helt grunnleggende menneskelige verdier i ethvert samfunn og i enhver kultur som vil fremme de gode og positive.

Allmenne dyder som idealer for kristent liv

De 8 idealene er, ut fra Bibelselskapets oversettelse - NO 78. (Betydningsnyanser ut fra de greske begrepene er satt i parentes.)

- Alt som er sant (eller ekte).
- Alt som er edelt (eller som ære verd, verdig eller høvisk).
- Alt som er rett (eller rettferdig).
- Alt som er rent (eller hellig).
- Alt som er verd å elske (eller som er rosverdig, elskelig – eller som har godt rykte).
- Alt som er aktet (eller som det tales vel om).
- All god gjerning (eller dyd).
- Alt som fortjener ros (eller berømmelse).

De kristne skal altså ikke ringakte det gode som finnes hos hedningene, de skal tvert imot legge vinn på det samme, sider Paulus, jf også Rom 2,14 og 17. Dette er også det filipperne både har lært - og tatt imot - av apostelen. Det er også løfte knyttet til dette liv. Fredens Guds skal være med den som lever slik!

I kap 4,10-23 finner vi brevavslutning. Og i versene 10-20 frambærer apostelen en takksigelse for menighetens offergave. I denne avsluttende takketale til menigheten sier Paulus en hel del om hva som preger både filippernes tjeneste for Herren, og hva som preger hans egen tjeneste. Vi kan samle dette materialet opp på følgende måte:

Hva Paulus sier om menighetens offertjeneste

- De maktet å tenkte på det Paulus trengte i sin tjeneste, vers 10.
- Menigheten var den eneste (av de paulinske?) som førte regnskap over det som var gitt og mottatt til Paulus' tjeneste, vers 15.
- Da Paulus var i Tessalonika sende menigheten både en og to ganger det han trengte, vers 16.
- De kristne i Filippi kommer til å bli rikelig lønnet av Herren (i hans regnskap!), vers 17, jf også vers 18 b.
- Han har mottatt også den siste gaven, den som ble sendt med Epafroditus, vers 18.
- Menigheten mottar et "velsignelsesløfte" av apostelen, vers 19: Gud selv, som er så rik på herlighet i Kristus Jesus, skal gi dem alt det de trenger!

Hva Paulus sier om sin egen tjeneste

- Han har lært å nøye seg med det han til enhver tid har, vers 11.
- Han er i alle ting og under alle forhold innviet eller overgitt til Herren i sin tjeneste, vers 12.
- Han har den overbevisning at han makter alt i ham som gjør ham sterk, vers 13.
- Han bekrefter mottatt gave og at han i fangenskapet har overflod, mer enn nok, vers 14 og 18.

Vers 20 blir stående som en konklusjon for både apostelens og menighetens tjeneste og offervilje: "Vår Gud og Far være ære i all evighet! Amen."

MER OM KRISTEN GIVERTJENESTE

Den kristne givertjeneste er forbundet med åndelige prinsipper. Paulus nevner i 2 Kor kap 8 og 9 følgende åndelige prinsipper som ligger til grunn for all kristen givertjeneste:

1) Givertjeneste bygger på nåden.

Ordet "nåde" (gr. charis) er et helt sentralt ord i kap 8-9 i 2 Kor og brukes flere ganger med forskjellige betydningsnyanser:

- Nåde i betydningen Guds godhet og kjærlighet i Kristus (8,9; jfr. 9,15) som motiverer og inspirerer til givertjeneste (8,1; 9,8. 14).
- Nåde i betydningen det privilegium å få være med i givertjenesten (8,4).
- Nåde i betydningen kjærlighetsgaven som er samlet inn = kollekt (8,6. 19).
- Nåde i betydning kjærlighetsgjerning, det å gi til andre og dele med andre (8,7; jfr. NO-30: "kjærlighetsverk").
- Nåde i betydningen takk (8,16; 9,15).

Guds rike nåde er altså selve kildespringet og drivkraften i kristen givertjeneste, som er et stort privilegium og et uttrykk for kristen nestekjærlighet og kristent ansvar.

2) Givertjeneste har med innvielse å gjøre.

- "De (kristne i Makedonia) gav seg selv først til Herren", heter det i kap 8,5. Ordet viser hva som gikk forut for deres enestående offervillighet (vers 3), nemlig en full

innvielse til Herren. De stilte seg selv og alt sitt til rådighet for Herren, for å tjene ham med et helt og udelt hjerte - også med de midler Gud hadde betrodd dem. Og givertjenesten fungerte spontant og generøst, vers 3, til hjelp og velsignelse for andre mennesker.

- Ordet har kallet i seg til åndelig fornyelse og innvielse slik at givertjenesten kan fornyes iblant oss og fungere ut fra Åndslivets egne lover (ikke med motforestillinger eller under press, 9,7).

3) Givertjeneste har med glede å gjøre:

- "Enhver skal gi som han har bestemt seg til, ikke med ulyst eller av tvang, for Gud elsker en glad giver", sier apostelen i kap 9,7. Poenget er at den troende skal gi med glede i sitt hjerte. Det er hjerteforholdet det kommer an på, også i givertjenesten. Det er "den gode vilje" til å gi med glede som betyr noe i Guds øyne, ikke gavens størrelse, 8,12.
- Den som er med i givertjenesten får oppleve sannheten av denne åndelige lov i Guds rike: Den som gir, han får (9,6). Den som gir av sine midler, skal derfor ikke være bekymret for sine egne behov. Disse behov skal Herren selv sørge for, jf kap 9,8.

4) Forbildet for den kristne givertjeneste er Jesus Kristus selv.

- "Dere kjenner vår Herre Jesu Kristi nåde: For deres skyld ble han fattig da han var rik, for at dere skulle bli rike ved hans fattigdom", sier Paulus i kap 8,9.
- Ordet i 2 Kor 8,9 (som vi møter i forbindelse med en pengeinnsamling!) er et meget betydningsfullt ord for den kristne tro fordi det inneholder budskapet om at Kristus, Guds evige Sønn, ble menneske (inkarnasjonen). Ordet fører oss inn i dype sannheter om Jesu person og viser at han gav alt for oss og fullstendig solidarisererte seg med oss.

5) Den kristne givertjeneste er et uttrykk for kristent fellesskap og solidaritet.

- Ordet for "fellesskap" (gr. koinōnia) brukes også i betydningen "kollekt", "pengegave" (Rom 15,26). Det viser den nære sammenheng mellom givertjeneste og fellesskap: Givertjenesten vokser fram av fellesskapet og er selv samfunnsskapende.
- Givertjenesten etablerer fellesskap på to plan: Fellesskap med andre som gir, jf 8,4, og fellesskap med de som mottar hjelp, jf 9,13.

6) Den kristne givertjeneste er en gudstjeneste:

- "Denne tjenesten...er også en gudstjeneste..." , sier apostelen i kap 9,12. Ordet for "gudstjeneste" (gr. leiturgia) betyr egentlig "tjeneste" og ble i klassisk gresk brukt om offentlige tjenester som ble utført på frivillig basis til beste for samfunnet.
- Paulus bruker ordet (9,12) om den frivillige hjelpeaksjon for de fattige kristne i Jerusalem og ser den som en tjeneste for Gud.

(Tekst fra: R. Gornizka: Ord som lever, s. 162-164.)

Hilsener og avslutningsønske

Følgende grupper er her tatt med i en til/fra hilsningsrekke:

- Hils hver og en av dem som er hellige i Kristus Jesus, vers 21a. Her tenker nok Paulus på en generell broderhilsen til alle de kristne i Filippi. I kap 1,1 nevnes også spesielt gruppen av tilsynsmenn og diakoner.

- Brødrene som er sammen med Paulus i fangenskap hilser til filipperne, vers 21b. Her har nok Paulus i tankene medarbeider som vi vet var sammen med ham i Rom, som f eks Timoteus, Lukas og Epafroditus.
- Alle de hellige i Rom hilser menigheten i Filippi, særlig de som var i keiserens tjeneste, vers 22. De kristne i Rom som var i keiserens tjeneste var de som hørte til keiserens husstand. Da Filippi var en romersk veterankoloni og hadde nære forbindelser til Rom og keiserhuset, kan man tenke seg at det også var kjennskap og vennskap mellom mennesker - og her kristne - i keiserens tjeneste.

Vers 23 inneholder den vanlig Paulinske avslutningshilsen, men med bare “vår Herre Jesu Kristi nåde” med i velsignelsesønsket. Vi finner også denne velsignelsen hos Paulus med hele treenigheten nevnt, jf 2 Kor 13,13.

Uttrykket “med deres ånd”

Men hva mener apostelen med uttrykket “med deres ånd”? Se også Gal 6,18 og 2 Tim 4,22 som har samme uttrykket. I Paulus’ språkbruk er det snakk om den menneskelige ånd fornyet ved Gud Ånd, jf 1 Kor 16,18; 2 Kor 7,13. Uttrykket brukes imidlertid ikke som en motsetning til sjel og legeme. I 1 Tess 5,23 taler Paulus om at de kristne kan helliggjøres “helt igjennom” - slik at ånd, sjel og legeme blir bevart uskadd. “Men er nåden med deres ånd, da utbreder den sine velsignende virkninger også over deres sjel og legeme, så at hele deres personlighet blir bevart ulastelig ved Herren Jesu Kristi komme”, jf Moe 1950:134.

Perspektiver på disippelskap

Som overskrift til dette skriftavsnittet har vi satt – tjenestelivets kjennetegn. I denne avslutningsdelen av Filipperbrevet med avsluttende formaninger og takksigelser kommer det nemlig til syne en del “kjennetegn” på det liv i tjeneste som vi som disipler er kalt til å leve. Her vil vi spesielt fokusere følgende, som kan deles i tre grupper:

- 1) Allmenne idealer også for disippeltjeneste, jf. vers 8.
- 2) Basisprinsipper for all disippeltjeneste, jf vers 10-18: Nøysomhet, å leve innvidd, orden og ryddighet og endelig offervilje.
- 1) Velsignelsesløftet alle Herrens disipler har over sitt liv og sin tjeneste! jf vers 19.

Allmenne idealer for disippeltjeneste

Det vi her kaller allmenne idealer for disippeltjeneste, finner vi altså i den appellen Paulus gir i vers 8. Her sier apostelen at de kristne i Filippi skulle legge vinn på, eller gi akt på (NO 1930), alt som er sant, edelt, rett, rent, verd

å elske, åktet, all god gjerning og alt som fortjener ros. Hva uttrykker idealene? Først og fremst kan vi si at de dyder eller livsidealer som apostelen her ber de kristne i Filippi verdsette, er et klart *uttrykk det gode som Gud har lagt ned i skaperverket*. Vi kristne – og Paulus inkludert – har nok blitt beskyldt (med rette eller urette?) for at vi til tider har vektlagt synden og elendigheten som er knyttet til menneskelivet mer enn det gode og edle i skaperverket, og som altså alle mennesker har fått del i. På mange måter kan vi si at i dette verset taler om skapelsesteologiens viktighet og egenverdi.

Men ser vi disse dydene eller livsidealene i sammenhengen med den disippel-”teologi” som Paulus for øvrig presenterer i dette brevet, ser vi at det ikke behøver å være noen konflikt mellom det vi kan kalle skapelsesteologi og en teologi som altså har Guds frelsesgjerning i Jesus Kristus som basis og utgangspunkt. Ja, på mange måter vil det være slik (og slik er det faktisk hos Paulus) at frelsesteologien bekrefter skapelsesteologien. Saken er nemlig den at hensikten med Guds frelsesgjerning i Jesus Kristus, ikke bare var å ordne opp i syndeproblemet, men å fullende skaperverket. Det Gud ville med frelsesverket, var med andre ord å la det potensiale som Gud hadde lagt ned i det enkelte mennesket, i menneskeheten og i verden, ja, hele kosmos, få en mulighet til å nå det mål som Gud som skaper hadde da han skapte det hele.

Endelig kan vi si at de dydene eller livsidealene som Paulus taler om i vers 8, er et uttrykk for viktigheten av at den kristne menighet og den enkelte disippel har syn for det vi kan kalle det genuint menneskelige aspekt og de dyder og idealer som må kunne sies å være allmenne, dvs for de fleste mennesker i de fleste kulturer. Men hvilke konsekvenser får dette i praksis? Et par forhold kan være viktige:

- Som kristne skal vi ikke være redde for å være *åpne* mot alt det gode i denne verden. På mange måter kan vi si at kristne ut fra dette vers 8, må være programforpliktet på å være kulturåpne. Vi snakker her selvfølgelig ikke om en ukritisk åpenhet, men en åpenhet som bekrefter alle gode og byggende krefter i kulturen og mellom mennesker.
- Dessuten vil det jo være snakk også om å ta vare på *kontaktmuligheter* med livet slik det faktisk er rundt oss som kristne! Og disse kontaktmulighetene med livet slik det faktisk er, trenger vi sårt som kristne. Vi har nemlig svært ofte hatt en tendens til å ha nok med oss selv og vårt eget.

Spesifikke retningslinjer for all disippeltjeneste

Det andre disse (svært forskjelligartede!) versene i Fil 4,8-23 formidler til oss er det vi kan kalle spesifikke retningslinjer eller basisprinsippene for all disippel-tjeneste: Disse retningslinjene eller prinsippene er:

- *Nøysomhet.* I vers 11 sier Paulus at han hadde lært å nøyes seg med det han til enhver tid hadde.
- *Å leve innvidd.* I vers 12 sier Paulus at han er innvidd under alle livsforhold.
- *Behovserkjennelse.* I vers 14 forteller apostelen at han hadde hatt det vanskelig og at det var riktig av filipperne å hjelpe ham. Til tross for den høye bekjennelse om at han i alt levde innvidd og at han maktet alt i ham som gjorde ham sterk, jf vers 13-14, markerer apostelen sin avhengighet av de andre troende.
- *Orden og ryddighet.* I vers 15ff roser filipperne for ryddighet og orden i forhold til pengeinnsamling og gaveoverrekkeelse.
- *Offervilje.* I vers 18 kaller Paulus den pengegave som han har fått fra de kristne i Filippi "et offer" som Gud gjerne tar imot. Av dette, og den øvrige omtale av pengegaven i disse vers, kan vi tale om offervilje som et kjennetegn på kristen tjeneste.

Men hva uttrykker egentlig disse retningslinjene og hvorfor kan vi si at slike prinsipper eller retningslinjer er viktige med tanke på vår tjeneste?

For det første: I det å leve nøysomt kan vi si det ligger det å være *så lite avhengig av denne verden som mulig*. Hvorfor er dette et viktig prinsipp for kristen tjeneste? Jo, avhengighet skaper tilhørighet, og den er gjerne et vitnesbyrd om hvor vi har vårt hjerte. Er vi som disipler bundet opp i for mange materielle og andre "jordiske" forpliktelser, er det klart at dette vil kreve vår oppmerksomhet og ressurser. Nøysomhet har altså med forbruk å gjøre. Den som lever nøysomt, forbruker lite, og er dermed lite avhengig av ytre omstendigheter rundt sin tjeneste for Herren Jesus. Dette var et hovedpoeng med det å leve nøysomt for apostelen, og det vil være det for oss som kristne i dag, dersom vi tar etterfølgelsen på alvor. Det andre poenget med en nøysom livsstil, har med fordeling av livsgoder å gjøre. Ikke minst for kristne som lever i det vestlige materielle overflodssamfunn, er dette en utfordring. Ved en nøysom livsstil, får flere del i de godene som Gud som skaper har gitt alle mennesker. Her plikter en Jesu disippel å gå foran med et godt eksempel.

For det andre: Det å leve innvidd kan vi si *uttrykker avhengigheten av Herren* under alle livsforhold. I leksjonene 3,4,5 og 7 har vi talt mye om det å leve innvidd som disippel. Og hvorfor er så dette et viktig prinsipp for kristen tjeneste? Jo, i avhengigheten av Herren ligger mulighetene for at Herren kan få åpenbare seg for oss – den enkelte. Er vi avhengige bare av oss selv i vår tjeneste, er det oss selv og vårt eget som blir "åpenbart". Kanskje kan vi si det slik at det er i vår avhengighet av Herren at vår mulighet i tjenesten ligger.

Men i dette ligger også Herrens mulighet – til å åpenbare sin kraft og sitt liv gjennom vår tjeneste.

For det tredje: Den behovserkjennelse, eller det behov for hjelp apostelen gir uttrykk for her, uttrykker *fellesskapsdimensjonen som all kristen tjeneste står i*. Det kan nesten se ut til at Paulus *gjorde seg* avhengig ut fra formuleringene i vers 12-14. Ved å gi filipperne mulighet til å samle inn midler til den tjeneste Paulus stod i, fikk de nemlig del i de velsignelsene som hans tjeneste medbrakte. Og andre veien knyttet apostelen seg med sin tjeneste til disse nye kristne. I dette synliggjøres tjenestens fellesskapsdimensjon klart og tydelig. Paulus var ingen solospiller i tjeneste, han oppførte seg heller ikke som en. I praktisk tjeneste viste han at han var et lem på Kristi legeme – som var avhengig av de andre lemmene for å kunne fungere. Det samme prinsipp gjelder for alle kristnes tjeneste som lemmer på det samme legeme. I dette prinsipp legger nemlig også mulighetene for flere til å trekkes inn i tjeneste, for flere til å bli engasjert for Herren!

For det fjerde: Orden og ryddighet kan vi si taler om at det er en fordel for evangeliet med *så få hindringer som mulig for vårt viktige oppdrag*. Saken er jo at det motsatte, uorden og uryddighet i pengesaker og andre saker, fort kan ødelegge for evangeliets troverdighet i denne verden. Orden og ryddighet er med andre ord – nødvendig i den tjeneste vi har fått av Herren. Det er også svært "åndelig"! Ja, det harmonerer faktisk med evangeliets innhold og karakter. Og moralen i dette er selvfølgelig at vi skal tilstrebe orden og ryddighet i all vår tjeneste for Herren.

For det femte: Den offervilje som apostelen berømmer filipperne for, kan vi si er et uttrykk for *hvordan vi ser på verdien og viktigheten av det nye liv og den tjeneste vi har fått av Herren*. Er det snakk om noe verdifullt, ofrer vi jo gjerne noe for det! Det Paulus taler om her, er ikke den generelle offerviljen for evangeliets sak, som vi tidligere har talt mye om, men konkret om de kristnes vilje til å ofre av sine jordiske midler til konkrete tiltak for at evangeliet skal komme videre til nye mennesker. Og på dette området, altså det som har med våre penger å gjøre, ser det ut til at vi lett avsløres. Ser vi på tjenesten for evangeliets sak som viktig og verdifull, ofrer vi nemlig gjerne. Er vi mest opptatt oss selv og vårt eget, ofrer vi gjerne både uvillig og lite.

Og vi skal legge merke til at det ikke er snakk om prosentdel av det vi har som skal tilfalle Herrens sak. Nei, alt vi har tilhører Herren. Vi er kun forvaltere. Og vi har tidligere sett (i "Mer om – rammen" til denne leksjon 16) at givertjenesten, dvs pengeinnsamling, i Guds menighet faktisk betraktes av apostelen som en gudstjeneste. Men hva kan grunnen være til at denne type

offertjeneste har så høy status i den kristne menighet? Et svar er åpenbart praktisk. Penger, midler, er nyttige, ja, ofte avgjørende, for å bringe evangeliet videre til nye mennesker. Evangelisering, misjon og diakoni koster nemlig penger! En annen grunn kan være den plass penger har i de fleste menneskers liv. På mange måter er det vel rett å si at pengene regulerer våre liv. Kanskje gjelder dette i enda større grad for oss i dag – enn på Paulus' tid. Enten styrer pengene våre liv, eller så er det vi som styrer pengene. Åpenbart er det det siste som skal være tilfelle for den kristne. Og når vi gir frivillig av være midler til Guds rikes sak, markerer vi både vår uavhengighet i forhold til pengene og vår verdisetting av Guds rikes arbeid.

Et liv under Herrens velsignelse

Hva uttrykker det velsignelsesløftet som apostelen avslutter med? Det første denne velsignelsen uttrykker er at Gud er erfart på en personlig måte av apostelen. Han kaller Gud "min Gud". Og apostelen hadde altså opplevd sin Gud som rik på herlighet og en Gud som var i stand til å sørge for ham. I vers 20 kaller Paulus også Gud for "far". Og dette er jo en gudstittel som framfor noe uttrykker omsorgsdimensjonen.

Det andre dette velsignelsesløfte uttrykker er at Gud er rik på herlighet – slik han har vist dette i Jesu Kristi frelsesgjerning. Ja, han er ikke bare rik nok for apostelen, men også for alle troende. Og da er vi ved det tredje som uttrykkes klart og tydelig her, nemlig at Gud kan gi den enkelte av oss alt det vi trenger. Og endelig uttrykkes her at det er Gud som skal ha ære i all evighet. Det er nemlig slik at når Gud får velsigne våre liv med de gaver han har for oss, og når disse gaver og denne velsignelse bærer frukt i våre liv, så vil det være Gud som kilde og giver som får ære!

Men hva innebærer det egentlig å leve under Herrens velsignelse med sitt liv? Jo, først og fremst kan vi si at velsignelsen er en *bekreftelse på hvordan Gud er*. Det velsignelsen uttrykker er sant! Gud er rik! Gud vil gi! Gud vil ha æren! Velsignelsen uttrykker altså en sterk *vilje fra Guds side*. Det vil skje det velsignelsen uttrykker! Slik er det med alle velsignelser i Bibelen. I forlengelsen av det vi kaller den aromatiske velsignelse som vi finner i 4 Mos 6,22ff, heter det: "Når de således uttaler mitt navn over israelittene, *vil jeg velsigne dem*." Og selv om det ikke er direkte uttalt i den velsignelsen vi finner her i avslutningen av Filipperbrevet, har alle velsignelser i Bibelen det klare mål *å gi oss fred*. Alt det velsignelsen ønsker å meddele fra Guds side, vil nemlig ha fred og tilfredshet som mål og resultat!

OPPSUMMERING: TJENESTELIVETS KJENNETEGN

I en relativt mangfoldig brevavslutning har vi forsøkt å plukke opp en del kjennetegn på kristen tjeneste. Vi har del disse inn i tre grupper:

- 1) Kjennetegn på disippeltjeneste som har *rot i allmenne idealer – som de fleste mennesker i de fleste kulturer vil kunne bejæ*. På mange måter vil en etterlevelse av disse idealene virke som en bekreftelse på skaperverket. Nettopp dette er viktig for den kristne av minst to grunner: Det vil virke som en åpenhet mot alt det gode i den menneskelige kultur, og dermed livsbejæende. Dessuten vil det åpenbart kunne gi kristne kontaktmuligheter med omverden.
- 2) Den andre gruppe kjennetegn er det vi har kalt *spesifikke retningslinjer for all disippeltjeneste*. Disse er iflg vår framstilling:
 - *Nøysomhet*, som har å gjøre med å være så lite avhengig av denne verden som mulig.
 - *Å leve innvidd*, som er et uttrykk for avhengigheten av Herren under alle livsforhold.
 - *Behovserkjennelse*, som uttrykker fellesskapsdimensjonen som all kristen tjeneste står i.
 - *Orden og ryddighet*, som har å gjøre med at det bør være så få hindringer som mulig for vårt viktige oppdrag med evangeliet i denne verden.
 - *Offervilje*, som har å gjøre med hvordan vi ser på verdien og viktigheten av det nye liv og den tjeneste vi har fått for Herren.
- 3) Det tredje vi har pekt på som et "kjennetegn" på disippeltjenesten, er at det er *et liv under Herrens velsignelse*. Filipperbrevet avsluttes nemlig med et sterkt velsignelsesløfte. Dette har vi sett er et sterkt uttrykk for at Herren vil velsigne den enkelte som er Jesu etterfølger. Å være en kristen og en disippel er nemlig å leve et liv og i en tjeneste for Herren – under Herrens konstante velsignelse!!

Disippeltesten

1. Hva handler de mer allmenne idealer for disippeltjeneste om, og hvorfor er det viktig for oss i kristen tjeneste å legge vekt på disse idealene?
2. De mer spesifikke retningslinjene for disippeltjenesten som vi har hentet ut av avslutningen på Filipperbrevet er: nøysomhet, å leve innvidd, behovserkjennelse, orden og ryddighet og endelig offervilje. Ta for deg hvert enkelt av disse områdene (og hva vi har sagt om dem i denne leksjonen) og "prøv" ditt liv på dem. Hva er du fornøyd med, hva synes du "fungerer"? Er det noe du trenger å arbeide spesielt med? Er det noe du trenger å korrigere i ditt liv i lys av disse prinsippene eller retningslinjene?
3. Disippelliv og disippeltjeneste er et liv under Herrens rike velsignelse, har vi sagt ut fra avslutningen av Filipperbrevet. Hva innebærer dette for oss

alle som Jesu etterfølgere, og hva betyr det *for deg* å ha løftet om Guds velsignelse over ditt liv?

BRUKT OG ANBEFALT LITTERATUR

LITTERATUR TIL FILIPPERBREVET

Bernspång, Erik: *Filipperbrevet/Kolosserbrevet. Kommentar för bibelläsaren*, Herrljunga 1979.

Brakvatne, Øyvind: *Fellesskap som fungerer. Bibeltimer over Filipperebrevet holdt i nærradioen i serien "Veien gjennom Bibelen"*, Euromedier 1989.

Eriksson, Larsolv: *Filipperebrevet*. Stockholm 1982. EFS-förlaget.

Fee, Gordon D.: *Paul's Letter to the Philippians*, Grand Rapids 1995. W. B. Eerdmans Publishing Company.

Hedegård, David: *Glädjens brev. En utläggning över Filipperebrevet*, SAM-förlaget 1972.

Johnson, Johannes: *Pauli brev til Filipperna. En praktisk utläggning*, Stockholm 1920.

Larsson, Edvin: *Filipperebrevet. En kortfattet kommentar*, Skrivestua Menighetsfakultetet 1979.

Martin Ralph P.: *Philippians*. Leicester/Grand Rapids 1987. Inter-Varsity Press/Eerdmans Publishing Company.

Moe, Olaf: *Til medarbeidere for evangeliet. En tolkning av Paulus' brev om gleden (Filipperebrevet)*, Oslo 1950.

Motyer, Alec: *The Message of Philippians*, Leicester/Downers Grove, Illinois 1984. Inter-Varsity Press.

Müller, Jac. J.: *The Epistle of Paul to the Philippians. The English Text with Introduction, Exposition and Notes*, Michigan 1991 (Eerdmans).

Mæland, Jens Olav: *Filipperebrevet (Bibelverket/Luther Forlag)*, Oslo 1980.

Nygaard, Bjørn: *Til fremgang og glede. Samtaleopplegg over Filipperebrevet*, Oslo 1988. Verbum.

O'Brien, Peter T.: *The Epistle to the Philippians. A Commentary on the Greek Text*, Grand Rapids, Michigan 1991. William B. Eerdmans Publishing Company.

Råmunddal, Lars: *Kampen for evangeliet. Eksegetiske kommentarer til Filipperbrevet*, Upublisert forelesningsmanus 1984.

Silva, Moisés: *Philippians*, Chicago 1988. Moody Press.

Simonsen, Jens: *Paulus' brev til Filipperne. En innledning og fortolkning*. København 1982. Credo kommentaren.

Vincent, Marvin R.: *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistles to the Philippians and to Philemon*, The International Critical Commentary, Edinburgh 1985.

Vågen, Tormod: *Brevet til menigheten i Filippi*. En innledning, fortolkning og studieplan, Oslo 1965.

LITTERATUR OM KRISTENLIV OG DISIPPELSKAP

Arn, Win and Charles: *The Master's Plan for Making Disciples*, Monrovia 1982

Bonhoeffer, Dietrich: *Lydighetens vei*, Oslo 1956.

Dunn, James D.G.: *Jesus' Call to Discipleship*, Cambridge 1992.

Eskilt, Ingrid: *Å høre Guds stemme*, Oslo 1991.

Fryling, Alice (ed.): *Disciplemakers' handbook*, Leicester 1989.

Gordon, Bob og Fardouly, David: *Discipelskab. En grundbog i den kristne tro*, København 1994.

Henrichsen, Walter A.: *Disciples are Made not Born*, Victor Books 1974.

Hillerdal, Gunnar: *Att leva som kristen. En studiebok i lärjungaskapets etik*, Stockholm 1968.

Kempis, Thomas à: *Kristi etterfølgelse*, Oslo 1985.

Leaders Guide. *Design for Discipleship*, The Navigators 1984.

Løvås, Edin: *Disipler*, Kvinesdal 1976.

Mangs, Frank: *Mesterens vei*, Oslo 1936.

Nya fotspår. *26 bibelstudier om efterföljelse*, Alingsås 1990.

Råmunddal, Jarle: *Gis det noe normativt i Det nye testamentets tale om disippelskap*, Storoppgave ved Ansgar Teologiske Seminar 1993.

Råmunddal, Jarle: *På livets vei med Jesus. Undervisning i disippelskap*, Upublisert manus 1997.

Råmunddal, Lars: *Den tapte dimensjon. Åndskampen i et bibelsk perspektiv*, Oslo 1989. Ansgar Forlag AS.

Råmunddal, Lars: *HØR – hva Ånden sier til menigheten*, Kristiansand 1994.

Råmunddal, Lars: *Skjulte ressurser. Elementer til en teologi om menighetens oppbygging, fornyelse og vekst*, Oslo 1997. Rex Forlag AS.

Stott, John: *Kristen tro. En studiebok i kristenlivets begynnelse, troens fundamenter og hvordan leve som en kristen*, Oslo 1996.

Swindoll, Charles R.: *Störst är den som tjänar mest. Om konsten att leva ett osjälviskt liv*, Herrljunga 1983.

Wimber, John (v/ Kevin Springer): *Prinsipper for åndelig vekst*, Hovet 1991, Hermon forlag.

HJELPEBØKER OG BIBELUTGAVER

Arndt, W.F. and Gingrich, F.W.: *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, Chicago 1952 (4. ed.)

Engnell, Ivan och Fridrichen, Anton (red.): *Svenskt bibliskt uppslagsverk*, Stockholm 1948.

Gornitzka, Robert: *Ord som lever. Budskapet i Det nye testamentets bøker. En innføring og en studiebok*, Akademisk Fagforlag/Ansgarskolen 1998.

Hedegård, David: *Nya Testamentet på vår tids språk*, Stockholm 1966, 2. utg.
Håndbok til Bibelen, Oslo 1978. Luther Forlag.

Kittel, G.: *Theological Dictionary of the New Testament*, Michigan 1964/83.

Marthinussen, Karl: *Bibelske grunnbegreper. Oppslagsbok ved bibellesning*, Oslo 1964.

New English Bible: Oxford/Cambridge University Press 1970.

Råmunddal, L. og Gornitzka, R.: *Urkristendommen. Det nye testamentets samtid, tilblivelse og innhold*, Ikke publisert studiekompedium – Ansgar Teologiske Høgskole 1997/98.

Strand, Egil: *Håndbok til Det nye testamente. Opplysninger til Det nye testamentes tekst*, Bergen 1970.

Studiebibelen, *Det nye testamente*, Bind V, Oslo 1977.

Thestrup Pedersen, E.: *Bibelhåndbok. Bibelske hovedord og begreper*, Oslo 1974.

Vine, W.E.: *An Expository Dictionary of New Testament Words*, 1940/66.